

انتقن سان رائف

SINDH UNIV/ADMIN BLOCK

ڊاڪٽر نور مصطفيٰ شيخ

مزیدار سوال

ع

انگن سان راند

برادر م پروفیسر دانش مولوی
خلیل احمد مورثی بلوچ لاء
عزت یا احترام سان
۱۸-۰۸-۲۰۲۳
پروفیسر نور مصطفیٰ (prof. dr. نور مصطفیٰ)

لیک:

ڈاکٹر نور مصطفیٰ شیخ

مرتب جا سڀ حق ۽ واسطا قائم

ڪتاب جو نالو: انگن سان راند

ليکڪ : ڊاڪٽر نور مصطفيٰ شيخ

تعداد 500

دفعو پهريون

سال 2018ع

قيمت : 180 روپيا

ڪمپوزنگ : فهير ميمڻ

لي آئوٽ : عظيم ڪنير

ڇپيندڙ : جمال مصطفيٰ شيخ

ارپنا

انهن صادق ۽ امين ليڊرن جي نالي جن ملڪيتون پاڻ نه ٺاهيون، پتن يا فرنٽ مٿن جي حوالي ڪيون ۽ ڪن وري هڪ ارب جو بنگلو هڪ ڪروڙ جو به نه لکيو.

انهن پارس جهڙن استادن نالي جن لوهه جي ٽڪرن کي (گهڙي) ٺپي سون بنايو (ڪن جعلي ڊگرين جي بازار نه سڃاڻي). خصوصن مرحوم غلام رسول بروهي (باڏهه)، پروفيسر لال چند (خيرپور ميرس)، محمد اسلم ميمڻ (هالا)، پروفيسر محمد يعقوب (ڪاري موري).

انهن برزگن جي نالي جن جي دعا ۽ نظر سان مشرڪ ڦري موحد ۽ مجاهد ٿي پيا (مولا عبیدالله سنڌي ۽ شيخ عبدالمجيد جهڙا) ۽ ڪن وري قصا گهڙيا. آخر ۾ پنهنجن ننڍڙن گلن جهڙن پوٽن ۽ پوٽين ماءُز مصطفىٰ، انابي، شاه ذره، عبدالرافع، مبشر مصطفىٰ ۽ معطر مصطفىٰ جي نالي جن جي ڪجهرين ۽ ٻولن مون کي ٽڪجڻ نه ڏنو.

(ii)

پيش لفظ

ڪتاب ”مزيدار سوال ۽ انگن سان راند“ ۽ ان جي ليکڪ بابت مختصر سچ ليکڪ جناب پروفيسر نور مصطفيٰ شيخ صاحب نه رڳو رياضيءَ جو مڃيل ماهر درسي ڪتابن جو ليکڪ، ايڊيٽر ۽ مترجم رهيو آهي پر ”آيو ڇاڇا ولو آيو“ ۽ ”ڪوٽڙيءَ جو گامون سڄار“ جهڙن ڪردارن جو خالق به. ڪوٽ پتي نالي رتيديري تعلقي جي ننڍڙي ڳوٺ مان هجرت جو سفر شروع ڪري اڄ ڪلهه ڪوٽڙي ضلعي ڄامشوري ۾ رهائش پذير آهي.

سنڌي ٻوليءَ ۾ نرالي انداز سان لکيل سندن ٻه ڪتاب 2017ع ۾ ڇپجي پڌرا ٿي چڪا آهن. انهن مان ”سچ ته بينو سچ“ کي ”سائنسي ادب“ ۽ ”انگن جا رنگ ۽ ذهانت“ کي ”عددي ادب“ چيو ويو. موجوده ڪتاب به ”عددي ادب“ جي زمري ۾ اچي ٿو.

ليکڪ جيئن ته هر سطح تي ۽ هر قسم جي شاگردن کي رياضيءَ جي مختلف شاخن بابت تعليم ڏني آهي، (شماريات انجنيئرنگ، ڪمپيوٽر، بزنس ايڊمنسٽريشن ۽ فزڪس). تنهنڪري سائنس جي مختلف شعبن بابت کيس سٺي ڄاڻ آهي، پاڪستان جي مختلف ٽيڪسٽ بڪ بورڊن جي ڪتابن جي ڇنڊڇاڻ ۽ نظرثاني ڪندڙ ڪاميٽيءَ جي ميمبر طور ڪم ڪرڻ سان کين پرائمري، سيڪنڊري ۽ اعليٰ تعليم جي ضرورتن ۽ معيار جي پڻ ڄاڻ آهي.

يونيورسٽين جي سليڪشن بورڊ ۾ انٽرويو وٺڻ ۽ ڊين فيڪلٽي آف سائنس جي حيثيت ۾ ريسرچ سيمينارن دوران کين محسوس ٿيو ته رٿڻ ۽ ڪاپي ڪلچر سبب اسان جي نوجوانن جو ذهن ڪلي نٿو.

هيءُ ڪتاب مصنف جي انهيءَ ڪوشش جي هڪ ڪڙي آهي ته اسان جا نوجوان ”توبل انعام“ جا حقدار ٿين (پڙهن به ڪڙهن به)

هن ڪتاب جي پهرين ڀاڱي ۾ گهريل نتيجا حاصل ڪرڻ لاءِ ليکڪ جيڪي

(iii)

گجھارتون، حساب ۽ سوال ڏنا آهن. انهن مان نموني طور ڪجهه هتي پيش ڪجن ٿا.
گجھارتون: اها ڊگري ڪهڙي جنهن سان نه نوڪري ملي ۽ نه الائونس؟ (گهٽ وڌ به ٿئي).

اهو نشو ڪهڙو جيڪو لهي ٿي نه؟ (بنا پيتي چڙهي).

اهو واپاري ڪهڙو جيڪو ڏسڻ ۾ نه اچي؟ (نفعو به گهڻو ڏئي).

اها وٺ ڪهڙي جيڪا: (i) ورهاڻ سان وڌي.

(ii) گرم ڪري پر ساڙي نه (iii) ڪاري پر ڪمائي.

درياهه آهي پر پلونا هي، گوشت آهي پر هڏو ناهي.

ميس آهي پر ڪنواري ناهي، ڪنوار آهي پر گهوت ناهي.

مري ويو هو پر موتي آيو، جهنگ ويو هو اتان لال ڪنوار آندائين.

زال اها جيڪا مڙس کان نه ڪرائي پر نوڪرن کان ڪرائي.

ڪمپائونڊر کان هٿائي ۽ ڊاڪٽر کان وجهرائي.

مرد اهو جيڪو ماءُ کي وجهي ۽ زال کان وجهرائي.

چنڊ جي شادي ڪاڌم، کنڊ کي چڪ هنيمر (مٺي نه) رک کي پاڪر وڌم،

ڏهن جو گولو ڪٽيم. هر ڪاهڻ ۽ ٻج بنا پلو فصل.

سوال: گول هڪ قطر گهڻا؟ نشاني () جا مطلب گهڻا؟

لکيل 1 1 ملهه گهڻا؟ جاڙا عدد ڪهڙا؟ مڪمل عدد ڪهڙا؟

رن کي اڳيان نر کي پويان (چا)؟ نڪ جي اڳيان ڪن جي پويان (چا)؟

زال سان هڪ دفعو ٻانهيءَ سان نه (چا)؟.

اميد ته پڙهندڙن کي به اهڙا سوال وڻندا.

ٻڌايو: امير هڪ سالا ڪيترا؟ ماسٽر 60 مقرر اسڪول ۾ پراچن ڪيترا؟

لفظن ۾ اکر 6 پر ٽيڪو هڪ به نه (ماماڻا، معاملو، واهولو، ڪامارو، سامارو)

لفظن ۾ اکر 2 پر ٽيڪا 8 (پپ، وٿڻ، چڙ، پڙ).

لفظن ۾ اکر 3 پر ٽيڪا 12 (ڦڦڙ، ٿڦڦڙ، پيٽ).

ٻڌايو: الله ڪٿي ملي؟ مڪي، بنارس، روم يا بيت المقدس ۾.
 نشو گهڻو ڇا ۾؟ شراب، دولت، عشق يا طاقت ۾.
 قتل گهڻا ڪنهن سان؟ ترار، قلم، ماڪي، نظرن يا بمن سان.
 يونيورسٽي ۾ پاور فل ڪير؟ وائيس چانسلر، رجسٽران، خزانچي يا يونين ليڊر.
 وڌيڪ مشهور ڪير؟ هيروئن، ڳائڻي، اينڪر پرسن يا سياسي ليڊر.
 وڏو فقير ڪير آهي؟ پير يا خليفو، پروفيسر يا پتيوالو.
 عاشق يا معشوق، ليکڪ يا ايڊيٽر، زال يا مڙس، وڪيل يا جج.
 وڏو ڪوڙو ڪير؟ سياستدان، ريسرچر، خليفو يا ماسٽر، بلڊر يا دلال.
 وڏو رياضي دان ڪير؟ مفتي، عورت، پي ايڇ ڊي پروفيسر يا حافظ.
 فرق نه: سوئڙ ڪاڻڻ يا مفت جي پگهار، محل وٺڻ يا ملون،
 مٿل ۽ ڇو گوشت کاوان يا گلا ڪريان،
 ڪاپي ڪريان يا چوري، 2 دفعا ڪن يا 4 دفعا،
 ٻن کان ڪريان يا ڏهن کان، بجلي چوري ڪريان يا اليڪشن ۾ ڏانڊلي، فحاشي
 ڦهلائڻ يا ڪريشن ڪريان.
 معاشري ۾ موجود ناسورن جي نشاندهي جو نالو اندازاً
 دعا جا نتيجا: چنڊ سان شادي ٿئي يا کنڊ سان.
 کيسو گرم ٿئي يا بستر مٿو کاوان يا سٽپ.
 پنج ٿي پٽ بادشاهه ٿين (واري وٽي سان يا هڪ ٻئي کي ماري)
 جنهن کي هٿ لايان سو سون ٿئي (ت به سونو ته گرنهن به).
 مطلب ته دعا ۽ بددعا ۾ فرق هجڻ گهرجي (حالت ۽ وقت مطابق).
 هن ڪتاب جي ٻئي ڀاڱي ۾ ليکڪ هيٺينءَ ريت انگن سان راند ڪئي آهي:
 ٻڙيءَ سان راند: حورن کي ماءُ نه، ملائڪن کي بک نه (Null set)،
 پکين کي ڪير نه، مڇيءَ کي سمير نه.

هتيءَ جي اهميت: ان چيڪ ڏيڻ واري کان پڇو جنهن پل ۾ 100 بدلي 1000 لکيو.

هڪ سان راند: 1 انڌو ۽ 1 منڊو ته ٻيڙا پار هڪ ڊالر ۽ 1 ريال ته

1 ٻلي ۽ 1 ڪوٺو ته 1 پروفيسر ۽ 1 ريسرچر ته

هڪ جي اهميت: ان شخص کان پڇو جنهن جي ڪاغذ تي پهرين بزرگ 1 لکيو هو.

ٻئي وري اڳيان 0 ڏئي 10 ڪيا، تئين ٻي هتي به ڏئي 100 ڪيو. ايترا رپيا کيس

روز ملندا رهيا. جڏهن پهرين بزرگ پنهنجو 1 ڪاٽي ڇڏيو ته پوءِ ڇا ٿيو!

ٻن سان راند: هڪري ۽ عورت کي 2 ٻيا، تيليون 2 ته ڪنڊون 0، 1 يا 4 ٺهن.

ٻه مطلب: نشو حسن جو يا جوانيءَ جو، ڊاڪٽر بيماريءَ جو يا علم جو، رن گهر ۾ يا

ڪرڪيٽ ۾، هاربيٽ ۾ يا آن جي، ماستر استاد يا پاجوڪڙ. X ضرب به ڏيکاري ته 10 به.

ٻيڻو ڪرڻ: سڪون کي ڏڪر سان، بڪ کي لالچ سان،

هڪ بدلي به: 1 جوانڙيءَ بدلي 2 ڪراڙيون، 1 ڪستي بدلي 2 لوٽا.

ٻه آزمائشون: امير لاءِ سخا ۽ انصاف، سياڻي لاءِ تدبير ۽ عمل.

ٻه سزائون: ليڊر لاءِ صادق ۽ امين، حڪمران لاءِ ڪوٽا ۽ صوابديدي پاور ختم.

ٻن جي اهميت: انهيءَ مرد کان پڇو جنهن جي زال گذاري وڃي.

ڪمپيوٽروارن کان پڇو ته ٻه بنياد جا فائدا ڪهڙا آهن.

ٽن سان راند: تيليون 3 پر ڪنڊون 12 به ٺهن ته 8 به.

3x3 آرڊر جو جادوئي چورس ٺهندو آهي:

زال جا 3 روپ: محبوبه، ساقي، نرس.

اهڙس ۽ 2 زالون ته رکشا (3 ڦيڻا)

بخشش جا 3 طريقا: روڻ، نچڻ، خدمت خلق

علم انسان جي ٽين اک آهي (ڏسڻ ۾ نه اچي)، تين چنگهه به آهي (ڪيئن؟).

ٽي مطلب: بار (شراب جي، چاڪليٽ، وڪيلن جي)، مس (ڪنواري، تيجر، وڃائڻ)

چئن سان راند: ڪن انسانن کي اڪيون به 4، چنگهون به 4 (سوچيو!)

- 4 ناممڪن: ڪير ۾ پاڻي نه، اليڪشن ۾ ڌانڌلي نه، لوتو ڦري نه.
- 4 ڏکيا: خالي پيٽ ۾ ڪوئا نه، خالي دماغ ۾ اٺ يا شيطان نه، زيور ۾ ملاوت نه، نوڪري بريف ڪيس بنان ملي.
- سياست لاءِ 4 ڪپن: ورڪر، چمچا، نعرا ۽ لوٽا.
- پنجن سان راند: وڪيل جي غلطي ته اصيل 5 فوت مٿي تنگيو.
- باڪترجي غلطي ته مريض 5 فوت هيٺ پوريو.
- 5 ۽ 5 سان رڳو 55 ۽ نه پر 0, 1, 10, 25, 50, 55 ۽ {55} به ملندا.
- ڇهن سان راند: تيليون 6 ته ڪيترا پور پاسا تڪندا ٺهي سگهندا؟
- ڇهه باز راند به ڪيڏي آهي. 6 هڪ مڪمل عدد آهي.
- ڇهن جي اهميت: ڪرڪيٽ ۾ چڪو لودي راند ۾ چڪو تاس راند ۾ 4 چڪا.
- ستن جي اهميت: قيامت جون 7 نشانيون، 7 قرائتون،
- 7 طبقا، ست پٽيلي ٿيڻ جي دعا (ست پاڻي) 7 سمنڊ پار ڪرڻ، 7 سورميون
- اڪبر بادشاهه جا 9 رتن، 3×3 جادوئي چورس ۾ 9 خانا.
- 10 سان ونڊ يا ضرب ته ٻار به ڪري وڃي، 10 وڃن ڳهه نه وڃن.
- اڌ: مهاجر ڪيئن؟ سيد ڪيئن؟ يتيم ڪيئن؟
- سو وڃي ساڻ نه وڃي. هزار وڃي حب نه وڃي.
- ڪڏهن واحد ڪڏهن جمع: ڏاڙهون، بصر پگهار رزلت!
- سنڌ بابت انگ اکر: 99 سيڪڙو شاگرد امتحان ۾ ڪاپي ڪن، 90 سيڪڙو ريسرچ پيپر ۾ ڊيٽا جعلي ۽ رزلت هٿ ٺوڪيا.
- انداز بيان: ليڊر وصيت تحت يا وراثت تحت ۽ خدمت ڪري يا حڪمراني.
- دعا آهي ته رب پاڪ سائين نور مصطفيٰ شيخ صاحب کي صحت ۽ طاقت ڏيندو ته جيئن هوان سلسلي کي جاري رکي ۽ سندس مقصد پورو ٿئي يعني انگن سان راند ڪندي ٻارن کي حسابي علم سان شوق پيدا ٿئي.

ياد رهي ته حسابي علم آهي رياضي جي راڻي، رياضي آهي سائنس جي راڻي ۽
سائنس آهي ترقيءَ جي ڪنجي.

نوٽ: ورڪر کي نعرن ۾ مزو، سياستدان کي ڊاڙن ۾ مزو،
ماسترن کي ويزا ۾ مزو، استادن کي سمجھائڻ ۾ مزو،
شيطان کي پلاگڻ ۾ مزو، رحمان کي معافي ۾ مزو،
مجاهد کي جنگ ۾ مزو، رياضيدان کي سوالن ۾ مزو.

پروفيسر ڊاڪٽر امداد علي بروهي

شعبه جياالاجي

سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

تمھيد

هن ڪتاب لکڻ جو مقصد سنڌي نوجوانن ۾ دنيا جي ترقي يافتہ قومن سان مقابلو ڪرڻ جي صلاحيت پيدا ڪرڻ آهي. ان لاءِ گجھارتن، حسابن، مزيدار سوالن ۽ عملي زندگيءَ ۾ انگن جو استعمال (عرف راند) ڪيو ويو آهي. ڪڏهن مذاق تہ ڪڏهن عجب، ڪڏهن ڪو فرق نہ تہ ڪڏهن تنقيد.

جڏهن ڳوٺن ۾ روڊ رستا، بجلي ۽ ٽي. وي نہ هئي تہ هو تل بہ نہ هئا. تڏهن اسڪول ۾ رهندڙ استاد وٽ مغرب بعد ڪي شاگرد ۽ پوڙها گڏ ٿيندا هئا. اتي زباني حسابن ۽ گجھارتن جو مقابلو ٿيندو هو. ذهن کلندو هو ۽ سوچ جو مادو پيدا ٿيندو هو. هاڻي اهڙا موقعا ۽ مقابلا نہ رهيا آهن.

هن ڪتاب جي پهرين پاڻي ۾ بيان ٿيل مزيدار سوالن ۽ حقيقتن جا ڪجهہ نمونا پيش ڪجن ٿا.

10 کان وٺي 120 تائين سمورن اڪي يا ٻڌي عددن جو جوڙ ڪرڻ.

ڇهن تيلين وسيلي چار ٽپور پاسا ٽڪندا ٺاهڻ.

ڪنهن ٽڪنڊي جي هر هڪ پاسي جي ڊيگهہ ٻيئي ڪجي تہ ڪنڊن جي ماپ جو جوڙ وڌندو يا نہ؟

گجھارتون: ڊاڪٽر آءِ علاج نہ ڪري، ماسٽر آءِ اسڪول نہ وڃي.

سيٽ آءِ پريزور نہ پڙهي پرلڪي نہ، ماما آءِ پريٽا نہ، وجهي پر ڪڍي نہ، روئي پر کلي نہ.

ٻڌايو: ڪن ۾ بہ آهن تہ ڪن ۾ بہ، نر ۾ بہ آهن تہ رن ۾ بہ.

جيترا گڏڙ ۾ اوترا ڪڪڙ ۾، جيترا دل ۾ اوترا ڦٽڙ ۾.

نہ سس ۾ نہ ماءُ ۾، نہ رومر ۾ نہ مصر ۾.

ڪارو آءِ قيمتي آءِ، ميوو منو آءِ پر ڪاٺبونہ.

جهڙا روح ۾ تهڙا حور ۾، جيترا روس ۾ اوترا سور ۾.

گڏڙ آءِ ڪوڪ نہ ڪري، ڪوٺو آءِ پريلي جو پيئونہ.

مزیدار سوال: چوڪريون 3 چوڪرا 6، خاطر تواضع ڪيئن ٿئي؟ (پاڻڊر 6).

حلوي جي پليٽ ۽ مرغ روست مان ڪا به هڪ شئي کڻڻ جي موڪل ته ملان ڇا کڻي؟ موالِيءَ جو ڇا ٿيندو؟

30 ڪلو وزن گڏ کڻڻ سولوي 10 ڪلو وزن 5 دفعا کڻڻ؟

هڪ ٻار جو هر هفتي هڪ س. م. قد وڌي ٿو ته 25 سالن بعد اهو ٻار ڪيترو ڊگهو هوندو؟ (ڄمڻ وقت قد 40 س. م.). ڇا اهو ممڪن آهي؟

هڪ عورت کي اڳ ۾ 2 ڏيثر آهن، ٻئي کي 4 ڏيثر آهن ۽ ٽئين کي 6 ڏيثر آهن.

ٽئي عورتون حامله آهن ته هر هڪ کي پٽ ڄمڻ جو امڪان ڪيترو؟

هڪ ليکڪ جا 3 فوٽ ڊگها ٽڪر گهڻا يا 6 فوٽ ڊگها ٽڪر گهڻا؟

غير مناسب سوال: اکر هڪ ٽپڪا گهڻا؟ لفظ هڪ اکر گهڻا؟

جنهن بريف ڪيس سبب نوڪري ملي ان ۾ پئسا گهڻا؟

شراب پيئڻ ۽ ڪاپي رکرائڻ مان گناهه ڪهڙو وڌيڪ؟

ڪني رن جا يار گهڻا؟ غازي کي ٻانهيون گهڻيون؟

هن ڪتاب جي ٻئي ڀاڱي ۾ انگن جي اهميت ڄاڻائي انهن سان هيٺين ريت راند

ڪيڏن جي ڪوشش ڪئي وئي آهي.

ٻڙي (ZERO): ڦڙي ڦڙي تلاءَ ۾ ٻڙي ٻڙي ساڳيو ٻڙي.

وار مڪڻ ۾ ته برو ۾ سونهاريءَ ۾ ته پلوانگر ٻڙي ڪنهن انگ جي ساڄي پاسي

رکبي ته ملهه وڌائيس پر ڪاپي پاسي رکبي ته نه وڌائي.

نل سِيٽ ۾ ڪورڪن نه، زيرو قالب ۽ زيرو ويڪر نه ٿين.

هڪ (ONE): 0 ۽ 1 جو جوڙو قيمتي آهي (ٻه بنيادي عدد ۽ ڪمپيوٽر).

0 جو مطلب نه ۽ 1 جو مطلب ها.

1 ۽ 1 گڏ رکڻ سان صرف 1 نه پر ٻيا عدد به ملندا.

ٻه (TWO): 2 ۽ 2 سان ڇا ملندو؟ $\{4, 0, 1, 22, [2\ 2]\}$

(x)

(2.2) هڪ ترتيب ڏنل جوڙو به آهي، پلين ۾ هڪ ٽيڪو به آهي. هڪ

ڪمپليڪس عدد به آهي ته ويڪٽر به آهي.

عورت جا 2 روپ: ڌيءَ يا پيٽ، ماءُ يا زال، سس يا ننهن، نڙان يا پاڇائي.

به ممڪن: 1 عورت 2 ذاتيون، 1 آفيسر 2 ڪرسيون.

به ناممڪن: 1 پير 2 هيٽيون، 1 ملان 2 مسجدون، 1 گول 2 مرڪز.

به سزائون: پوڙهن لاءِ شادي ۽ گشتا بند.

شاگردن لاءِ رياضيءَ جا ڪلاس هلڻ ۽ ڪاهي بند.

به مطلب: قلمر اديب وٽ يا جج وٽ، V فتح لاءِ يا پنجن لاءِ.

ميمبر لوتو يا گهوڙو پٿر چرئي وٽ يا جيا لاجست وٽ.

به جهلڻ وارا: پتا (رانديگر ۽ تاري)، گهوڙا (جهادي ۽ ريس وارا)،

مادي جون 3 صورتون، دوستن جا 3 قسم، عمر جا 3 حصا، غلطين جا 3 قسم،

يتيميءَ جا 3 نمونا، 3 وستعون

3 مطلب: جيت (فتح، ڪيڙو سلاجيت)، جوڙو (انگن جو ڏاندن جو ڪپڙن جو).

چار (FOUR): 4 ۽ 4 مان ڇا ملندو؟ $\{8, 0, 16, 1, 256\}$

$$(44)_5 \neq (44)_6 \neq (44)_8$$

اهميت: مندون، وستعون، پاوا، شريعتون، طريقتون سڀ چار صحت لاءِ

نقصانڪار: 4 شيون، لوڻ، مرچ، مٺاڻ، سٺپ.

پنڻ لاءِ 4 طريقا: ڏن، هديي چنڊو پٽي (قرض گهرڻ)،

اثر انداز ٿيڻ لاءِ 4 ذريعا: تران قلم، زبان، دماغ،

4 خالي خراب: پيٽ، ڪيسو گهر، دماغ.

4 ناممڪن: ماسٽر گسائي نه، آفيسر ڪميشن نه وٺي،

ڊاڪٽر ٽيسٽ نه ڪرائي، رياضيدان سوال نه پڇي.

4 گرم ٿيڻ: مٺ، ڪيسو بسترو بازار

4 جلد امير ٿين: بلڊر، جعل ساز، پڙوا، راشي.

4 ٻاؤر فل: جج، جرنيل، صدر، وزير اعظم.

4 ڪوڙا: سياستدان، ماسٽر، ريسرچر شاگرد.

پنج (FIVE): $5 = (101)_2 = (12)_3 = (11)_4$

5 نوبل پرائيز: امن، ادب، ڪيميا، طبيعيات ۽ ميڊيسن.

5 بادشاهه رهندا: 4 تاس جا 1 انگلينڊ جو (شطرنج ۾ به 2 آهن).

5 نوان ٻلا: زال، ڪار جا ۽ هٿيار هنر.

چھ (SIX): $6 \neq (66)_8 = (66)_7$

ڪعب ۽ ڪعب نما کي 6 پاسا ٿيندا آهن.

6 هڪ مڪمل عدد آهي $(1+2+3=6)$.

ست (SEVEN): $7 = (21)_3 = (13)_4 = (12)_5 = (11)_6$

پٺاڻيءَ جون 7 سورميون، الحمد سورت ۾ عربيءَ جا 7 اکر نه، هفتي ۾ 7 ڏينهن،

هڪ نياڻي 7 قرآن، قرباني واري ڏور 7 پتيون، 7 ڌرتيون، 7 آسمان.

سچل کي ستن ٻولين جو شاعر چوندا آهن.

اٺ (EIGHT): 8 آنا سج جو مطلب اڌ سج اڌ ڪوڙيا 50 سيڪڙو.

شطرنج راند ۾ 8 قطارون ۽ 8 ڪالر ٿيندا آهن.

اٺ هڪ مڪمل ڪعب آهي. $(8=2^3)$

نو (NINE): سنڌ ۾ رهندڙ ٻار کي 9 ٻوليون اچڻ ڪپن.

لاهور جون مشهور جايون به 9، نوٽن، نولکي گودڙي، نولکوهار.

9 هڪ مڪمل چورس آهي $(9=3^2)$.

ڏھ (TEN): $10 = (12)_8 = (101)_3 = (20)_5 = (22)_4$

سي جي ايس سسٽم ۽ ڪامن لاگريٿم ۾ بنياد 10.

ڏسڻ ۾ 10 ڀر ملهه ٻيا ٻيا: $4 = (10)_4$, $3 = (10)_3$, $2 = (10)_2$

ڏهن جي اهميت: ٻنهي هٿن ۾ آڱريون 10، ڏهين مهيني ۾ ڄمجي.

12 قسم: فقيرن جا، چورن جا، تحفن جا، تخليق جا.

اڌ ۽ ڏيڍ: اڌ يتيم آ ٻار جنهن جو پيءُ مري، ڏيڍ يتيم آ ڪراڙو جنهن جي زال مري.

اڌ پروفيسر ڪتاب لکي ۽ پڙهائي پر ڏيڍ پروفيسر تن چئن عهدن جو مالڪ.

اڌورو: پيار آ يڪطرفي انصاف آ جنهن ۾ مظلوم جي داد رسي ٿئي پر ظالم کي سزا نه

اڌوري: شادي آ ڪراڙي سان زال آ جيڪا ڏينهن جو نوڪري ڪري.

سوسان به نه ٿئي: عورت نه ٿئي امام توڙي پڄاڻي 100 طعام.

اصيل نه مٽائي ذات توڙي ڏسي 100 ڪات.

پري نه ٿئي حور توڙي پونس 100 نور.

سو ۽ اصطلاح: تر جي گڏي 100 چوٽون کائي.

100 ڪوه هڪ راه، 100 واٽيا هڪ پٺاڻ، 100 چنڊا هڪ پٿر.

100 چور هڪ ريسرچ، 100 ٺڳ هڪ سياستدان، 100 نشا هڪ عشق.

هزار (Thousand): 1000

هڪ پير جا هزارين مريد، هڪ استاد جا هزارين شاگرد.

هڪ ليڪ تي هزارين ٽپڪا، هڪ گول جا هزارين قطر.

هڪ تندرستي هزار نعمت، هڪ بلبيل هزار داستان.

حل: هڪ سوال جا حل ڪڏهن ممڪن، ڪڏهن ناممڪن.

ممڪن ته به ڪڏهن هڪ حل نه ڪڏهن گهڻا.

ڪن حالتن ۾ حل ممڪن، ڪن ۾ نه ۽ حدن اندر.

(Existence, Uniqueness, Conditions, Limits)

ڪڏهن هزارن سوالن جو هڪڙو جواب.

ساڳيو جواب ڪن لاءِ سٺو ڪن لاءِ خراب، ساڳيو جملو ڪن لاءِ دعا ڪن لاءِ بددعا.

وڻ هيٺان هڪ مٿان به يا وڌيڪ (ڪڏهن واحد ڪڏهن جمع).

وڳو پائڻ لاءِ هڪ خريداري وقت به يا وڌيڪ.

جيئن ته هن ڪتاب جي نالي ۾ مڙو سوال يا حساب. انگن ۽ راند جو ذڪر آهي، تنهنڪري انهن لفظن جو ٿورو ذڪر هيٺ بيان ڪجي ٿو.

مڙو: عبادت جو آ روئي گهرڻ ۾، اٺڙين جو آ چوري پٽڻ ۾، سفر جو آ بنان ٽڪيٽ، اي، سي جو آ بنان بل پرڻ ۾، جج ٿيڻ جو آ آئين ۾ ترميم جو حق ڏيڻ يا نااهل ڪرڻ ۾، چيئر ميني جو آ بنان اليڪشن جي (وراثت يا وصيت).

مڙو: ڪنهن کي جنگ ۾ ڪنهن کي سجدن ۾، ڪنهن کي نعرن ۾ ڪنهن کي واعدن ۾، ڪنهن کي حلوي ۾ ڪنهن کي ويزا ۾، ڪنهن کي نچڻ ۾ ڪنهن کي ٽپڻ ۾.

ڪانو کي لڙ ۾ مڙو، پروفيسر کي عهدن ۾، استاد کي سمجهاڻڻ ۾، سائنسدان کي تجربن ۾ پرياضيديان کي فارمولن ۾ مڙو.

راند: ڪا بال سان ڪا پٽن سان، ڪا مهرن سان ڪا ڳوٺن سان.

ڪا شڪلين سان (نانگ، ڏاڪڻ)، ڪا تيلين سان ڪيڏيبي آهي.

شادي، پيار ۽ عشق ڪن لاءِ راند ته ڪن لاءِ جنگ.

ڪا راند ذهني ته ڪا جسماني، ڪا 2 رانديگر ڪيڏن ته ڪا گهڻا رانديگر ڪيڏن (ننڍا وڏا، عورتون، مرد، ڪارا گورا).

پرياضيديان انگن، حسابن ۽ پرولين وسيلي راند ڪيڏن.

حساب چوسڪجن: قبر ۾ سوال ڪندا منڪر ۽ نڪير.

قيامت واري ڏينهن حساب ڪتاب ٿيندو.

ان الله يرزق من يشاء بغير حساب (يارن سان ڪهڙا ليڪا).

اگهي ته پاڻ نه ته مٿن کي موت.

عدل چٽان نه آڻ ڪر ڪو ڦيرو فضل جو.

دولت لاءِ ڪيي واپار سياست، ڪريشن، ٺيڪيداري.

نوڪري لاءِ ڪيي ووت، ڊگري، ڪوٽا، سفارش، بريف ڪيس.

مشهوري لاءِ ڪيي نچڻ، ڳاڻڻ، شاعري، راند.

فارين وڃڻ لاءِ ڪيي نرس، ڊرائيو، گارڊ ۽ چوڪيدار.

ته پوءِ ڪوڙا، فارمولا، ڪتاب، اصل ڏيڻا ۽ محنت چو؟

حساب ڪيترا سڪجن: ووت، نوت، ميمبر، پراجيڪٽ، ملون، محل، پلاٽ ۽

زمين ڪيتري؟

جج، وڪيل، آفيسر، پير، سردار ۽ مولويءَ جو ريت، ويت ۽ پيٽ ڪيترو؟

يونيورسٽيون، بورڊ، ضلعا، اسپتالون ڪيتريون ۽ انهن جي بجيٽ ڪيتري؟
 بلڊر، صنعتڪار ۽ ٽرانسپورٽر ڪيترو چنڊوڏڻي سگهندا؟
حساب ڪنهن کان سکون: جيڪو ڪلاس نه وٺي پر مارڪن جو سخي هجي.
 يونين ليڊر هجي ۽ انتظامي عهدا سنڀالي.
 بنيادي اصولن کان ڪوروهجي پرائنٽرنيٽ، پيڪيجز ۽ تعلقات جو ماهر هجي،
 نتيجي ۾ ڊگري به پڪي، گريڊ به سٺو ۽ مقالا به ڇپبا.
انگن ۽ حسابن جي اهميت: 0 ۽ 1 جو قدر ته ڪو ڪمپيوٽروارن کان پڇي.
 ڪمپيوٽر سائنس بزنس ايڊمنسٽريشن يا بينڪنگ جو اوج عارضي پر رياضي
 ۽ انگريزيءَ جو اوج دائمي آهي.
 ڪنهن رياضيدان کي بادشاهه، صدر، وزيراعظم، يا راڻي ٿيندي نه ٻڌو آهي پر
 تڏهن به حساب ضرور سکجن ڇو ته حسابن جي زور تي ايتري طاقت بڻجي
 اڻڄاڻ ۽ عياش قومن جي تيل، معدني ۽ معاشي وسيلن تي قبضا ٿيندا آهن.

فهرست

صفحو	عنوان	باب
------	-------	-----

پاڳو پھريون: مزیدار سوال

- 1_ ڳجھارتون (چو، کير، کيئن) 01-12
- 2_ مزیدار سوال 13-23
- 3_ حساب (بتاڻو، لهو، فرق، مثال) 24-32

پاڳو پيئون: انگن سان راند

- 1_ ٻڙي، 1 ۽ 2 33-54
- 2_ ٽي ۽ چار 55-65
- 3_ 5، 6، 7 ۽ 8 66-74
- 4_ 9، 10، 12، 100، ۽ 1000 75-86
- 5_ اڌ ۽ ڏيڍ 87-98
- 6_ متفرق 99-113

پاڳو پهريون مزيدار سوال

باب پهريون: گجهارتون (چو کير، کيئن، عجب)

انگن وسيلي جهري چٽڻي

چو:

- (1) 80 سالن جي ماءُ پيءُ کي پٽن ساڙي ڇڏيو. (هندو)
- (2) پنجن سالن جي جيئري ڌيءُ کي پيءُ پوري آيو. (ڪجهه قديم عربي)
- (3) 30 سالن جي جوان عورت پاڻ کي ساڙي ڇڏيو. (ستيءَ جي رسم)
- (4) 10 سالن جي نياڻيءَ کي وارثن گهران ڪڍي ڇڏيو. (ننڍي عمر ۾ شادي)
- (5) 25 سالن جي پٽ کي ملڪ نيڪالي. (پڙهڻ يا روزگار)
- (6) ويهن جي منڍي لائمر پر نه رت وهي نه پوليس آئي (ننهن)
- (7) هر ٽئين مهيني فصل تيار نه هر ڪا هجي نه بچ بوجي. (وار)
- (8) جن ڏهن چئن جو ڳلو ڪٽيمر سي زنده سلامت. (قميصن جو)
- (9) جن پنجن چئن جو کيسو ڪٽيون تن کي خبر ئي نه پئي. (درزي)
- (10) وڏو ظالم آ روز 8، 10 ڏور ڪهندو آ يا مردا پوريندو آ (ڪاسائي، گورڪن)
- (11) روزانو ڏنن ٻارن جواڳٽ کوليندي آ. (اسڪول مس)
- (12) روزانو 25، 30 دفعا ڏارهي لاهيندو آ. (حجر)
- (13) روزانو 20 جوان چوڪرين جي چيلهه ۽ ڳچي ماپيندو آ. (درزي)
- (14) روزانو ڏهن ويهن چوڪرين کي منڊيون يا چوڙيون پارائيندو آ. (سيلز مئن)
- (15) روزانو ٻه ٽي سوماڻهن کي چانهن پياريندو آ ۽ ماني ڪارائيندو آ. ()
- (16) روزانو پنجاهه سٺ مردن کي وجهندي آيا پياريندي آ. (نرس)
- (17) 09 کي 90 ڪرڻ سندن ڏائي هٿ جو ڪيل آ. (ممتحن)
- (18) سوين پرڳيل عورتون کڻي اچن يا سوين ٻار غلام بنائن. (فاتح)
- (19) پٽن کي گهوڙي چاڙهن پر نياڻين کي شينهن ڪلهي چاڙهن. (رسم)
- (20) پنج جوان هڪ هفتو اڳي مري ويا هئاسي زنده سلامت موٽي آيا.

- (21) هڪ محل ۾ 4 بادشاهه ۽ 4 راڻيون گڏ رهن.
- (22) 32 پائر هڪ پيٽ پرانهن جي قابو ۾ نه.
- (23) چئن پينرن جو هڪ پاءُ پر ٿلهو ۽ بندرو.
- (24) پوري آيس 50 کي پر ٻاهر نڪتا 5 هزار
- (25) خرچ ڪير 2 لک پر گهر ۾ آيا 20 لک.
- (26) دانگي ٽپي 6 مهينن ۾ ته مسافر تڪي 12 مهينا.
- (27) شادي ڪير هڪ سان پر نوان مائٽ ڪيئي ڌڻ
- (28) قتل ڪريان هڪ کي پر ڪيس ۾ ڏيکارن به.
- (29) مرن 2 پر پجن 20 (پکي، وڻ تان).
- (30) روزانو چار يا پنج ساڙيندو آ.
- (31) ڪري هڪ مرن سوين (هوائي جهاز).
- (32) پرڻجي هڪڙو خوش ٿين ٻيا. ()
- (33) ڪسجي هڪ کائن 100 ()
- (34) گهر هڪ چندا گهڻا، مڪان هڪ ڏنڊا گهڻا.
- (35) انجڻ هڪ دٻا گهڻا، شهر هڪ گهڻا گهڻا.
- (36) دڪان هڪ ٻوٽيون گهڻيون، قضا هڪ سزا گهڻي.
- (37) روزانو ڏهن کي فيل ڪندو آ.
- (38) روزانو ڏهن جي ڪل لاهيندو آ.
- (39) چوڪري به ڏني چئن پنجن لکن جو سامان به.
- (40) 9 راڻيون اهڙيون آهن جن کي نه حمل ٿيون سور نه ٻار.
- (41) 9 مائرون اهڙيون آهن جن کي نه راجا نه محل نه پانهي.
- (42) 9 ڪنجيون اهڙيون آهن جن جو نه تالو ڏسجي ۽ نه هٿ ۾ اچن.
- (43) 9 راجا اهڙا آهن جن جي نه راڻي نه تاج نه رعيت.
- (44) اڍائي قلندر به ٿين ته ٻار به.
- (45) ڪو گهوڙو اڍائي قدم هلي ته ڪا گهوڙي پڄي نه سگهي.

گجھارتون (انگ)

تنگون 4 پر چوپايونہ ()	لئون 2 پر پکي يا انسان نہ (دولت)،
لٹ آ پر 7 رنگ اٹس	اکیون 100 پر ڈسي رڳو ٻن سان (مور)
ها 3 دفعا تہ مائٹ گھٹا	پير 100 پر گھمي رڳو ڏهن سان (سوپري)
گناه 100 پر معاف ()	سر 10 پر ڏيکار جي رڳو هڪڙو (ڏهيس)
عورت 1 پر مڙس گھٹا ()	راج 10 پر حڪم ڪنهن تي نہ (ڏھراج)
خالق 1 پر معبود گھٹا ()	گھوڙا 10 پر منڊيون 30 (ٻہ سوان)
شاگرد 1 پر استاد گھٹا ()	مڙس هڪ پر زالون ڪڏهن 2 ڪڏهن 4
لکي نہ پر پڙهي 5 دفعا ()	مجاهد هڪ پر بانهيون ٿوريون يا گھڻيون
2 گھوڙا منڊيون 6 (2 سوان)	اکیون 3 پر ڏسجن 2 ()،
بصر جونس پر آهي انسان (دويپازہ)	پوکي نہ پر وڏي 20،
پاءُ آ پر پيڻ نہ اٿس (آدر پاءُ)	2 کن پر ساهہ نہ (دکان)،
ڪلو آ پر گرام نہ اٿس (ڪاٺ جو)	2 آھن پر 12 ٿي وڃن (دوبارہ)،
100 ڪنڊا پر لڳن نہ ()	پاءُ آپر سري نہ اٿس (شير پاءُ)،
100 پادر پر انعام نہ ()	ماءُ آپر هڪ مڙس نہ اٿس (گھوماتا)،
100 ڌڪ پر وڏجي نہ ()	100 موتي پر قيمت ٿوري ()،
(گاهہ، چرڻ نہ)، (واہ، پاڻي نہ)،	100 ڪلون پر مضبوط نہ ()،
(گلاب جامن، جامن نہ)	100 داڙ پر ڪٽي نہ (سودائي)،
(ڪوٽ، ڪپڙو نہ)، (قلعو، رھائش نہ)،	(گول ميز، گول نہ)،

ملڪيت، ٻار ۽ حصا

- (1) ٻار 3، حصا 3 ته پٽ (3) ۽ ڏيئر (0) يا پٽ (0) ۽ ڏيئر (3)
 (2) ٻار 3، حصا 4 ته پٽ (1) ڏيئر (2).
 ٻار 3، حصا 5 ته پٽ (2) ڏيئر (1).
 (3) ٻار 4، حصا 4 ته (0, 4) يا (4, 0).
 ٻار 4، حصا 5 ته (1, 3). ٻار 4 حصا 6 ته (2, 2).
 (4) ملڪيت: هڪ گئون، هڪ ڪڇي، جوڙڻ، هڪ ڪمبل.

ٻن پٽن ۾ ورهايو.

(5) ملڪيت: 17 هاڻي.

ٽن پٽن کي حصو $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{9}$ ڏيو.

(6) ملڪيت: زمين ۽ ڊيگڙو خزانو جو.

وارث: 2 ڄڻا، هڪ کي پٽ ٻئي کي ڏي. ملڪيت ورهايو.

(7) ضلعو هڪ سردار 3، بادشاهه هڪ پٽ 4.

گادي هڪ پير 4، مدرسو هڪ عالم 2.

سنڌ هڪ حڪمران نالپر پائر 4، يونيورسٽي هڪ ليڊر پروفيسر 7.

ملڪ هڪ وڏا مذهب 2، مذهب هڪ فرقا گهڻا.

صوبو هڪ ٻوليون 3، فوج هڪ سالار گهڻا.

(8) مذهب هڪ امام 4، ڪتاب هڪ مصنف ڏهه.

فرقو هڪ مفتي 4، مقالو هڪ ليکڪ پنج.

ڊگري هڪ پيپر 4، محل هڪ راڻيون چار.

جج، جرنيل، وزيراعظم ۽ صدر، پاور ڪيئن ورهائجي؟

گجھارتون (عجب)

يارهٽ ۾ آڀر پيار ڪونهي	10 ماڻهو منڊيون 200 (ننهن).
تڏو آهي پر تان تان ڪونهي	ڪوئا آهن پر بلي ڪونهي.
گهوڙو آڀر ڊوڙ نه	بار آهي پر گهر ۾ ڪونهي.
گهوٽو آڀر پيئڻو نه آهي	گڏڙ آهي پر ڪوڪ ڪونهي.
نڪاءُ آهن پر بندوق ڪونهي	ڪنڊا آهن پر مڇي ڪونهي.
بار آهي پر گهٽائبو ڪونهي	بندي آهي پر بندو ڪونهي (وارابندي).
برسات آهي پر بادل ڪونهي	بانگ آهي پر جماعت ڪونهي.
جيل آڀر ڏوهاري ڪونهي	جهاز آهي پر ڪونهن.
ڪور آهي پر ڪمانڊر ڪونهن	انڊا آهن پر مرغِي ڪونهي.
پير آهي پر مريدن جون	بانگو آهي پر مسجد ۾ نه.
ماتا آهي پر پٽا نه	مري ويو آڀر (زندهه آهي) پوريون.
پتي آڀر مڙس نه	مورا ڀرنجي نه.
بال آهي پر بٽ ڪونهي (ڪورٽ ۾)	ڪورٽ آهي پر حج ۽ وڪيل ڪونهن.
مڪڻ آهي پر کير ۽ گيهه ڪونهي	کير آهي پر ٿڻ ڪونهي (بڙ جو).
تيل آهي پر مڪڻ لاءِ نه (مٽي ۽ جو....)	تر آهن پر تيل ڪونهي (بدن تي).
مقابلو سخت آڀر استاد ڪونهي ()	چنڊ/سون آهي پر چمڪي نه (ڪارو يا وهندڙ).
ونڊ آهي پر انگ ڪونهن (خيرات)	راند سٺي آڀر ڏسڻ وارو ڪونهي.
پتي آهي پر حصو ڪونهي (جانهن، مڙس)	جوڙا آهن پر ڪپڙا ڪونهن (ڏانڊن، انگن).
وت آهي پر تارازي ڪونهي (بتي)	ڪٽڻ آهي پر ڪٽنجي ڪونهي ().
پيٽ آهي پر پرڇي نه ٿو ()	پيٽ آهي پر وات ڪونهي (باه).
اٺ آڀر بار نه ڪٿي	جوڙا آڀر انگن جون
پٽ آڀر پائون نه	پکي آڀر اڏري نه
بلو آڀر ساهه نه	جهنگ آڀر درندا نه

گجھارتون

انڊو آ پر ڪاٿيون،	بار آ پر پر ٿڪائي نه (جاڪليت)
بار آ پر ساهه ناهي (ان جي)،	هوتي آ پر هڏو ناهي (ڪنوار هوتي)
جوڙو آ پر پائون نه ()،	سيت آ پر زيور نه ()
ڪاٺي آ پر ساڙي نه ()،	وڳو آ پر لاهيون نه ()
برف آ پر ڳري نه (اختلاف ڦاٿر)،	انڌو جيڪو بي ساهو (انصاف)
هڙو آ پر بي ساهو (قانون)،	گهڻو ڪاٺي پروات نه (باهه)
عید آهي پر چنڊ نه (ديدار)،	بئلون آهي پر اڏري نه ()
پتا آهن پروڻ جان نه (تاس)،	پان آ پر چٻاڙيون نه ()
ڪوٺا ٽپي پر ڏاڪڻ نه (دونهون)،	ڪاٺ ڪٽي پر ڪهاڙي نه (ڪاٺ ڪٽو)
ڪار آ پر ڊرائيور ڪونهي (راند پڪو)،	ڪارو آ پر خوشبودار (مرچ)
قيد آ پر زنجير يا جيل نه (نڪاح ڀر)،	قيمتي آ پر خوب صورت نه (ڪوئلو)
ڳاڙهو آ پر هانءِ ساڙي (مرچ)،	سائي آ پر بيماري نه (پنگ)
ديڳ آ پر هوتي نه (ڊال جي)،	ڊال آ پر ڳري نه (ڊال جيني)
ڏاڪڻ آ پر ڪوٺو نه (راند)،	زبان آ پر جانور جي نه ()
ڪنڊ آ پر مٺي نه (ذات)	چنڊ آ پر عيد نه ()
ڪارو آ پر ان نه (پاڻي)،	حساب آ پروات نه (ليڪو)
ڳار آ پر بوري نه ()،	هار آ پر خوشي نه (شڪست)
چوري آ پر جائز آ،	چٽڻ آ پر مزيدار آ
ڪوڙ آ پر گناهه نه،	ڪوڙ آ پر سچ کان ڀلو
سوال آ پر جواب نه،	بال آ پر راند جو نه
پنڻ آ پر سنو آ،	پٽڻ آ پر ثواب آ
مٺي آ پر مٺو نه	ڪنوار آ پر گهوت نه
رڪ آ پر ساهه اٿس	لٽ آ پر ڪٽبي نه
ڪارتوس آ پر ماري نه	چنڊ آ پر چنڊي نه

گجھارتون (نه، نه ۽ به، به)

نه علم ۾ نه عمل ۾،	نه عالم ۾ نه عامل ۾
نه الله ۾ نه رسول ۾،	نه احمد ۾ نه محمد ۾
نه آدم ۾ نه حوا ۾،	نه اس ۾ نه هوا ۾
نه اک ۾ نه دل ۾،	نه سُڪ ۾ نه آرام ۾
نه سومر ۾ نه محرم ۾،	نه سج ڪي نه ڌرتيءَ ڪي
نه لالچ ڪي نه ليڪ ڪي،	نه لڪ ۾ نه ڪڪ ۾
نه مار ۾ نه گار ۾،	نه مام ۾ نه رام ۾
نه سال ۾ نه ڪلاڪ ۾،	نه سس ۾ نه ماءُ ۾
نه سگهه ۾ نه مول ۾،	نه سود ۾ نه مور ۾
نه ڊال ۾ نه لعل ۾،	نه دعا ۾ نه دوا ۾
نه دادو ۾ نه سڪر ۾،	نه دري ۾ نه گهر ۾
نه حرام ۾ نه حلال ۾،	نه حال ۾ نه هال ۾
نه واهه ۾ نه راهه ۾،	نه وڻ ۾ نه رڻ ۾
نه ڪلام ۾ نه طعام ۾،	نه ڪار ۾ نه هار ۾
نه مڪڻ ۾ نه وار ۾،	نه آل ۾ نه مال ۾
نه گول ۾ نه رول ۾،	نه گل ۾ نه ڪار ۾
نه مصر ۾ نه مدراس ۾،	نه مک ۾ نه مڪڻ ۾
نه زور سان نه زاري سان،	نه گوري سان نه گولي سان
نه ووٽ سان نه نوٽ سان،	نه اڪثريت سان نه حڪومت سان
رنجيت ۾ به سلاجيت ۾ به (جيت)،	ڪڪ ۾ به ڪُڪ ۾ به
پروفيسرن ۾ به آفيسرن ۾ به (آفيسر)،	پيرن ۾ به ميرن ۾ به (عادتون)
چورن ۾ به فقيرن ۾ به (رن)،	وڪيلن ڪي به اصيلن ڪي به ()
صورت ۾ به سيرت ۾ به ()،	عورت ۾ به مورت ۾ به ()
(چنڊ، چنڊو)، (ڏنڊ، ڏنڊو)،	(لنڊ، لنڊو)، (کنڊ، کنڊو)

گجھارتون (جيڪو سو جيترا اوترا)

جيڪي سج ۾ سي چند ۾ نه،	جيڪي سج ۾ سي ڪوڙ ۾ نه
جيڪي رات ۾ سي ڏينهن ۾ نه،	جيڪي قلم ۾ سي ترار ۾ نه
جيڪي ڪوڙ ۾ سي وڪڙ ۾،	جيڪي احد ۾ سي احمد ۾
جيڪي روم ۾ سي مور ۾،	جيڪي نار ۾ سي ناريءَ ۾
جيڪي تخت ۾ سي تختي ۾،	جيڪي وڻ ۾ سي ڳوٺ ۾
جيڪو کيسو ڪٿي سو گلوب ڪٿي،	جيڪو مٺ گرم ڪري سو کيسو به.
اک جي اڳيان وات جي وچ ۾،	زبان جي اڳيان مغز جي پريان
جيترا تاس ۾ اوترا سال ۾،	جيترا ترار ۾ اوترا قلم ۾
جيترا اٺ ۾ اوترا باندرو ۾،	جيترا احمد ۾ اوترا محمد ۾
جيترا بال ۾ اوترا زال ۾،	جيترا هليءَ کي اوترا ڪٿيءَ کي
جيترا گڏڙ ۾ اوترا ڪڪڙ ۾	جيترا گول تي اوترا ليڪ تي
جيترا ليڪ تي اوترا ليڪ ٽڪري تي	جيترا گئون کي اوترا مينهن کي
جيترا دل ۾ اوترا ڦٽڙ ۾	جيترا درياهه ۾ اوترا سمنڊ ۾
جيترا جنڊ کي اوترا تارازيءَ کي	جيترا کير ۾ اوترا ماڪي ۾،
جيترا ڪڪر ۾ اوترا ڪوڪر ۾	جيترا راڻيءَ ۾ اوترا ڪاڻيءَ ۾
جيترا روم ۾ اوترا مصر ۾	جيترا ڪرڪيت ۾ اوترا هاڪي ۾
جيترا پان جا اوترا ايت جا	جيترا وڻ ۾ اوترا واڻ ۾
جيترا ونڊ ۾ اوترا ضرب ۾	جيترا ڀيڙ ۾ اوترا ٿڦڙ ۾
جيترا جج جا اوترا وڪيل جا	جيترا انسانن کي اوترا پکين کي
جيترا مسجد ۾ اوترا مندر ۾	جيترا تاس ۾ اوترا باس ۾
جيترا ڪٽ کي اوترا ڪرسي کي	جيترا هٿ ۾ اوترا وٿ ۾
جيترا هار ۾ اوترا ڪار ۾	جيترا مردن کي اوترا عورتن کي

گجھارتون (تورا، گھٹا)

آسمان تي هڪ زمين تي گھڻا (چنڊ).	اک ۾ هڪ 2 آسمان تي گھڻا.
اٺ ۾ 2 ٻڪريءَ ۾ 4.	بتيءَ ۾ هڪ تارازي لاءِ گھڻا.
غلام کي هڪ مالڪ کي نه.	اندر ۾ هڪ ٻاهر 2.
نور ۾ هڪ نانگ ۾ 2.	نور ۾ هڪ ماديءَ ۾ 2.
عورت کي 2 مرد کي نه.	هزار ۾ هڪ ڪروڙ ۾ 4.
مواليءَ کي 2 صوفيءَ کي 3.	زهر ۾ هڪ زبان ۾ 3.
زير ۾ هڪ زور ۾ به هڪ.	سرد ۾ به هڪ گرم ۾ به هڪ.
دھل ۾ به 0 گھور ۾ به 0.	شادي ھال ۾ هڪ، ڪوندين ۾ گھڻيون.
پليٽ ۾ 2 پساريءَ وٽ گھڻيون (ٻوٽي).	جج سان هڪ، گھوٽڪيءَ ۾ گھڻا.
ديگڙي ۾ هڪ، درٻار ۾ گھڻا (جمع)	قتل لاءِ 2 زنا لاءِ 4.
زال سان هڪ دفعو ٻانهيءَ سان نه (نڪاح).	مڙس کي چوٿون حصو زال کي اٺون.
گڏھ ۾ هڪ ڏيڏر ۾ 2.	صبر ۾ به هڪ شڪر ۾ 3.
پٽ کي 6 ڌيءَ کي 4.	هيٺ ته 4 مٿي ته 6.

گجھارتون (عجب)

ڦاٽي به، ٽٽي به، بيهي به ()	ڪڍندو آ ڀروجهندون آ (سج، اڪيون، رت)
ڦاٽندي آهي پر سببي نه آهي (دل)	وڃهندو آ پر ڪڍندون آ (ڪير ڪڍ، پاڻي)
پري به ڀاري به (تيلي)	سڙندي به آ نرندي به آ (دل، اک)
سٺي به خراب به (زيان)	سڙندا آهن پر نرندا نه آهن (آندڙا)
وڏو به ننڍو به	وڃي به ميوو به (وڻ)،
منو به ڪوڙو به	قيمتي به بي بها به (ڳوڙها)
ڪاري به اڇي به (ڄمڙي)	هلڪي به طاقت ور به،
ڏٻو آ وٺبو نه آ (ڏوه)	فائديمند به نقصان واري به (دولت)
کٽبو به آ وٺبو به آ، کٽي به وڌي به	اڀيون به سڌيون به (جنگهون، ليڪون)،
ڏٻو به آ وٺبو به آ	رڱيل به ڪارا به (هٿ)،
لٽبو آ پر پوکبو نه آ	پڪي به جانور به ()،
وٺي به ڏئي به، وڏو به ننڍو به	ڪوڙا به سڄا به (يهودي ۽ عيسائي)،
حور به زال به، پري به ٻانهي به	ونندو آ ڀروجهندون آ (ٻانهي، نڪاح)،
پاڻبو آ پر لاهبون، لاهبو آ پر پاڻبون	پڙهندو آ پر لکندون آ (نماز) ڏٻو به آ وٺبو به آ،
ماڪي به زهر به	سنهو به ٿلهو به، سڪو به آلو به

گجھارتون (انگ)

رن ڀر به هڪ نر ڀر به هڪ	ڪن ڀر به هڪ، نڪ ڀر به هڪ، (ٽپڪا)
جن ڀر به 2 فن ڀر به 2	مسلمان ڀر به هڪ، هندو ڀر به هڪ ()
رجب ڀر به 2، رمضان ڀر به 2	زال ڀر به هڪ، بال ڀر به هڪ ()،
ڪيڪ ڀر به ٻه ليڪ ڀر به 2 ()	جنڊ ڀر به 2 تارازيءَ ڀر به 2 پ (ڙ)،
ليڪ کي هڪ پلين کي 2 (وسعتون)	ڍڪ ڀر 2 ڍڪ ڀر به 2 ()،
ظاهر ڀر هڪ باطن ڀر 2 ()	ڪاڪ ڀر به 2، ڪوڪ ڀر به 2 ()،
پير ڀر 5 مير ڀر 2	اندر هڪ ٻاهر 2.

نرڪي هڪ مادي کي 2 () ، پڪيءَ کي 2، پڪي کي 3 (پر)، ڪنڊ لاءِ 2 ٽڪنڊي لاءِ 3 (ليڪون)، چنڊ ۾ لفظ 3 پر شاهد 2 ڪپن، ان ۾ هڪ ڏن ۾ 3، جيڪو سولمان ۾ سومسلمان ۾، جيترا ٻن ۾ اوترا ڏن ۾،	فرش کي 2، ڪمري کي 3 (ماپون) طلاق ۾ اکر 4 پر چوٿو 3 دفعا آهي اندر ۾ به هڪ مندر ۾ به هڪ جيڪو ننڍي ۾ سومنديءَ ۾ جيترا ٻن ۾ اوترا ٻن ۾ نڪاح ۾ اکر 4، پرهاڻو 3 دفعا ڪرڻي آهي
---	--

گجهارتون (پرن)

ڊاڪٽر آيو پر علاج نه ٿيو (چوا)، پروفيسر آيو پر گائيد نه ٿيو (چوا)، دانهن آئي پر شاهد نه هيو (چوا)، منڍي/گلو ڪٿيو پر رت نه نڪتي ()، کيسو ڪٿيو پر پئسا نه نڪتا ()، پاڙ ڪٿي پر وري ظاهر ٿيا ()، جهنگ ويا پر ڪنوار نه ملين ()، زهر پيتر پر سقراط وارو درجو نه مليو (چوا)، پلاٽ آهي پر آلات نه ٿو ٿئي (خيال مرڪزي)، ڪارٽوس آهي پر نشاني تي نه ٿو لڳي (چوا)، کاتو آهي پر زمين ڪونهي! ميهار آهي پر مينهن ڪونهن (چنڊ، تارا)، ڪنڊو آهي پر چپي نه ٿو (ڪنڊا ڪڍڻ)، بانگ آئي پر جماعت ڪانهي ()، ڳوڙها آهن پر وهن نٿا (اتي جا، مٽيءَ جا)، بيٽي آهي پر تري نه ٿي ()،	مرشد آيو پر رهبر نه ٿيو (چوا) جانهن آئي پر اڏري وئي (پڪي) ٺڪاءُ ٿيو پر پڪي نه اڏريا () جج آيو پر ڪيس نه هليو () استاد آيو پر سيڪاريائين نه () پوري آيو پر ٻاهر نڪتا () مري ويا پر موتي آيا () زر آهي پر زور نه، برسات پئي فائدو نه، قلم آهي پر لڳو نه، کير آيو پر لوڙجي نه، مڱڻهار آهي پر مڱ ڪونهن، ڪڪ آهي پر چپي نٿو () بادشاهه آهي پر تخت ڪونهي سندو درياهه آهي پر پلو ڪونهي () ٽنگ آهن پر پرجن نٿا پر (آر پار)،
--	--

پتنگ آهن پراڏرن نٿا (ڏور، هوا)،	گئس آهي پر ڪار ۾ نه ٿي پئي ()
ڪيرولوڙجي نٿو (ڏڏل نه)،	سيٽ آڀر ڳچيءَ ۾ نه ٿو پئي ()
سڪا آهن پر ملهه نه،	گولو آهي پر گول نه

ڳجهارتون (عجب)

2 ۽ 2 کي 3 ٿوچئي (1 کائي ويو).	1 ۽ 1 کي 4 ٿوچئي (2 ٻار ڄايا)
3 ۽ 3 کي 33 ٿوچئي (لاڳيتا رکيا).	4 ۽ 4 کي 24 ٿوچئي، 5 (44) (5 بنياد ۾)
5 ۽ 5 کي ٻڙي ٿوچئي، 6 ۽ 6 کي 36 ٿوچئي.	ڏئي 100 گهري 200 (وياج هوندو)
ڏئي 1000 گهري هڪ لک (ڊالر ۽ رپيا).	پريائين هڪ لک مليس ۽ لک (ويمو هوندو)
سيٽ 750 جي مليس 9 هزار (انعامي بانڊ).	خرچ ڪيائين 5 لک سامان مليس 10
ليڪشن وڙهي ها ته 10 لک خرچ ٿيئس ها پر	لک جو (شادي، ڏاج)
نه وڙهيو ته مليس 20 لک (هٿ ڪٽڻ عيوض).	چڪو هڻي ته 1 لک مليس آئوٽ ٿئي ته
ڪاٻي ڪري ته 40 مارڪون، اچي ڇڏي.	5 لک ملنس (بڪينز)
اچي ته 80 مارڪون (لڪرائي وڻندس).	جيئرو ته لک مري ته 50 لک (سرڪاري ملازم)
جيئرو ته 10 هزار ماهوار پري مري ته 10	دشمن کي ماري ته 2 لک ملن پريچي اچي
لک ملن (ويمو).	ته 20 لک ملن (غداري جا).
ڪرن رڳو 2 پريچي وڃن 20.	ڦٽڪي ٿي 6 مهينن ۾ ته مسافر ٿڪي 12 مهينا.
انسانن کي رڳو 2 پر ڪن جيتن کي سو.	زمين تي هجي ته 1 رنگ پر آسمان تي ته
ڪي ست سريون ٻٽل ٿي هڪ سَ رَبنه (بي سرا).	ست رنگ.
ڪي 7 ڦيرا پائڻ کي 3 دفعا هائو ڪن.	ڪي 1000 ڊاٽن واري تسبيح ڦيرين ته
ڪي 7 سمنڊ پار وڃن ڪن کي گهرويني	ڪي چون "يارن سان ڪهڙا ليڪا".
ميهار ملي.	12 وڳا آهن پر سڪ ڪونهي.
10 دنيا ۾ ڏئي 70 آخرت ۾ وٺي.	تڪڙ ته رڳو 13 پر صبر ته 16.
ڏئي وري قرض گهري.	پيدا ڪري وري وٺيس نه.
ڪن لاءِ هڪ جيون ساٿي ڪن لاءِ گهڻا.	ڪي هڪ لاءِ سڪن کي ڳڻي ٿڪجن.

باب ٻيون: مزيدار سوال (جواب گهڻا، غير مناسب، فرق، انگن تي عمل)

سوال:

- (1) ڪن کي هڪ لڳي ڪن کي ٻه ته پر ڪن کي لڳي ئي نه. (کوڙو)
- (2) ڪن کي هڪ دفعو ڪجي، ڪن کي بار بار ڪجي ته ڪن کي هرگز نه ڪجي. (ونڊ، ضرب)
- (3) ڪڏهن گهڻن کي هڪڙو ڪري ڪڏهن هڪ کي گهڻا ڪن. (ونڊ)
- (4) ڪڏهن گهڻن مان هڪ ٺهي ڪڏهن هڪ مان گهڻا. (ضرب اپت، جزا)
- (5) ڪن موادن جون سراسريون گهڻيون ته ڪن جون ٽين ئي نه.
- (6) ڪن جي جا ميٽريڪل ۽ هارمونيڪل سراسري نه. $\{2, 0, 1, \dots\}$
- (7) ڪن جي جا ميٽريڪل سراسري غير حقيقي. $\{2, 4, 8, 3, \dots\}$
- (8) ڪن جا ونڊينڊڙ گهڻا ته ڪن جو هڪ به نه. (مفرد)
- (9) ڪن جو جوڙ نه ٿي سگهي، ڪن کي ترتيب ۾ نه لکي سگهجي ته ڪن جو ملهه معلوم ٿي نه سگهي.
- (10) ڪن کي ضرب نه ڪري سگهجي ۽ ڪن سان ونڊ نه ڪري سگهجي. (زيرو)
- (11) ڪن کي حل نه ڪري سگهجي ۽ ڪن جا حل گهڻا.
- (12) جيترا فوٽ ڪنهن چورس جو پيري ميٽر اوترا چورس فوٽ سندس ايراضي ته ان چورس جو هڪ پاسو ڪيترو؟
- (13) جيترا فوٽ ڪنهن گول جو گهيرو اوترا چورس فوٽ سندس ايراضي ته ان گول جو رداس ڪيترو؟
- (14) جيترا فوٽ ڪنهن چورس جو ارب اوترا چورس فوٽ سندس ايراضي ته ان چورس جو هڪ پاسو ڪيترو؟
- (15) جيترا ڪعب فوٽ ڪنهن مڪعب جو مقدار اوترا چورس فوٽ سندس مٿا چري جي ايراضي ته ان مڪعب جو هڪ پاسو ڪيترو؟

جواب گھڻا

- (1) انگ ساڳيو ملهه گھڻا (Place value)
- (2) عدد ساڳيو ملهه گھڻا (Base value)
- (3) مساوات هڪ حل گھڻا (Degree)، عدد هڪ جزا گھڻا
- (4) انگ ٻه دفعا استعمال ته ملهه گھڻا (Operation)
- (5) مور ساڳيو وياج جا ريت گھڻا.....
- (6) ملهه هڪ مطلب گھڻا؛
- (7) جوڙا ٻيا ملهه ساڳيو؛
- (8) ڪنڊن جي ماپ ٻي پر نسبتي ملهه ساڳيو.
- (9) قالب ٻيا پر ڊٽرميننٽ جو ملهه ساڳيو.
- (10) ويڪٽر ٻيا ملهه ساڳيو. ڪمپليڪس عدد ٻيا ائمپليٽيوڊ ساڳيو.
- وٽيون ٻيون ڊيگهه ساڳي، ليڪون ٻيون مساوات ساڳي.
- (11) سراسري ساڳي مواد ٻيا، مڌيان ساڳيو مواد ٻيا،
- پرابيليتي ساڳي واقعا ٻيا، ڪورليشن ساڳي متغير ٻيا ٻيا.
- (12) سيريز ٻيون ٻيون پر جوڙ ساڳيو.
- (13) سيريز ٻيون ٻيون پر چوٿون نمبر ايترو ساڳيو.
- (14) هڪ ليڪ لاءِ مساواتون گھڻيون. $y=mx+c, ax+by=c$
- هڪ گول لاءِ مساواتون گھڻيون.
- (15) ماپ ساڳي ليڪ ٽڪر ٻيا، رداس ساڳيو گول ٻيا ٻيا.
- (16) عدد هڪ ملهه گھڻا، عدد ساڳيو لاڳ ٻيا ٻيا.

غير مناسب سوال (گهڻا) (ا، م، ن، ج، چ)

موردي هڪ مدرسا گهڻا، لفظ هڪ اکر گهڻا؟	مرشد هڪ خليفا گهڻا؟
مرغ هڪ مرغيون گهڻيون	نوڪري هڪ اميدوار گهڻا،
مڙس هڪ زالون گهڻيون	ميچ هڪ رنسون گهڻيون،
لفت هڪ منزلون گهڻيون	مندر هڪ بت گهڻا،
مرد هڪ ذاتيون گهڻيون	ميتر هڪ کنڊا گهڻا،
لن هڪ رنگ گهڻا	ملڪ هڪ شهزادا گهڻا؟
محفل هڪ ناچو گهڻا	مرلي هڪ نانگ گهڻا،
چڻا 10 ننڍا گهڻا	جهاز هڪ مسافر گهڻا،
جج هڪ وڪيل گهڻا	چاڻي هڪ سوراخ گهڻا،
چنڊ هڪ تارا گهڻا؟	جملو هڪ لفظ گهڻا؟

سوال غير مناسب (گهڻا) (ا، ب، پ، ٻ، ٺ، ٽ، ٿ)

آفيسر هڪ ملازم گهڻا؟	استاد هڪ شاگرد گهڻا؟
عورت هڪ ٻار گهڻا	آسمان هڪ تارا گهڻا
ٻانهن هڪ چوڙيون گهڻيون	بلي هڪ ڪوئا گهڻا
پگهار 20 هزار ڪمائي گهڻي	پير هڪ مريد گهڻا
پليت هڪ ٻوٽيون گهڻيون	پٽ هڪ پوٽا گهڻا
ٽورنامينٽ هڪ ٽيمون گهڻيون	ٽٽ هڪ سوياريون گهڻيون
ٺڪاءُ هڪ ڀڄن گهڻا	ٻار هڪ ماڻھون گهڻيون
تارازي هڪ وٽ گهڻا	ٿلهو هڪ ڪري سنھا مرن گهڻا
ٻر هڪ مرن گهڻا	بت هڪ پوجاري گهڻا
بتي هڪ پڙهن گهڻا	بيت هڪ ڳاڻا گهڻا
عدد هڪ جزا گهڻا	اڪر هڪ ٽپڪا گهڻا
پلات هڪ فائيل گهڻا	انگ هڪ لکڻ جا طريقا گهڻا
ٿاڻيدار هڪ ڏوهاري گهڻا	ٻاڻاريدار هڪ چور گهڻا

اسڪول هڪ ماستراچن گهڻا؟

پاڳيو هڪ مينهنون گهڻيون

ٿيلهو هڪ ڪتاب گهڻا

بني هڪ هاري گهڻا

بيمار 10 مرن گهڻا

ترار هڪ زخم گهڻا؟

بوتل هڪ جن گهڻا؟

پيلو هڪ وڻ گهڻا

اميدوار هڪ ووت گهڻا

پيلو هڪ شينهن گهڻا

هر هڪ نانگ گهڻا

تير هڪ زخمي گهڻا؟

سوال غير مناسب (ه، ح، ف، د، و، گ، ڳ، غ)

هٿ هڪ ڪمر گهڻا؟

حج هڪ فرض گهڻا

فتير هڪ در گهڻا

فارمولا هڪ حساب گهڻا

دڙو هڪ واريءَ ذرا گهڻا

درزي هڪ ڪپڙا گهڻا

ڊاڪٽر هڪ مريض گهڻا

ڊانسر هڪ تماش بين گهڻا

وڻ هڪ پڪي گهڻا

ونڊ هڪ ڪٽون گهڻيون

گهر هڪ زالون گهڻيون

گول هڪ ڪنڊون گهڻيون

غازي هڪ ٻانهيون گهڻيون

غريب هڪ پيڻيا گهڻا

گل هڪ رنگ گهڻا

ڳوٺ هڪ چنڊ گهڻا

گار هڪ ڌڪ گهڻا

ڳوڙهو هڪ گناه گهڻا؟

ساڙهي هڪ ڏاڙهيون گهڻيون؟

هوتل هڪ ڪمر گهڻا؟

هڏو هڪ ڪتا گهڻا؟

فلر هڪ ڏسن گهڻا

فوج هڪ جرنيل گهڻا

دل هڪ ٽڪرا گهڻا

ڏيرو ڏور هڪ مچر گهڻا

درياه هڪ ڦڙا گهڻا

ڌيءَ هڪ ڏوهتا گهڻا

وهايي هڪ پير گهڻا

وطن هڪ پوليون گهڻيون

گڏه هڪ راضي گهڻا

گهوڙو هڪ سوار گهڻا

گهوٽ هڪ ساليون گهڻيون

کوهر هڪ ڏيڏر گهڻا

غزل هڪ مصرعا گهڻا

گولو هڪ قطر گهڻا

ڳوٺ هڪ مري گهڻا دفعا

غلطي هڪ سزا گهڻي

ڳاڙهو هڪ ڪارا گهڻا؟

سوال غير مناسب (گهڻا) (س. ش. ڪ. ر. ن)

سيت هڪ فارم ڀرڻ وارا گهڻا؟	سيت هڪ رڪن گهڻا؟
سوئر هڪ ڪتا گهڻا	سياستدان هڪ واعدا گهڻا
صدر هڪ وزير گهڻا	سهڻو هڪ عاشق گهڻا
شهيد هڪ حورون گهڻيون	شهر هڪ گهر گهڻا
شهپر هڪ ڊيگهه گهڻي	شادي هڪ حاجي گهڻا
شاگرد هڪ مارڪون گهڻيون	شاعر هڪ تماٽا گهڻا
سوره هڪ گيدي گهڻا	شينهن هڪ گدڙ گهڻا
ڪاسائي هڪ ڍور گهڻا	ڪتي هڪ ڪتا گهڻا
قبرستان هڪ مردا گهڻا	ڪتاب هڪ لکڻ وارا گهڻا
ڪلو هڪ داڻا گهڻا	ڪمرو هڪ بسترا گهڻا
ڪپڳير هڪ ڊيگيون گهڻيون	ڪن هڪ واليون گهڻيون
ڪارخانو هڪ مزدور گهڻا	ڪارتوس هڪ شڪاري گهڻا
ڪهاڙي هڪ ڪاٺيون گهڻيون	ڪني رن هڪ يار گهڻا
ڪتو هڪ چانور گهڻا	ڪاليج هڪ چوڪريون گهڻيون
ڪنوار هڪ ڏير گهڻا	ڪرسي هڪ اميدوار گهڻا
زمين هڪ ڪيڙن گهڻا	زال هڪ ٻار گهڻا
زهر جو ڍڪ هڪ مرن گهڻا	ضرب هڪ جوڙ گهڻا
ريسرج پيپر هڪ نالا گهڻا	زميندار هڪ هاري گهڻا
رهڙن هڪ مظلوم گهڻا؟	رٻڙ هڪ ماڻهون گهڻيون؟

فرق نہ (پن بدلي)

پن کان ڪريان يا چئن کان (ڪم)	پن کي ڪريان يا ڏهن کي (فون ميسيج)
پن کان وٺان يا چئن کان (مارڪون)	پن کي ڏيان يا ڏهن کي (خيرات)
پن کي ڪارايان يا ويهن کي (بيرو)	پن کي هٿان يا ڏهن کي (انجيڪشن)
پن جي لاهيان يا ڏهن جي (ڏاڙهي)	پن جو ڪوليان يا ڏهن جو (اڳٽ ٻارڙا)
پن جو گولو ڪتيان يا چئن جو (درزي)	پن کي دسيان يا چئن کي (ڍور)
پن کي ڏهان يا چئن کي	پن کي پوريان يا ڏهن کي (گورڪن)
پن کي ڏيان يا چئن کي (فائيل)	پن جو پڙهان يا پنجن جو (نڪاح)
2 ڏيان يا 4 (سجدا)	پن کي پارايان يا ڏهن کي (چوڙيون)
پن تي چڙهان يا چئن تي ()	پن کي وجهان يا چئن کي
پن جو پيان يا چئن جو (ٿڃ)	2 وجهن يا 4
2 هٿن يا 4 (پادر)، 2 ڏين يا 4 (ڏن)	2 سمهن يا 4
2 پڙهن يا 4 (قل)، 2 دفعا ڪن يا 4 دفعا	2 ڪٽن يا 4 (قبر)
2 ڪلن يا 4 ()، 2 وڙهن يا 4 ()	2 روٽن يا 4
2 ڪائڻ يا 4 ()، 2 چڙهن يا 4 ()	2 وٺن يا 4
هڪ ڀر وجهريان يا پنهي ڀر (ڪنن ڀر)	هڪ ڀر وجهان يا پن ڀر (ڦڙا)
پن کان وجهريان يا گهڻن کان ()	پن مان ڪڍان يا گهڻن مان (ڪنڊا)
پن کان ڪٽيان يا گهڻن کان (هٿ، ڪڏ، ڪتاب)	پن کي ڪري سگهان يا چئن کي (ٽڪرا)
پن وٽن لاءِ ڪروڙ وٺان يا ڪجهه به نه	په هزار ڪوڙا وٽ وجهريان يا پنج هزار
پهه بانهي هجي يا 2،	پهه نڪاح ڪريان يا 4،
پهه زالون رکان يا 4	هڪ عهدو هجي يا 2
پهه ڊگري هجي يا 2	پن کي ڏيڪاريان يا گهڻن کي
پهه ڪتاب لکان يا 4	پن کان پڇان يا گهڻن کان
پهه ڪوڙ هٿان يا سئو ڪوڙ	پن کان گهران يا گهڻن کان

فرق نه (انگن ۾ يا اکرن ۾)

5 ماريان يا 50	وليمي ۾ هڪ سئو مهمان يا هڪ هزار
وار 3 فوت ڊگها يا 4 فوت	دعوت ۾ 4 طعام يا 8
12 مچان يا 50	هوتل ۾ 10 ڪمرا يا 20
اسرائيل هڪ ملڪ عرب 20 ملڪ	امتحان ۾ مارڪون 500 يا 800
يهودي هڪ ڪروڙ مسلمان 2 ارب	ڏاج ۾ وڳا 10 ملن يا 20
هڪ ڏينهن روٽان يا 10 ڏينهن	قابينو هڪ لک وٽان يا 5 لک
5 مريض ڏسان يا 50	سون 5 تولا ملي يا 7 تولا
پنجن جو پڙهان يا 10 جو (ڪوڙ)	شادي پهرين اپريل تي يا 29 فيبروري تي
4 جا ڪٽيان يا 14 جا (ڪيسا)	منڍي 10 جي ڪٽجي يا 20 جي
10 پياريان يا 20	جهڙا 10 تهڙا 20 (پڙهن، ٻڌن)
انٽرويو 5 منت يا اڌ ڪلاڪ	ڏاڪڻ ۾ 15 ڏاڪا يا 20
چور 8 يا 10	پليٽ ۾ ٻوٽيون 3 يا 5
رات جو ڪن يا ڏينهن جو	بجلي جو بل پريان يا ڪنڊو هٿان
تڪيت وٽان يا گارڊ جو ڪيسو گرم ڪريان	ڪاٻي ڪريان يا ٻيو ويهي
ڌڻو هٿان يا جلوس ڪڍان	دوا ڪريان يا دعا
مار کاوان يا گاريون	ڪڪ کاوان يا ڪشتو
رشوت وٽان يا وياح ڏيان	سوٽر کاوان يا مفت جي پگهار
گهوڙا پڇايا يا رنون	رڪارڊ توڙيان يا سگنل
هڪ هزار وٽان يا هڪ لک	ويتر هجي يا ويترس
انڊا لاهي يا ٻچا ڇڻي	ڪار ۾ سفر ڪريان يا جهاز ۾
عشق ڪريان يا شراب پيئڻ	جوڻا ڪيڏان يا ستو هٿان

سوال (مذاق)

- (1) اهو ملڪ ٻڌايو جنهن ۾:
- i. وزير اعظم ۽ ليڊرن کي شهيد ڪندڙن جي خبر نه پوي.
 - ii. گم ڪيلن جي گناهه جي ۽ کين گم ڪندڙن جي خبر نه پوي.
 - iii. پنهنجا جوڌا پڪڙي ٻين ملڪن حوالي ڪن.
 - iv. آمر کي آئين ۾ ترميم جو اختيار جڙ ڏين.
 - v. حاڪمن جون ملڪيتون ۽ اولاد لڏين ۽ دٻئي ۾ هجن.
 - vi. آفيسرن جا ڪٽنب ٻين ملڪن ۾ رهن (هتي قتل ڪري يا ڪرپشن ڪري ڇڏي وڃن ته سندن واريه ونگونه ٿئي).
- (2) ڪيئن (ڇا)
- مهمان 3، صوف 2، ڪيئن پيش ڪجن جو کين خبر نه پوي؟ (جوس)
 - چوڪريون 3، چوڪرا 5، ڪيئن خاطر تواضع ڪجي؟ (هٿ به 6، پادربه 6)
 - چادرون 2، فقير 3، ڪيئن راضي ڪجن؟ (هڪ کي اڏواڏ)
 - فقير 3، سوڙ هڪ، ڪيئن سمهن؟
 - بادشاهه 2 ملڪ هڪ ته ڇا ٿيندو (حڪم ڪنهن جو؟)
 - ملان 2 مرغي هڪ ته ڇا ٿيندو؟ عورتن 4 آئينو هڪ ته....
 - ڪيلا 2، ٻار 2 ته ماءُ ڇا چوندي؟ (ڪيلانه وڻندا آهن)
 - ڪتون 2، مهمان 4 ته ميزبان ڇا ڪري؟ (پٽ تي سمهي).
 - جوراب 4، رنگ 2، اوندهه ۾ گهٽ ۾ گهٽ گهڻا ڪٽجن؟ (3).
 - ٻار هڪ، دعويدار مائرون 2، ڪيئن فيصلو ڪجي؟ (ترار گهرائجي اڏو ڪرڻ لاءِ).
 - سردار 3، ضلعو هڪ، چيئرميني جو فيصلو ڪيئن ڪجي؟ (3 ضلعا ٺاهجن).
 - باني هڪ، پارٽي ۾ ننڍا ليڊر گهڻا، وارث ڪير ٿئي؟ (ڪٿا، وصيت، واري وٽي).
 - عورتن 4 مڙس هڪ ته.... (گهڻين زالين گهر نه هلي).
 - عورت هڪ مڙس 3 ته.... (گهڻي مردين هرن نه هلي).

هڪ مسافر ۽ هڪ عادي چور هوٽل جي ساڳئي ڪمري ۾ ته هيرن جي ڳوٺڙي ڪٿي لڪائجي؟
(3 ڪيترا گهڻا)

هڪ شينهن ۽ هڪ گدڙ. شڪار ٿيل هڪ رڍ جا ڀاڱا ڪيئن ڪجن؟
هڪ وڻ هر مهيني هڪ فوت وڌي ٿو ته 100 سالن بعد سندس اوجائي ڪيتري؟
هڪ ٻار هر سال پنج ڪلو وزن وڌائي ٿو ته 50 سالن بعد سندس وزن ڪيترو؟
هڪ عورت 20 سالن جي عمر ۾ شاديءَ بعد هر سال هڪ ٻار ڄڻي ٿي ته 60 سالن جي عمر تائين ڪيترا ٻار هوندس؟

هڪ ڪلاس ۾ 40 ٻار ته پنجن ڪلاسن ۾ ڪيترا؟
هڪ پيپر ۾ 10 شاگرد فيل ٿيا ته پنجن پيپرن ۾ فيل ڪيترا؟
چئن شاگردن ٽوٽل 40 مارڪون ڪنيون ته هر هڪ گهڻيون مارڪون ڪنيون؟
هڪ بتيءَ تي 2 ڄڻا پڙهن ته تيل هڪ روپي جو ٻيو 20 ڄڻا پڙهن ته تيل ڪيتري رقم جو؟
تن انگن کي هڪ انگ ونڊي ته ڇهن انگن کي گهڻا ونڊيندا؟
هڪ لفظ ۾ 3 اکر ته ڏهن لفظن ۾ گهڻا اکر؟
هڪ اکر ۾ 2 ٽپڪا ته پنجن اکرن ۾ گهڻا ٽپڪا؟
هڪ وڻ ۾ 10 ڪلوناب ته ڏهن وڻن ۾ گهڻا انب؟
پنجن مرغين 50 انڊا لاقا ته هر هڪ مرغِي جا انڊا گهڻا؟

ريل جي ٽن دهن ۾ 90 مسافر ته هڪ دهي ۾ ڪيترا (ننڍا وڏا....)؟
هڪ تارو واه کي 10 منٽن ۾ پار ڪري ٿو ته 5 تارو ڪيترو وقت وٺندا (گڏ....)؟
هڪ درزي هڪ ڏينهن ۾ 4 قميصون سبي ٿو ته 4 درزي چئن ڏينهن ۾ ڪيتريون قميصون سبندا (رفتار، ٿاڻيم، ماپ)؟

هڪ چادر کي سڪڻ لاءِ 5 ڪلاڪ ڪپن ته 10 چادرون گهڻي وقت ۾ سڪنديون؟
هڪ ڪتاب 2 ڏينهن ۾ پڙهجي ٿو ته 8 ڏينهن ۾ ڪيترا ڪتاب پڙهجن؟
هڪ مرد 'الف' جو نڪاح جنهن به عورت سان ٿئي صبح جو ڪنوار مري وڃي (تي دفعا)
هڪ عورت 'ب' جو نڪاح جنهن به مرد سان ٿئي، صبح جو مري وڃي (تي گهوٽ)
جيڪڏهن الف جو نڪاح ان عورت سان (ب) سان ٿئي ته ان جو نتيجو ڇا نڪرندو؟

انگن تي عمل

ڪن جا ونڊيندڙ گهڻا ڪن جو هڪ به نه (مفرد).

ڪڏهن گهڻن انگن کي هڪڙو ڪري ڪڏهن هڪڙي کي گهڻا ڪن (ونڊ)

(....., 6, 14, 22, 26) (28 کي 2, 7, 14) ۽ (ٻڌي عددن کي 2)

ڪن کي هڪ دفعو لڳي يا هٿجي ڪن کي بار بار (ڪوڙو)

ڪڏهن هڪ حل لھون، ڪڏهن گهڻا

ڪڏهن درياھ کي ڪوڙي ۾ بند ڪريون، ڪڏهن التو

ڪڏهن انگن وسيلي شڪليون ٺاهيون، ڪڏهن شڪليون ڏيکاريون انگن ۾

ڪڏهن اکرن کي بدلايون انگن ۾، ڪڏهن انگن کي لکون تعوين وانگر

ڪڏهن ساڄي کان کاٻي کان، ڪڏهن هيٺان ڪڏهن مٿان، ڪڏهن وچان ڪڏهن فرضي،

ڪڏهن وجهڻ ڪڏهن ڪيڻ، ڪڏهن حد لهڻ، ڪڏهن ملهه لهڻ

(1) ڪڏهن جوڙ کي بدلائي ضرب ۾ $(5+5+=2 \times 5)$

ڪڏهن ضرب کي بدلائي جوڙ ۾ $(\log mxn) = \log m + \log n$

ڪڏهن ضرب کي بدلائي سگهه ۾ $(7 \times 7 \times 7 = 7^3)$

ڪڏهن سگهه کي بدلائي ضرب ۾ $(\log m^n = n \log m)$

ڪڏهن ونڊ کي بدلائي ڪٽ ۾

ڪڏهن ڪٽ کي بدلائي ونڊ ۾

(2) ڪن جي لهجي ڪثرتي سراسري (جيڪو گهڻا دفعا هجي)

ڪن جو لهجي مڌيان (وچيون Median=)

ڪن جي لهجي جا ميٽريڪل سراسري (انگن جي ضرب جو مول G.M=)

ڪن کي لکون ترتيب سان (وڏنڌيائي)

ڪن کي ڏيکاريون ٽپڪن يا جوڙن وسيلي

ڪن جو لهون ملهه ڪن جا لهون جزا

ڪن جي لهون سراسري ڪن جو لهون عام ونڊيندڙ

- ڪن جي ڪيون چڪاس ڪن جو لھون معڪوس (ٽسمر، ابتڙ)
 ڪن کي وڃھون ڦالبن ۾ ڪن کي واڙيون ليڪن ۾ (ڏنگيون)
 ڪي بند ڪريون سيٽن ۾ ڪي لڪايون گرافن ۾
- (3) ڪڏھن ھڪٽرو ملائجي ھڪٽري سان، ڪڏھن ھڪٽرو ملائجي گھڻن سان (1-many, 1-1)
 ڪڏھن ٻن انگن مان ھڪ انگ ٺھي، ڪڏھن ٻن انگن مان گھڻا ٺھن.
 (بنيادي عمل $(+, -, \times, \div)$ (بنياد مختلف).
- (4) ڪن انگن کي ھڪ دفعو ڪجي، ڪن انگن کي گھڻا دفعا
 ڪن انگن ۾ راز، ڪن جي انگن ۾ راز (اشارا، ابجد)
 ڪي انگ ڍڪجن (اڳھڙڙا)، ڪي انگ ڏسجن (نظارا)
 ڪي انگ ڄاڇجن (ليڪو)، ڪي انگ ملائجن (پيٽ)
 ڪن کي ڏجي حساب، ڪن کان وٺجي حساب
 ڪن سان ڪجي حساب، ڪن کي ٿئي حساب (جن)
 ڪن جو ٺھي جوڙ، ڪن جو ٺھي جوڙو (0, 1)
 ڪن کي ڪجي جوڙ، ڪن کي جوڙجي (ھڏ)
 ڪن کي ڪجي ڪٽ، ڪن کي ڪٽجي (ڦٽي ڪرڻ)
 ڪن کي ڏجي ماپو، ڪن کي ماپجي (ايڪو، پورو ملھ نامعلوم)
 ڪن کي ڏجي ونڊ، ڪن کي ڪجي ونڊ (خيرات)
 ڪن کي ڏجي سگھ، ڪن جو لھون مول (root, power)
 ڪن جي ڏسون جڳھ، ڪن جو ڏسون بنياد (place, baSe)
 ڪن جو لھون لاڳ، ڪن جو لھون اينٽي لاڳ
 ڪن جو ڏسون طرف، ڪن جو ڏسون ظرف (مطلب)

باب ٽيون: حساب (لهي ٻڌايو مثال فرق)

(A) عملي حساب

- (1) هڪ عورت کي اڳ ۾ 5 ڏيشرپٽ هڪ به نه، ٻيءَ عورت کي اڳ ۾ 5 پٽ ڏي هڪ به نه ڄاڻي آهي، ٻنهي کي ڇهن حمل آهي.
ٻڌايو ته پٽ ڄمڻ جو امڪان پهرين کي وڌيڪ يا ٻيءَ کي.
- (2) هڪ سڪو 4 دفعا اڇلايو ويو، چارئي دفعا مورت اچڻ جو امڪان ٻڌايو. (HHHH).
هڪ سڪو تي دفعا اڇلايو ويو، ٽئي دفعا اڪر اچڻ جو امڪان ٻڌايو. (TTT)
- (3) هاڻي آهن 22 پائڻ آهن 3 سندن حصا آهن. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{6}$
هر هڪ کي سڃاڻائي ڏئي ڏيکاريو.
- (4) پگٽ ۽ پيٽس، جگٽ ۽ جوٿس، رام ۽ ماٿس، مانيون آهن 3. هر هڪ کي سڃي ماني ملي (ڪيئن)
- (5) جمن ماءُ کي 4 پٽ، هڪ جونالو پاءُ، ٻئي جواڏ سڀ، ٽئين جو 3 پاءُ ته.
چوٿين پٽ جونالو ڇا؟
- (6) ڄاڃين جو سراسري قد 4 فوٽ آهي ۽ واه ۾ پاڻيءَ جي سراسري اونهائي 3 فوٽ آهي.
ٻيڙي موجود نه هجي ته ڇا سڀ ڄاڃي پار ٿي ويندا؟
- (7) هڪ مرد ڪوڪر 6 ڪلاڪن ۾ ۽ هڪ عورت ساڳيو ڪر 12 ڪلاڪن ۾ ڪري سگهن ٿا.
جيڪڏهن مرد ۽ عورت کي گڏ ڪر تي رکجي ته گهڻن ڪلاڪن ۾ پورو ڪندا؟
- (8) سکر ۽ دادو وچ ۾ مفاصلو 180 ڪلوميٽر آهي، موٽرسائيڪل جي سراسري رفتار هڪ طرف 30 ڪلوميٽر ۽ ٻئي طرف 60 ڪلوميٽر في ڪلاڪ هئي ته پوري سفر جي سراسري رفتار ٿي.
- (9) شطرنج جي بورڊ ۾ 8 قطارون ۽ 8 ڪالمر آهن (ڪل 64).
پهرين خاني ۾ هڪ چانور رکي، ٻئي ۾ 2، ٽئين ۾ 4، چوٿين ۾ 8 (يعني ٻيٺ ڪندا وڃو)
ته ڪل ڪيترا چانور ٿيندا؟ (چارو زمين تي ايترا چانور موجود آهن؟).
- (10) ٺاهيو (جاميٽري).

i. تيليون 3 پر ڪنڊون 7، 9 ۽ 10 ٺاهيو.

ii. تيليون 4 پر ڪنڊون 16، 18 ۽ 20 ٺاهيو.

iii. تيليون 6 پر ٽپور پاسا ٽڪنڊا 4 ٺاهيو.

iv. $\sqrt{2}$ س. م جيترا ڊگها ليڪ ٽڪر ٺاهيو.

v. 7π يا 7 چورس س م ايراضي جيترو گول ٺاهيو.

(11) ڏيکاريو:

i. $4Z, 2Z$ ۽ $8Z$ کي وڌندي ترتيب ۾ ڏيکاريو (Z هڪ ڪمپليڪس عدد).

ii. $4M, 2M$ ۽ $3M$ کي ننڍوڌائي ترتيب ۾ ڏيکاريو (M هڪ قالب).

iii. کي به 2 غير ناطق عدد جوڙ ڪري ڏيکاريو.

iv. ڪنهن مستطيلي قالب جو ضريي ابتڙ لهي ڏيکاريو.

(12) ڪيترا؟

هڪ ليڪ جي ڊيگهه ڪيتري؟ ڇيڙا ڪيترا؟ ڏنل ماپ جيترا ليڪ ٽڪر ڪيترا؟

(13) هڪ گول جا رداس ڪيترا؟ قطر ڪيترا؟ ڪنڊون ڪيتريون؟

(14) هڪ گول جو رداس ٻيڻو ڪرڻ سان هيٺين تي ڪهڙو اثر پوندو؟

ايراضي، گهيرو، قطر، جو تعداد، ٺهڪن جو تعداد.

(15) ٻڌايو؟

i. وڏي کان وڏو ٻڌي عدد ٻڌايو.

ii. وڏي کان وڏو ڪمپليڪس عدد ٻڌايو.

iii. وڏي کان وڏو 2×2 آرڊر وارو قالب ٻڌايو.

iv. 4 کان وڌا 20 تائين اهڙا ٻڌي عدد ٻڌايو جيڪي ٻن مختلف مفرد عددين جو جوڙ هجن.

(3) حساب

(1) ٻڌايو (لهو):

- i. هڪ ليڪ جا 2 فوٽ ڊگها ٽڪر گهڻا يا 4 فوٽ ڊگها ٽڪر گهڻا.
 ii. 2 فوٽ رداس واري گول جا قطر گهڻا يا 4 فوٽ رداس واري گول جا.
 iii. 4 چورس فوٽ ايراضي واري مستطيل اندر ٽپڪا گهڻا يا 8 چورس فوٽ واري مستطيل اندر.
 iv. 15 فوٽ پيريميٽر واري ٽڪنڊي جي ڪنڊن جي ماپ جو جوڙو ڏيک يا 30 فوٽ پيريميٽر واري جو.
 v. هڪ پلين ۾ ا ۽ j کان علاوه ٻيا ڪيترا يونٽ ويڪتر آهن؟
 vi. 5, 4, 3, 2, 1 جو جوڙو ڏو يا 50, 40, 30, 20, 10 جو؟
 vii. 1, 3, 5 جي حسابي سراسري 3 آهي، اهڙا ٻيا به ڪجهه مواد لهو.
 viii. 2, 4, 8 جي نسبتي سراسري 4 آهي، اهڙا ٻيا به مواد لهو.
 ix. 1, 3, 5 جو مڌيان 3 آهي، اهڙا ٻيا به مواد لهو.
 (2) 20 ۽ 30 جي سراسري 24 آهي، 20 ۽ 60 جي سراسري 30 آهي، 20 ۽ 80 جي سراسري 32 آهي ته 20 ۽ 100 جي سراسري لهو.

(3) ڪيئن؟ 5 اميدوار، 5 جج، هر هڪ جج وٽ 5 مارڪون (ٻڙي نه)

i. 2 مارڪون ڪنهن به اميدوار کي نه مليون پوءِ به سراسري 2 مارڪون:

{1, 1, 1, 3, 4}

ii. 3 مارڪون ڪنهن کي به نه مليون پوءِ به سراسري 3 مارڪون {2, 2, 2, 4, 5}

{1, 1, 4, 5}, {1, 2, 2, 5, 5}, {1, 2, 4, 4, 4}

iii. 4 مارڪون ڪنهن کي به نه مليون پوءِ به سراسري 4 مارڪون {2, 3, 5, 5, 5}

(4) جادوئي چورس: يعني هر هڪ قطار، ڪالم ۽ اريب ۾ ٽي انگ آهن. (جوڙ 15)

2	9	4
7	5	3
6	1	8

اهڙا 3 ٻيا جادوئي چورس ٺاهيو.

(5) مله ڇا؟

(i) $x=2$ هڪ ٽپڪو ڏيکاري ت. y ۽ z جو مله ڇا؟(ii) $x=2$ هڪ ليڪ ڏيکاري ت y جو مله ڇا؟

(iii) $x=2$ هڪ پلين ڏيکاري ته $y \in Z$ جو ملهه ڇا؟

(iv) $r=2$ هڪ گول ڏيکاري ته $\Theta \in Z$ جو ملهه ڇا؟

(6) ڇا ab هميشه ba جي برابر آهي؟

(7) 6 اميدوار، 6 جج، هر هڪ وٽ 6 مارڪون آهن (هڙي نه)

i. 2 مارڪون ڪنهن به اميدوار کي نه مليون پوءِ به مڌيان 2 مارڪون (ڪيئن؟)

..... $\{1,1,1,3,3,3\}, \{1,1,1,3,5,6\}$

ii. 3 مارڪون ڪنهن کي به نه مليون پوءِ به مڌيان 3 (ڪيئن؟)

$\{1,1,2,4,4,5\}, \{2,2,2,4,6,6\}$

(8) ٻڌايو:

اهڙا 2 لاڳيتا سڃا عدد جيڪي گوني ڪنڊ ٽڪنڊي جا پاسا ٿي سگهن.

اهڙا 2 لاڳيتا ٻڌي عدد = = = =

اهڙا 2 عدد جيڪي مڪمل هجن (جن جو جوڙ= عدد).

اهڙا 2 عدد جيڪي ڄاڙا آهن (هڪ جي جن جو جوڙ= ٻيو عدد).

اهڙا 2 عدد جيڪي هڪ ٻئي جا چورس به آهن ته ضربِي ابتڙ به $\{w, w^2\}$

اهڙا 2 عدد جيڪي هڪ ٻئي جا جمعي ابتڙ به آهن ته ضربِي ابتڙ به $\{i, -i\}$

اهڙا 2 عدد جيڪي پنهنجي ضربِي ابتڙ پاڻ ٿي هجن $\{1, -1\}$

اهڙا 2 عدد جيڪي مختلف بنيادن وارن سرشتن ۾ ساڳيائي رهن $\{0, 1\}$

(9) اهڙا 2 انگ ٻڌايو جن جو جاءِ بدلائڻ سان ملهه.

(الف) ٻيڻ ٿئي، پنج بنياد سرشتي ۾ $(13)_5=8, (31)_5=16$

(ب) ٽيڻو ٿئي، ست بنياد سرشتي ۾ $(15)_7=12, (51)_7=36$

(ت) چوڻو ٿئي نو بنيادي سرشتي ۾ $(17)_9=16, (71)_9=64$

(ث) ٽيڻو ٿئي، ٽه بنيادي سرشتي ۾ $(01)_3=1, (10)_3=3$

(10) اهڙا ٻه عدد لهو جن جو (i) جوڙ = ضرب ايت $(\frac{3}{4}, \frac{3}{4})$ $(\frac{4}{3}, 4)$...

(ii) تفاوت = ضرب ايت $(\frac{3}{4}, \frac{3}{4})$ $(\frac{4}{3}, 4)$...

(iii) ونڊ ايت = ضرب ايت $(\frac{x}{y} = wy)$

(C) حساب

- (1) جيترا فوت گول جو رداس اوترا ڪعب فوت سندس مقدار ته رداس ڪيترو؟
- (2) جيترا فوت چورس جو اريب اوترا چورس فوت سندس ايراضي ته هڪ پاسو ڪيترو؟
- (3) جيترا فوت گول جو رداس اوترا چورس فوت سندس ايراضي ته گهيرو ڪيترو؟
- (4) هڪ تڏو گول جي مرڪزي ويٺو آهي گول جو رداس 8 فوت آهي.
تڏو ٻيا ڪائي ٿو ۽ هر هڪ ٽپي ۾ رهيل مفاصلي جو اڌ طئي ڪري ٿو. ٻڌايو ته ڪيترن ٽپن ۾ ٻاهر نڪرندو؟ $(4+2+1+\dots)$
- (5) سڀڙ جي رفتار ڪميءَ جي رفتار کان ڏهوڻي پوءِ به منزل تائين پهچڻ جي شرط هارائي ويو ڇو؟
- (6) هڪ وڻ سان 3 گڏه ٻڌل آهن وڌيڪ بيوقوف ڪهڙو گڏه آهي؟
- (7) ڪيئن ماپجن؟
جبل جي چوٽي يا ڪنڀي جي اوچائي.
واه جي ويڪر؟ هاڻيءَ جو وزن؟
ڌنگي ڦڏي نهري شئي جو مقدار (volume)
 $xy=6$ ته x ۽ y (مختلف سڀتن ۾)
 $\{(6, 1), (3, 2), (1, 6), (2, 3)\}$
 $\left\{\left(12, \frac{1}{2}\right), \left(18, \frac{1}{3}\right), \left(24, \frac{1}{4}\right), \dots\right\}$
 $\{(\sqrt{2}, \sqrt{18}), (\sqrt{3}, \sqrt{12}), (\sqrt{6}, \sqrt{6})\}$
- (9) الف ۽ ب وٽ ترتيبوار 8 ۽ 4 صوف هيا.
ٻه ساٿن کائڻ ۾ شريڪ ٿيو ۽ پوءِ ڪين 12 رپيا ڏنا
ٻڌايو ته ب کي گهڻا رپيا ملڻ گهرجن (4 يا 6).
(10) الف وٽ 2 مانين ۽ ب وٽ هڪ ماني هئي.
ٻه ساٿن کائڻ ۾ شريڪ ٿيو ۽ پوءِ ڪين 9 رپيا ڏنا. ٻڌايو ته ب کي گهڻا رپيا ملن.

11) خال ڀريو:

0, 1, 3, 7,	<input type="text"/>	$1+2+4+8+\dots+256=$	<input type="text"/>
2, 3, 5, 9,	<input type="text"/>	$1+3+5+7+\dots+99=$	<input type="text"/>
0, 20, 120, 620,	<input type="text"/>	1, 4, 9, 16,	<input type="text"/>
10, 30, 60,	<input type="text"/>	1, 8, 27, 64,	<input type="text"/>
$\frac{2}{3}, \frac{3}{7}, \frac{7}{15}, \frac{15}{31}$,	<input type="text"/>	1, 16, 81, 256,	<input type="text"/>

جاميٽريڪل سراسري 4 تہ: $1, 2, 5, 6,$ مڌيان 4 تہ: $2, 4, 4, \square, 3, 3$ 12) ٽپڪو (1.2) گول $r=1.5$ جي اندر آهي يا ٻاهر؟

13) ٻن عددن جي حسابي سراسري آهي 50 ۽ جاميٽريڪل سراسري آهي 40 تہ سندن نسبتي سراسري لھو.

(D) مثال

1) پنجن شهرن جا نالا لکوجن ۾ ڪو ٽپڪو نہ هجي

2) ڏهن ماڻهن جا نالا لکوجيڪي بنان نقطي هجن.

3) 5 ذاتيون لکوجيڪي بنان نقطي هجن.

4) 10 لفظ لکوجيڪي ٻن هڪجهڙن اکرن مان ٺهيل هجن.

(سس، جج، ممر، نن، ڏڏ، ڍڍ، ڀڀ، تت، ڪڪ، نٺ، گگ، گهگه)

5) اهڙا ٽي اکري 10 لفظ لکوجن کي ابتو ڪيو تہ ساڳيو لفظ ٺهي:

(ا، ا، اڏا، اڏا، اڇا، ڪا، مام، نان، داد، لال، لعل، باب، پاپ، ميم، ڊيد)

6) اهڙا لفظ لکوجن ۾ ٽپڪا گهڻا هجن، (ڦڙڦڙ، ڀڀڙ، ڦڦڙ، ٿڦڙ)

7) (0, 1) ۽ (0, 10) مان ڪهڙي انٽرول ۾ غير حقيقي عدد گهڻا؟

8) 1 س. م رڌاس ۽ 2 س. م رڌاس وارن گولن مان ڪهڙي گول تي ٽپڪا گهڻا؟

9) — ۽ — مان ڪهڙي ليڪ وڌيڪ ڊگهي؟

△ ۽ △ مان ڪهڙي ٽڪنڊي جون ڪنڊون وڌيون؟
□ ۽ □ مان ڪهڙي چورس جي ڪنڊن جي ماپ وڌيڪ؟

(E) فرق ٻڌايو

ڪعب ۽ مڪمل ڪعب	چورس ۽ مڪمل چورس
مساوات ۽ آئڊنٽيٽي	گول ۽ گولو
مٿين حد ۽ هيٺين حد	لمهه ۽ حد
رداس ۽ نير قطر	ليڪ ۽ ليڪ ٽڪر
برابر ۽ هڪ جهڙو	قالب ۽ ڊٽرميننٽ
$\frac{1}{3} \times 6$ ۽ $6 \times \frac{1}{3}$	3 ويهون ۽ 60
$x^{\frac{1}{2}}$ ۽ \sqrt{x}	$\frac{10}{20}$ ۽ $\frac{3}{6}$
ٻه چورس ميٽر ۽ ٻه ميٽر چورس	$(23)_4$ ۽ $(23)_5$
$\{\emptyset\}$ ۽ \emptyset	$[0,1]$ ۽ $(0,1)$
شمي سال ۽ قمري سال	mxn ۽ nmx (قالب)
ويڪٽر ۽ اسڪئلر	حسابي سراسري ۽ مڌيان

(F) ڪير ٻڌو

هر مهيني 5 سيڪڙو نفعو يا سال بعد 70 سيڪڙو نفعو.	$\frac{50}{100}$ ۽ $\frac{4}{8}$
هر مئچ ۾ 50 رنسون يا هڪ مئچ ۾ ٻڙي ٻي ۽ ٻي سينيچري	هڪ سال يا 360 ڏينهن
تي ويلا هڪ هڪ ماني يا هڪ ويلا تي 5 مانيون	هڪ مهينو يا 30 ڏينهن
20 ڪلو وزن گڏ ڪڍڻ يا 10، 10 ڪلو	12 ڪلاڪ يا سڄي رات
چار دفعا الڳ الڳ ڪڍڻ	14 سال قيد يا عمر قيد
ٽن سان مقابلو هڪ وقت ۾ يا پنجن سان پرجنا جڏا.	5000 ووٽ ڪڍڻ يا 2 لک ووٽ ڪڍڻ
	سينيٽ ۾ چيئرمين يا اپوزيشن ليڊر ٿيڻ
	صدر ٿيڻ يا وزير اعظم ٿيڻ

(G) آزمائش

$$1) x^y = y^x \text{ جو مله لهو جڏهن } (2 \text{ ۽ } 4)$$

$$2) x \text{ جو مله لهو جڏهن } (x^y)^z = (x^z)^y$$

$$3) \text{ ٻن درجن واري عدد } (xy) \text{ جي انگن جي جاءِ بدلائيندا } (yx) \text{ ته}$$

$$(i) \text{ نئين ۽ پراڻي عدد جو فرق هميشه } 9 \text{ جي ضرب ايت هوندو}$$

$$\text{چو ته: } xy - yx = (10x + y) - (10y + x) = 9(x - y)$$

$$(ii) \text{ نئين ۽ پراڻي عدد جو جوڙ هميشه } 11 \text{ جي ضرب ايت هوندو}$$

$$\text{چو ته: } xy + yx = (10x + y) + (10y + x) = 11(x + y)$$

$$\text{مثال: } 41 - 14 = 27 = 9(4 - 1), 35 - 53 = -18 = -9(5 - 7)$$

$$57 + 75 = 132 = 11(5 + 7)$$

$$4) \text{ ٻن درجن وارو عدد } (xy) \text{ ٻه دفعا لاڳيتو رکندا ته}$$

$$\text{نئون عدد هميشه } 101 \text{ جي ضرب ايت هوندو}$$

$$\text{چو ته: } xyxy = 1000x + 100y + 10x + y$$

$$= 1010x + 101y = 101(10x + y) = 101(xy)$$

$$5) \text{ ٽن درجن وارو عدد } (xyz) \text{ ٻه دفعا لاڳيتو رکندا ته نئون عدد هميشه } 1001 \text{ جي}$$

$$\text{ضرب ايت هوندو}$$

$$xyzxyz = 1001(xyz)$$

$$\text{نوٽ: } 1001 = 7 \times 11 \times 13$$

$$6) \text{ ڪنهن به انگ کي } 3 \text{ دفعا لاڳيتو رکڻ سان جيڪو عدد ملندو ان کي } 37 \text{ پورو}$$

$$\text{پورو ونڊيندا}$$

$$\text{چو ته: } XXX = 100X + 10X + X = 111X$$

$$\text{مثال: } 123123, 489489 \text{ وغيره کي } 7, 11 \text{ ۽ } 13 \text{ پورو ونڊن ٿا}$$

$$555.888 \text{ ۽ } 333 \text{ کي } 37 \text{ پورو پورو ونڊن ٿا}$$

$$9393.5585 \text{ کي } 101 \text{ ونڊن ٿا}$$

پاڻو ٻيون: انگن سان راند

باب پهريون: ٻڙي، هڪ ۽ ٻه

(I) ٻڙي ۽ رياضي

ٻڙي ۽ ٻڙي سان ڇا ملندو

$$0+0=0, 0-0=0, 0 \times 0=0 \quad (1)$$

$$0 \div 0 \text{ (undefined)}, 0^0=0$$

(2) ٻڙي حقيقي عدد به آهي ته ڪمپليڪس عدد به

(3) 0 ويڪٽر به ٿيندو آهي ۽ 0 قالب به ٿيندو آهي

عددي نظام يا لاڳرٿم ۾ بنياد ٻڙي نه ٿيندو آهي

زيرو مئٽرڪس ۾ موجود سڀ رڪن ٻڙي (زيرو)، نل ويڪٽر جو مقدار ٻڙي (زيرو).

منفرد قالب جي ڊٽرميننٽ جو ملهه ٻڙي (زيرو).

نل سيٽ ۾ رڪنن جو تعداد ٻڙي

(4) تعلق جا قسم: $1 \rightarrow 0$ يعني هڪ عورت کي ڪو ٻار نه

(5) ڦڙي ڦڙي تلاءُ پر ٻڙي ٻڙي ساڳيو ٻڙي ($00=0$).

(6) $[0]_0$ ڪالمي قالب آهي ۽ $[0 \ 0]$ قطاري قالب آهي.

(7) $X=0$ هڪ ٽپڪو به ڏيکاري، هڪ ليڪ به هڪ پلين به،

$R=0$ مفاصلو ڏيکاريندو آهي.

(8) ڪنهن عدد جي ايڪن واري جڳهه تي 0 هوندي ته ان عدد کي 2، 5 ۽ 10 پورو ونڊيندا

ٻڙي سان راند (ZERO)

(1) انڊي کي ڌرنه، لغڙ کي ڀرنه، غريب کي زرنه،

ڦنديءَ کي ڦرنه، جوڳيءَ کي گهرنه، دشمن کي ڏرنه،

سڃي کي ڌرنه، سڪل کي ڳرنه، وارن لاءِ هر نه،

جانور کي ڀرنه، سمنڊ کي جرنه، ليڪ کي ڀرنه

- (2) فوج ۾ جڏانه، ڪلاس ۾ وڌانه محلن ۾ تڏانه،
جنت ۾ ڦڏانه، زبان ۾ هڏانه، آسمان ۾ ڪڏانه.
- (3) سمنڊ کي موري نه، پيار ۾ زوري نه، اس جي چوري نه،
جهاز کي ڏوري نه، راجپوتن ۾ غوري نه، ملائڪن کي لوري نه، آسمان ۾ ڏوري نه،
- (4) حورن کي ماءُ نه، ملائڪن کي ڀاءُ نه، بي عقل کي ڏاڏه نه،
هيئن لاءِ ڀاءُ نه، ڪمزور کي ٽاءُ نه، توه کي ڪاڏه نه.
- (5) گهٽ گهٽ کي ڪنڊانه، پوليس ۾ ڪنڊانه، ناچن ۾ منڊانه، نر کي انڊانه، مسجد ۾ ڏنڊانه،
(6) بازار ۾ ڳاڙهي نه، عورتن کي ڏاڙهي نه،
مردن کي ساڙهي نه، ميدان ۾ چاڙهي نه.
- (7) باهه کي وات نه، زبان کي ڪاٺ نه، ڪچر جي ذات نه،
بي سرن کي ذات نه، چورن کي جهات نه، رٺل سان بات نه.
- (8) پکين کي کير نه، وهابين کي پير نه، ٿر ۾ ڏير نه،
سپاهيءَ کي تير نه، انگريزن ۾ مير نه، مڇي / ڪتي کي سير نه.
- (9) ڪتي کي ڪاتي نه، () چاتي نه، () پاتي نه،
(10) گنجي کي ڦٽي نه، انڌي کي ()، منڊي کي ()، ٻوڙي کي ()،
گونگي کي ()، ڏاهي کي (سڪ)، لالچ (حد)، قانون کي (ڪن)، انصاف (اڪيون)،
بيمار (آرام)، گول (ڪنڊون)، ملائڪن (خواهشون)،
شينهن (ميروءِ سبزيون)، پکين (ڇڻج)، جانور (انڊو)، ڳئون (گوشت ڪاڻڻ)،
ڪفن (ڪيسو)، هندو کي (قبر ڪلمو، وڏو گوشت)، مردي کي (بڪ، اڇ)،
مسلمان کي (سوڙ، شراب، شرڪ)، شيطان کي (صبر، سجدو، معافي)،
عورت کي (نبوت، امامت، گادي، تڪبير)، سيد کي (زڪوة، صدقي جو گوشت)،
(11) پنجاب کي سمنڊ نه، بلوچستان کي وڏو درياھ نه، آسمان کي ٿٽيا نه،
چنڊ کي ٻارڻ نه، سخي کي ميڙڻ نه.
- (12) انڌي کي نور نه، ناسور ۾ سور نه، ڪڏڙي کي ٿور نه، جهنم ۾ حور نه،
سڪل وڻ کي ٻور نه، جيئري کي ٻور نه، خدا دور نه،

ٻڙيءَ جي اهميت

جيئن زبان سڀني عضون کان سٺي به آهي ۽ خراب به آهي، انسان کي اس ۾ به ويهاري ته چانو پيسوڪار آمد ۽ سنو به آهي ته خوفناڪ ۽ برو به آهي، الله جي راه ۾ خرچ ڪرڻ 10 دنيا آخرت ۾ زنا، شراب ۽ ظلم لاءِ استعمال ڪرڻ قیامت به ڪاري. تيشن ٻڙيءَ جو ملهه به استعمال ڪرڻ تي آهي، اڪيلي ٻڙي بیکار ڪنهن به ٻئي سڄي سي عدد جي ساڄي پاسي 0 ڏيڻ سان ان عدد جو ملهه وڌائي ٻي پاسي لکڻ سان ڪو به فرق نه.

مثال: ٻڙي مارڪون ته چئبو انڊو يا انب، زيرو ميٽر گاڏي يعني بلڪل نئين. زيرو پرافٽ يعني نفعو بلڪل نه، زيرو پرابيلٽي يعني اڻ ٿيڻي. زيرو ڪورليشن يعني ڪو تعلق نه، زيرو پوائنٽ اها جڳهه جتان حد شروع ٿئي. زيرو ڊگري جتان ماپ شروع ٿئي، ڪڏهن زيرو مان هيرو ته ڪڏهن هيرو مان زيرو زيرو لائين ملڪن جي وچ ۾ حدبندي لاءِ. اڃا لٽا کيسا خالي، لفظ 1 اکر 6 پر ٽڪو هڪ به نه (سامارو، لامارو).

ٻڙيءَ وسيلي مذاق

- (1) هڪ سياسي ليڊر بيان ڏنو ته اقتدار ۾ اچڻ بعد 100 ڏينهن اندر هڪ ڪروڙ نوڪريون ۽ 50 لک گهر بي گهر ماڻهن کي ٺهرائي ڏيندو گامون سڄا چئي ٿو ته اهو صرف ٻڙيءَ وسيلي مذاق آهي. چوڻ ته 100 ڏينهن بدلي 1000 ڏينهن ۾ هڪ ڪروڙ نوڪرين بدلي ڏهه لک نوڪريون ڏيڻ 50 لک گهرن بدلي 5 لک گهر ٺاهڻ به ممڪن نه آهي. صرف جعلي آرڊر ڪري سگهن ٿا، زمين هٿ ڪرڻ ۽ نقشا پاس ڪرڻ ئي ممڪن نه آهي جوڻهه ڪهه پاڻون نهي هون ٿي مذاق وه جو سر چڙهه ڪر بولي
 - (2) ڪن 0 به ٻڙي (پيتيون)، وات 0 به ڳالهائي (ٽڪريون) پير 0 ٻڙي (ڪڪ)، کاڌو 0 ٻڙي (ملاڪ)
- گهر نمبر 42 لکيل هيو پر ڪنهن شرارت ۾ اڳيان 0 ڏئي ڇڏي (420)

(II) هڪ ۽ رياضي

(A) 1 ۽ 1 مان ڇا ملندو؟

جوڙ ڪرڻ سان $1+1=2$ ڪٽ ڪرڻ سان $1-1=0$ ضرب، سگهه ۽ ونڊ سان $1 \times 1 = 1 = 1$

هڪ جوڙو ٺاهي رکبو ته وقت گذرڻ سان 3، 4، 5 ٿيندا.

[1 1] هڪ قطار وارو قالب آهي.

گڏوگڏ رکڻ سان يارهن ملندا.

(B) تعلق جا قسم: 1-1 يعني 1 زال کي 1 مڙس يا 1 پٽ کي 1 پيءُ.

1 پيءُ کي گهڻي اولاد يا 1 پير کي گهڻا مريد.

1 گهڻن نوڪرن جو هڪ مالڪ.

(C) 0 ۽ 1 جو جوڙو:

0: نه، ڪوڙ، غلط، ڌي، اوندهه، فيل، غريب، مونث، خالي، پراڻو

1: ها، سچ، صحيح، پٽ، روشني، پاس، امير، مذڪر، پريل، نئون

0: غائب، برو، عورت، هيٺ، فاني، محدود، ڪاٻو، ڏک

1: حاضر، ڀلو، مرد، مٿي، لافاني، غير محدود، ساڄو، سک

man rule, one woman show

// point agenda, one act, play

// window policy, one queen in Heart

// party rule, 1-1, 1- many, many -1

// dish party, one by one, one on one.

هڪ جي اهميت

پرايڊني 1 جو مطلب پڪ (ان واقعي جي ٿيڻ جو سو فيصد يقين).

ڪورليشن 1 جو مطلب ڀرو تعلق (هڪ واقعو ٿيندو ته ٻيو به ضرور ٿيندو).

ٻهريون نمبر جو مطلب سڀني مقابلي ڪندڙن کان بهتر.

مثال (1) تازي هڪ هٿ سان نه، ڇپتي هڪ آگر سان نه.

- سائيڪل هڪ ڦيٽي سان نه، هر هڪ ڏاند سان نه،
 چمي هڪ چپ سان نه، گهمڻ هڪ جنگهه سان نه،
 (2) هڪ اک سان ڏسڻ، هڪ تنگ تي بيهڻ، هڪ ڪن سان ٻڌڻ،
 هڪ هٿ سان ورهائڻ، هڪ هاري پوئڻ، هڪ صف ۾ بيهارڻ،
 هڪ ڪري ڇڏڻ، هڪ ڪري اچڻ، هڪ هڪاڻي ڪرڻ،
 (3) مرد جي زبان هڪ، پانهي جو مالڪ هڪ، ٻارجي ماءُ هڪ،
 حلالِي جي ذات هڪ، جهاز جو ڪيپٽن هڪ،
 (4) هڪ ڏينهن جي بادشاهي (بچه سقم)،
 (5) هڪ ڏينهن ڄمڻ جو ٻيو مرڻ جو.

هڪ بابت سچا واقعا

(1) ڪنهن غريب شخص کي هڪ بزرگ ڪاغذ تي لکي ڏنو ته کيس روزانو 1 ريال ملندو هو. ٻئي بزرگ ان ڪاغذ تي لکيل 1 جي اڳيان 0 ڏني ته کيس روزانو 10 ريال پيا ملن. لالچ ۾ اچي تئين بزرگ ڏي ويو ته ان ٻي ٻڙي به لکي ته کيس 100 ريال روزانو ملڻ شروع ٿيا، جڏهن امير ٿي ويو ته غرور سبب پهرين بزرگ کي چيائين ته سائين توهان ته صرف 1 لکيو پر پين ته مون کي اڏي ڇڏيو ان بزرگ اهو ڪاغذ وٺي پنهنجو لکيل 1 کڻي ڇڏيو.

نتيجو! (ڪنهن کي گهٽ نه ڄاڻو)

(2) پاڻي ته 1 مارڪ، تيل به ته 10 مارڪون،
 بجلي به ته 100 مارڪون، گئس يا ڪوئلو به ته 1000 مارڪون،
 پر ان ملڪ جو پاڻي بند ته هر ڪو پریشان.

Wealth=100, Health=10, Character=1 (3)

اخلاق ويو ته سڀ ڪجهه ويو.

هڪ ڏينهن جي بادشاهي (بچه سقم).

هڪ ڏينهن ڄمڻ جو ٻيو مرڻ جو (ٽيون شاديءَ جو).

1ء 1 سان ڇا؟ (مذاق)

1 آيت 1 حديث؟	1 آندو 1 منڊو؟	1 استاد 1 شاگردي
1 بورڊ 1 ڇاڪ	1 انگريز 1 انڊين	1 بگهڙ 1 رو
1 اڪي 1 ٻڌي	1 پروفيسر 1 ريسرچر	1 پير 1 خليفو
1 پولڙو 1 فقير	1 ٻڪري 1 شينهن	1 ٻلي 1 ڪوٽو
1 انڊين 1 چيني	1 بلڊر 1 ايڄنٽ	1 بسڪيٽ اڇ 1 سياتي
1 مادي 1 مادي	1 مادي 1 نر	1 مير 1 شيدي
1 مسلمان 1 قبر	1 موسيٰ 1 فرعون	1 منشي 1 ڪارو ڪوٽ
1 مولوي 1 جبر	1 مور 1 نانگ	1 مور 1 وياج
1 مفرد 1 مرڪب	1 مرغ 1 مرغلي	1 ملان 1 موالي
1 نر 1 نر	1 نن 1 پادري	1 نرس 1 ڊاڪٽر
1 نچڻي 1 گهنڊڻي	1 نور 1 نورپڙو	1 ننڍو 1 وڏو
1 ڪتوا هڏو	1 ڪنوار 1 ٻوتي	1 ڪڪ 1 ڪشتو
1 قبر 1 مردو	1 ڪراڙو 1 جوانڙي	1 ڪوريڙو 1 چار
1 هڪ ڪانءِ هڪ ڪاني	1 ڪارو 1 اڇو	1 قلم 1 زبان
1 حلو 1 روست	1 حور 1 لنگور	1 ڪاٻي 1 ڪارتوس
1 هڪ هاڻي هڪ پولڙو	1 حقيقي 1 غير حقيقي	1 حسينه 1 سائينسن (ڪوچهو)
1 سخت 1 نرم	1 شيدي 1 ڪڏڙو	1 سيڪريٽري 1 باس
1 ذهين هڪ بددماغ	1 ڏنڊو 1 ڪونڊو	1 چور 1 چوڪيدار
1 زر 1 زمين	1 تخت 1 بخت	1 طالب 1 ٻر
1 شينهن 1 ڪوٽو؟	1 ساڙهي هڪ ڏاڙهي	1 شهيد 1 غلمان؟

2 (III) رياضي2(A) 2 ۽ 2 مان ڇا ملندو؟

جوڙ، ضرب ۽ سگه سان 4 ملندا: $2+2=2 \times 2=2^2=4$

ڪٽ ڪرڻ سان 0 ملندي: $2-2=0$

ونڊ ڪرڻ ۽ لاگريٿم وٺڻ سان 1 ملندو: $2/2=1=\log_2 2$

2 جو جوڙو ٺاهي رکڻ وقت گذرڻ سان 10, 8, 6, ملندا.

(2.2) هڪ ترتيب ڏنل جوڙو به آهي. هڪ ٽپڪو به آهي (پلين ۾).

هڪ ڪمپليڪس عدد به آهي ۽ پلين ۾ هڪ ويڪٽر به آهي.

[2.2] هڪ قطار وارو قلب آهي.

گڏوگڏ رکڻ سان ٻاويهه ملندا (10 بنياد ۾).

ياد رهي ته 2 ۽ 2 کي 4 جوڙ واري رياضيدان کي نوڪري نه ملي.

پوٽا چار ۽ سواچار جوڙ واري شماريات جي ماهر کي به نوڪري نه ملي.

هر ڪامرس واري کي نوڪري ملي ڇو ته ان چيو ته مالڪ جيڪو چاهيندو سو ملندو (تنگ

نظر نه ڀروسيءَ نظر ٿيڻ گهرجي).

2^N آهي N ميمبرن واري سيٽ جي سمورن سب سيٽن جو تعداد.

$\sqrt{2}$ هڪ غير ناطق عدد آهي.

(B) ٻن جي اهميت

2 خزانو: ڳوڙها ۽ مسڪراھت، 2 جنگهن: انسان، پکي

2 زينتون: مال ۽ اولاد، 2 واقعا: جر، موت

2 بيا: عورت ۽ پکري، 2 پر: پکي

2 عدد کيڻ: جوڙ، ڪٽ، ونڊ، ضرب، سگه ۽ مول لاءِ

2 مٿا: ڏاڍي جي لٽ ۽ ليڪ ٽڪر کي، 2 شاهد: چنڊ ۽ نڪاح لاءِ

2 اکيون، 2 ڪن، 2 هٿ، 2 پير، 2 مغز، 2 حدون، 2 ڇپ انسانن کي.

2 علم: ديني، دنياوي، 2 پيار: حقيقي، مجازي

- 2 شرڪ، بت، قبو. 2 حرام: مردار، رشوت
 2 ڪوڙ: زال سان، صلح لاءِ. 2 چوريون: ڪتابن ۽ نقلي عبادتن جون
 مثال: ٻن باهين ۾، ٻن ٻيڙين ۾، ٻن ملڪن ۾، ٻن گهرن ۾
 2 ماديون ۽ 2 نر. 2 حورون ۽ 2 ملاڪ
 2 شاگرد ۽ 2 ڪارتوس، 2 حج ۽ 2 جرنيل
 2 ٻار ۽ 2 رانديڪا، 2 پٽ ۽ 2 ڏيئڙ
 2 تنگوقاسڻ، 2 پيري سائيڪل
 2 ته ٻارهن، 2 ٻن گهرن جو مهمان
 نوت: دنيا ۾ هر ساهدار جو جوڙو آهي (نر ۽ مادي)، حورون ۽ ملاڪ؟
 انگن ۾ (اڪي، ٻڌي)، (مثبت، منفي)، (ناطق، غير ناطق)، (مفرد مرکب)
 (غلام، مالڪ)، (عابد، معبود)، (فاعل، مفعول)، (هيٺ، مٿي)،
 (ڊيگهه، ويڪر)، (مشرڪ، موحد)، (ظالم، مظلوم)، (نفع، نقصان)،
 (سخي، ڪنجوس)، (سزا، انعام)، (اوندھ، روشني)، (گهٽ، وڌ).

(C) هڪ لاءِ 2 يا وڌيڪ ممڪن

- (1) (مرشد، مريد)، (مڙس، زالون)، (ماءُ، ٻار)، (مند، پٽ)،
 (ملان، طالب)، (مالڪ، نوڪر)، (مادي، بيا)، (مصنف، ڪتاب)،
 (مقدار، گولا)، (مرڪز، گول)، (مير، شيدائي)، (مذهب، فرقا)،
 (مالدار، ڪارون)، (مسلمان، مددگار)، (مڪتب، استاد)، (مريض، تيماردان)،
 (2) (سج، پاڇا)، (سڪو، پاسا)، (سيت، اميدوار)، (سائيڪل، ڦيٽا)،
 (سس، ننهر)، (سوال، جواب)، (شاگرد، استاد)، (شاعر، زبانون)،
 (شمسي سال، حج)، (شهيد، حورون)، (شڪل، پاسا)، (سال، ٻار)
 (3) (درياهه، ڪنارا)، (ذات، مرد)، (ڌڪ، رنسون)،
 (4) (تعلق، طريقا)، (تير، شڪار)، (تارازي، پٽ)،
 (5) (امتحان، ممتحن)، (اسڪول، ڪمرا)، (استاد، شاگرد)، (عورت، ذاتيون).

- (آفيسر عهدا)، (ايراضي، چورس)، (امام، جماعتي)، (انگ، جزا)،
 (عورت، پهلاجون)، (انسان، ملائڪ)، (عمل، نتيجا)، (عدد، لکڻيون).
 (6) (هلي، ڪٿا)، (پيڻ، پاڻڙ)، (پڪري، چيلا)، (پيڙي، پير)، (ٻار، رانديڪا)،
 (7) (پٽ، حصا)، (پير، پادر)، (پڪي، پير)، (پاسو، ڪنڊون)، (بادام، گورا)، (بادشاه، ملڪ)،
 (8) (راند، رانديگر)، (رانديگر، پتا)، (رداس، گول)، (رات، چنڊ)،
 (رائيفل، گوليون)، (رائي، ٻانهيون)، (رات، شاديون)،
 (9) (ڪنڊون، پاسا)، (ڪتي، ڪتا)، (ڪتاب، مصنف)، (قلعو، در)،
 (ڪمان، تير)، (ڪارتوس، پڪي)، (ڪاتي، ڍور)،
 (10) (فرض، رڪعتون)، (فقير، پولڙا)، (گاڏي، ڦيٽا)، (ڳجهارت، حل)، (گهر، رهاڪو)،
 (11) (نماز، رڪعتون)، (لٽ، چيڙا)، (ليڪ ٽڪر، منڊا)، (غازي، ٻانهيون)،
 (چيڙو، ويڪٽر)، (چنڊ، شاهد)، (حساب، واٽون)، (حسينه، عاشق).

(D) هڪ لاءِ ٻه ناممڪن

- (1) (مرغي، هڪ، ملان ٻه)، (ملڪ، هڪ، بادشاه 2)، (مٺ، هڪ، گذرا 2)،
 (مريد، مرشد)، (مياڻ، تلوارون)، (مسجد، امام)، (مردو، قبرون)،
 (نماز، ٻانگون)، (نوڪر، مالڪ)، (مرد، ذاتيون)، (ميمبر، پارٽيون)،
 (ملزم، جيلون)، (مينهن، سانهن)
 (2) (تلوار، مياڻ)، (پادر، پير)، (پير، جوروب)، (پير، پيڙيون)، (پتو، رانديگر)،
 (3) (ٻار، مائرون)، (بيلو، شينهن)، (انڊو، ٻچا)،
 (4) (ڪائنات، خدا)، (ڪارتوس، شاگرد)، (ڪرسي، آفيسر)، (ڪنوار، گهوت)،
 (5) (زال، مڙس)، (رات، چنڊ)، (راند، گئڻ وارا)،
 (6) (ليڪ، چيڙا)، (ليڪ ٽڪر، ماڻون)، (نڪاح، قبول)، (لشڪر، سالان)،
 (7) (گول، رداس)، (گولو، مقدار)، (گولي، رائفلون)،
 (8) (چورس، ايراضيون)، (هر، مرد)، (جهاز، ڪٽپتن)، (جانڊه، گڏه)،
 (9) (ڦيٽو، سائڪلون)، (ويڪٽر، چيڙا)، (فلر، هيرو)، (سڪو، ملهه)، (هيرو، ولين)

(E) ٻه مطلب

اٺ: دماغ ۾ يا مسيت تي،	الله هر هنڌ يا عرش تي،
اک: آسمان تي يا زمين تي،	انڊو: پيت ۾ يا اکيري ۾
تارو: اک ۾ يا آسمان تي،	تار: بجليءَ جي يا پاڻي تار
ڪوٺو: ٻرو يا پيت ۾،	ڪنڊو: پير ۾ يا مڇيءَ ۾
گدڙ: دل ۾ يا جهنگ ۾،	گڏھ: جانڊهه ۾ يا ()
نانگ: ٻٽي ۾ يا ٻرو ۾،	مردو: قبر ۾ يا مساڻ ۾.
شهپر: شينهن جا يا مرد جا،	مڇون: ٻلي جون يا پاڙيءَ جون
شهيد: تخلص يا جنگ ۾،	سون: ڪارو يا وهندڙ
پکي: 0 پجري ۾ يا ڪاليج ۾،	پڇ: ڪتي جو يا نورپٽڙي جو
بال: ڪرڪيٽ يا هاڪيءَ جو،	بار: وڪيلن جي يا چاڪليٽ جي.
ٻار: پيت ۾ يا ان جي،	ٻوتي: گوشت جي يا جهنگ ۾.
جج: قسم کڻي يا فيصلو لکي،	چور: دل ۾ يا جيل ۾
لٽ: انڌي منڊي جي يا الله جي،	منڍي: ڪا سائي يا پورجي وٽ
وزيراعظم: قاسمي يا نااهل،	ڪارٽوس: شاگرد وٽ يا شڪاريءَ وٽ،
قلم: اديب وٽ يا جج وٽ،	گل: عاشق وٽ يا ٻانڻي واري وٽ،
گول: هاڪي ۽ فوٽ بال جو،	پٿر: چرئي وٽ يا جبالاست وٽ،
پاڻي: ناريل يا ليمي ۾ (ڪارو يا موتي)،	ڏيڏر: ڊاڪٽري سڪندڙ وٽ يا زولاجست وٽ
دال پيت ۾ زيتون يا پيٽي ۾،	ڏنڊو: موالي يا فقير وٽ،
ڏن: اڇو يا ڪارو	هيرو: فلم ۾ يا تاج ۾،
هيروئن: نشو يا محبوب	(پيشڻ يا ڏسڻ).
کير: ڇڻ ۾ يا وڻ ۾،	ڪنڊ: کير ۾ يا گهر ۾.
خوشي: دشمن جي موت تي يا...،	هير: رانجهي واري يا ٿڌي هوا.
هار: گلن جو يا نوٽن جو،	جن: بوتل ۾ يا قبرستان ۾،

جنگ: هٿيارن سان يا اٽڪل سان،
 شاهد: چنڊ لاءِ يا نڪاح لاءِ،
 چنڊ: عيد جو يا چوڏهين جو،
 ناري: عورت يا باهه جي پيدائش،
 بازار: ريشم بازار يا ڳاڙهي بازار،
 رن: عورت يا ڪرڪيٽ ۾،
 گوري: دوا جي يا ڏاچيءَ جي،
 جوڙو: انگن جو يا ڏانڊن جو،
 پري: ڪوهه ڪاف تي يا نالو (سهڻي)، وار: بدن جو يا حملو، ناچ،

(F) ۾ ڪپن

ميرن: شيدي يا عادتون،
 ماستر: ويزا ۽ شاگرد،
 موالي: ڏنڊو ۽ ڪونڊو،
 نڪاح: خرچ ۽ رضامندي،
 سيد: هجرت ۽ شجرو،
 شاگرد: ڪارتوس ۽ ڊاڀو،
 شاعر: بياض ۽ واه واه،
 شاگردياڻي: ميڪاپ ۽ بليڪ ميل،
 شڪاري: ڪتو ۽ بندوق،
 صدر: ڪيس گهٽا ۽ ٻاور،
 رانديگر: مائٽ وزير يا جرنيل،
 ريسرچ: ڪمپيوٽر ۽ انٽرنيٽ،
 رياضيدان: سمجهه ۽ پريڪٽس،
 پروفيسر: عهدا ۽ ريسرچس،
 ملان: مدرسو ۽ طالب،
 ميزبان: اوطاق ۽ مهمان،
 ليڊر: ورڪر ۽ نعرو،
 نانگ: جوڳي ۽ مرلي،
 سردار: پڳ ۽ راج،
 سرگس: مسخرو ۽ حسينه،
 سياستدان: جلسو ۽ ڌڙو،
 صحت: ورزش ۽ پرهيز،
 تباهي: سيد ۽ سپاهي،
 سونهن: قدرت ۽ بيوتي پارلر،
 راڻي: سونهن ۽ راڻو،
 زال: زيور ۽ پيار،
 اصر: انڌي ۽ جنڊ،
 استاد: بورڊ ۽ ڇاڪ

بيلبر: دلال ۽ فائيل	پير: خليفو ۽ وظيفو
امير: بادي گارد سخا.	طالب: لٽ ۽ ٿالھ.
اديب: اخبار ۽ ڪتاب.	آفيسر: ڪرسي ۽ پٽيوالي.
پاڻي ۽ لاءِ درياھ ۽ ڊئم.	پي ايڇ ڊي لاءِ: سپروائيزر ۽ ٽاپڪ.
فلمساز: هيرو ۽ هيروئن	فقير: پولڙو ۽ ڪستو
قرڻ: طاقت ۽ اٽڪل.	فقيريائي: ڳاڻڻ ۽ لوتي.
ڊڪٽيٽر: جج ۽ لوٽو	ڊاڪٽر: ڪمپائونڊر ۽ لٽاريٽري.
ڊگري: ڪاٺي ۽ سفارش	ذاڪر: مجلس ۽ روٽارڻ.
وڪيل: منشي ۽ ڪارو ڪوٽ	واپار: اشتھار ۽ سڃاڻي.
وزيراعظم: جرنيل ۽ جج	وائيس چانسلر: رجسٽرار ۽ خزانچي.
جج: تاريخي فيصلو ۽ قسم	حڪيم: کرل ۽ قرنقل.
خطيب: جيو ۽ ڊيجارڻ	هيروئن: سهڻو جسر ۽ اداڪاري.
دعوت: چھرو ۽ منو	دوست: ڏک ۽ سک ۽ سات.
ڪٽڻ: زبان ۽ ترار يا طاقت	ديدار: فنڪشن ۽ شادي ھال.
رزق: محنت ۽ برڪت	ڪم ڪڍڻ: لٽ ۽ چٽ.

(G) ۾ گڏجن ته (مذاق)

علم ۽ عمل.	اٽڪل ۽ طاقت.	علاج ۽ پرهيز.
بوتل ۽ جن	امير ۽ سخا.	عشق ۽ شادي.
انگ ۽ ذهانت	انگ ۽ اکر	عدد ۽ حساب.
عمر ۽ تجربو	اکر ۽ شڪل.	اکر ۽ انگ.
عقل ۽ هنر	آلجبرا ۽ جاميٽري.	باھ ۽ پاڻي.
شاگرد ۽ ادب	صورت ۽ سيرت.	سج ۽ ڪوڙ.
سونھن ۽ سينگار	سياڻپ ۽ تدبير.	سون ۽ ڪسوٽي.
سيد ۽ سپاھي	سون ۽ ڦٽ.	سياستدان ۽ دھ.

سھڻي ۽ ميهار	صبر ۽ شڪر	شراب ۽ ڪباب
ڪانءُ ۽ لولو	ڪتو ۽ ڪاتي	ڪپ ڳير ۽ ڊيڳ
ڪار ۽ هار	ڪاٺ ۽ لوھ	ڪپھ ۽ باھ
ڪاٺ ۽ نوڙي	ڪاپي ۽ سفارش	ڪليم ۽ مهاجر
قلم ۽ تراز	ڪارا ۽ اڇا	ڪنوار ۽ گھوٽ
ڪير ۽ پاڻي	ڪير ۽ کنڊ	ڪير ۽ پت
ڪلڻ ۽ روڻ	خطا ۽ نسيان	خطيب ۽ جلسو
ڪوڙو ۽ وات	ڪارو ۽ مٺو	خواب ۽ خيال
مرد ۽ دولت	مشرڪ ۽ بت	لوتو ۽ گھوڙو
مال ۽ اولاد	مڪڻ ۽ ماڪي	منو ۽ چھرو
منڊو ۽ واري	نماز ۽ روزو	مرلي ۽ نانگ
ملان ۽ حلو	میلو ۽ جلوو	موالي ۽ ڏنڊو ڪونڊو
پکي ۽ جانور	پترويت ۽ ڍاڳ	پير ۽ خليفو
چريو ۽ چوٽ	چور ۽ چوڪيدار	چوٽي ۽ لوٽي
جست ۽ ٿامو	حسن ۽ جواني	حاکم ۽ عدل
حڪيم ۽ ڪشتي	حج ۽ زڪوٰۃ	جسم ۽ روح
ذاڪر ۽ مجلس	زنوار ۽ حاجي	زور ۽ زاري
زيان ۽ دماغ	زميندار ۽ ميمبر	رانديگر ۽ بُڪي
راشي ۽ خوف خدا	ريسرجر ۽ نيت	رنل ۽ نياپو
رنگ ۽ ڍنگ	روزو ۽ نماز	راڳ ۽ ناچ
دعا ۽ دوا	ڊگري ۽ نوڪري	ڊال ۽ پت
درياه ۽ سمنڊ	ڍاڳ ۽ پترو پٽ	ڊال ۽ جيني
ڊال ۽ بسم الله	دل ۽ دماغ	دھل ۽ شرنائي
ڊال ۽ روٽي	دل ۽ اکيون	دليل ۽ مثال
گلاب ۽ جامن	گڏھ ۽ سوتي	گرم ۽ ٿڌو

گفت ۽ لفت، گذر ۽ ڊاڪ، گل ۽ خوشبو
توبه ۽ ڳوڙها، تخت ۽ بخت، تقدير ۽ تدبير
گار ۽ مار، گڏه ۽ گهوڙو، لت ۽ تالھ

(H) ٻه جھلڻ وارا

ان جھلي فصل ۽ گدام
بڪ جھلي ان ۽ روزيدار
ان جھلي جت ۽ نار وارو
باهه جھلي مٽي ۽ پاڻي
پاڻي جھلي بند ۽ ڏير
پير جھلي پادر ۽ طاقت
پاسو جھلي دوست ۽ غلام
تير جھلي عاشق ۽ ڪمان
پتر جھلي محبوبه ۽ پير
گڏه جھلي جانده وارو ۽ دايو
گل جھلي ٻوٽو ۽ گل دستو
ڪڏڙا جھلي مڙهي ۽ حرم سراءِ
گڏيون جھلي چوڪري ۽ مڙهي
ڪتا جھلي شڪاري ۽ شوقين
ڪار جھلي ڊرائيور ۽ شوڪيس
ڪهاڙي جھلي وڻ ۽ جوان
ڪارتوس جھلي شڪاري ۽ شاگرد
سوئر جھلي عيسائي ۽ ڪاسائي
سون جھلي سونارو ۽ وياجي
لشڪر جھلي قلعو ۽ چانوڻي

اندا جھلي مادي ۽ آڪيرو
بجلي جھلي بيٽري ۽ يو پي اي
ٻانهن جھلي وارث ۽ سردار
اس جھلي چٽي ۽ چٽ
پڪي جھلي پڇرو ۽ آڪيرو
پتا جھلي رانديگر ۽ تاري
پادر جھلي ليڊر ۽ ڪمزور
ترار جھلي سپاهي ۽ مياڻ
پولڙو جھلي فقير ۽ سرگس وارو
گهوڙا جھلي گوڙ وارو ۽ جهادي
ڳچي جھلي رسو ۽ پتو
ڪوٽ وارو ڪير جھلي اڪ ۽ بڙ
گڏيون جھلي ڪلڙو ۽ چتون
ڪتاب جھلي لائبريري ۽ امت
ڪن جھلي استاد ۽ سزا يافته
ڪوٽا جھلي ٻلي ۽ ڪوٽا مار
ڪڪ جھلي سنڀاسي ۽ ڪراڙو
سامر جھلي ايترو ۽ سامي
سڳ جھلي پاتاريدار ۽ تائيدار
نانگ جھلي جوڳي ۽ ٻر

مينهن جهلي پاڳيو ۽ واپاري
مرغوجھلي خفتي ۽ نمازي
مرعيون جهلي ڪوڪڙي ۽ فارمر
ملھ جهلي نواب ۽ رئيس
موتي جهلي سڀ ۽ هار
لنيون جهلي پولڙو ۽ اٺ (پٽڻ تي)
جن جهلي بوتل ۽ جادوگر
رن جهلي مڙس ۽ يار
دولت جهلي بينڪ ۽ تجوڙي
ڏنڊا جهلي ڪوندو ۽ ڏوهي
هاڻي جهلي بادشاهه ۽ سرگس وارو
هار جهلي گهٽ ۽ خوشامندي
هيو جهلي جوهر ۽ فلمساز
حلو جهلي ملان ۽ حلواڻي

(I) پيڻو ڪرڻ

ڪڪ چڇي پيڻو ڪرڻ،
ڪنڊون ڪٽي پيڻيون ڪرڻ
پشسا (ڪلا ڪرائي)،
رپڙ (چڪي)،
علم (ورهائڻ)
اگھ (اشتھار)
بڪ (لالچ)،
برڪت (نفعو گھٽ)
بيماري (بدپرهيزي)،
پتو (خطرو)،
بوتيون (ننڍيون)
پيار (چمي)،
بچت (وڪرو وڌائي)
پڪي (شڪار گاهه)،
پيت (حرام)
پاڻي (بين جو روڪي)،
پنڊ (وڪڙ)،
گوڙ (ٻار)،
پاور (ڪرسي)،
ڪير (پاڻي)،
گراھڪ (خوش اخلاقي)
خوشي (پيارن)،
خرچ (يارن)
ڪاوڙ (غلطين)،
خوشبو (گلن)
ڪمائي (حرام خوري)،
ڪم (ڪرڻ)
قد (سٺندڙ)،
قيمت (سونهن)
ڪٽا (ٻلي نه)،
قدر (مضبوطي سان)
ڪارخانا (هنر)
ڪٽا (ٻلي نه)،

ڪارٽوس (ڪاپي عام)،	ڪروڙ پتي (ڪرنسي جو ريت)،
سونهن (بيوتي پارلر)،	سڪ (پري رهي)
شرڪ (وسيلو)،	سڪون (ذڪر)
مچر ()،	مڪيون ()
مڙو ()،	مچي (4 مهينا نه کائي)
نوت (ننڍا ونجن)،	نشو (عشق)
نعمتون (شڪر)،	لوتا (ڄمڪ)،
واپار (نگهي نه)،	وزن (کوٽا وٽ)
ووت (ڏانڊلي)،	وياج (گڏيل)
دوست (وفا)،	دشمن (غلطين)
ڏڪ (سوچ)،	دوا (عطائي ڊاڪٽر)،
دعا (خدمت)،	ڏيڏر ()
ڏن (مريد گهڻا)،	ڏوه (باسي نه)،
چندو (سفير گهڻا)،	جن (گندگي)،
چريا (علاج نه)،	چرپي (ورزش نه)

(j) هڪ بدلي ٻه

1 استاد بدلي 2 ڪتاب	1 انڌي بدلي 2 ڪاڻا
1 آيت بدلي 2 حديثون	1 بادشاهه بدلي 2 وزير
1 پيش بدلي 2 ساليون	1 ايجنٽ بدلي 2 فرنٽ مئن
1 ٿڌي بدلي 2 گرم	1 ٿلهي بدلي 2 سنهڻا
1 انب بدلي 2 انٽريون	1 ٻوٽي بدلي 2 چيٽڙا
1 پٽ بدلي 2 ڏيڻ	1 ٽٽ بدلي 2 ٺڪاءُ
1 پير بدلي 2 خليفا	1 پروفيسر بدلي 2 ريسرچر
1 چور بدلي 2 چوڪيدار	1 جوزي بدلي 2 انڊا

1 حح بدلي 2 عمرا	1 حور بدلي 2 پريون
1 حرامي بدلي 2 پوليس وارا	1 هٽ ڀر بدلي 2 ٻوڙي ڀر
1 در بدلي 2 دريون	1 ديوبدلي 2 جن
1 ڊاڙي بدلي 2 سياستدان	1 ڊاڙيل بدلي 2 پتي خور
1 ڊگهي بدلي 2 بندرا	1 ڌيءَ بدلي 2 ننهيون
1 ڪڪ بدلي 2 ڪشتا	1 ڪچر بدلي 2 پٽيلا
1 ڪراڙي بدلي 2 جوائڙيون	1 ڪارتوس بدلي 2 گوليون
1 قرض بدلي 2 مرض	1 ڪمدار بدلي 2 ڪاراوا
1 ڪڇگر بدلي 2 چمچا	1 ڪستي بدلي 2 لوٽا
1 جوان بدلي 2 ٻار	1 اچوت بدلي 2 چريا
1 چوڪيدار بدلي 2 ڪتا	1 اڇيلي بدلي 2 ڪڪڙ
1 مسخري بدلي 2 موالِي	1 مجنون بدلي 2 عاشق
1 مڙس بدلي 2 گارڊ	1 مندر بدلي 2 مزارون
1 ناچو بدلي 2 ڳائڻ وارا	1 ماءُ بدلي 2 سسون
1 مرد بدلي 2 عورتون	1 ملان بدلي 2 طالب
1 نڪاح بدلي 2 مڱڻا	1 مار بدلي 2 گاريون
1 روست بدلي 2 حلوي جون 2 پليٽون	1 زال بدلي 2 ٻانهيون
1 سيد بدلي 2 پير	1 اسس بدلي 2 نڙائون
1 شيڊي بدلي 2 خاصخيلي	1 شينهن بدلي 2 بگهڙ
1 سينچري بدلي 2 ففتيون	1 ساليانو بدلي 2 شش ماهي
1 وارث بدلي 2 وصيتون	1 ووٽ بدلي 2 نوٽ
1 وڻ بدلي 2 ٻوٽا	1 واڻئي بدلي 2 واپاري
1 ڏاجي بدلي 2 توڏا	1 ڪنجوس بدلي 2 ميمڻ
1 ڪاري بدلي 2 اڇيون	1 فرض بدلي 2 سنتون

(K) ٻه سزائون

چورن لاءِ: هٿ ڪپڻ ۽ سڄ پترا.
 چوڪيدارن لاءِ: ڪتا رکڻ ۽ نوڪري ختم.
 ججن لاءِ: باريار قسم ۽ ڊڪٽيٽر لاءِ نظريہ ضرورت جي رعایت.
 جنن لاءِ: بوتل ۾ بند ڪرڻ يا ساڙڻ.
 جوڳين لاءِ: مرلي وڃائڻ ۽ ڪن ڦاڙ ٿيڻ تي پابندي.
 ڪوڙن لاءِ: شاهدي قبول نه ۽ منهن ۾ ڌوڙ.
 ڪتن لاءِ: هڏا ۽ پونڪڻ بند، سوئر سان ويڙهائڻ.
 ڪنوار لاءِ: گهوت ڪراڙو يا ڪوچهو ۽ هال ۾ منهن ڏوٽارڻ.
 پٽيوالي لاءِ: منائي ۽ اوور ٽائيم بند.
 پوليس لاءِ: جڙتو مقابلو ۽ هاف فراءِ بند.
 پريس لاءِ: دردناڪ يا حيرت انگيز خبر نه.
 بلين لاءِ: چچڙا بند ۽ پير ۾ گهنگهرو.
 پروفيسرن لاءِ: 40 ليڪچر هر مضمون جا وٺڻ ۽ انتظامي عهدن تي پابندي.
 پوڙهن لاءِ: شادي ۽ ڪشتا بند.
 طوطي لاءِ: رٿڻ يا گاريون ڏيڻ بند، پجري ۾ بند.
 پيرن لاءِ: ڏن وٺڻ بند ۽ خليفن جي گهرو جڻ بند.
 عورت لاءِ: 12 ڪلاڪ خاموشي ۽ گهر ۾ ڪوآئينون.
 عاشقن لاءِ: گرلس ڪاليج ۽ نرسنگ هاسٽل ٻاهران بيهڻ تي پابندي.
 احمقن لاءِ: هواڻي قلعا اڏڻ ۽ خيالي پلاءِ پڄاڻ تي پابندي.
 استادن لاءِ: تيموشن سينٽر ۽ ويزا بند.
 باندرن لاءِ: ٽپا ڪاڻڻ ۽ نقالي بند.
 ليڊر لاءِ: صادق ۽ امين جو شرط.
 نانگن لاءِ: نور سان ويڙهائڻ ۽ مور سان ڪيڏائڻ.

موالين لاءِ: ڏندو ۽ ڪونڊو گم.
 ميرن لاءِ: جاگيرداري ختم ۽ شيدي آزاد.
 ماسترن لاءِ: حاضري يقيني ۽ هر سال سندن ٽيسٽ.
 مولوين لاءِ: مدرسا ۽ چنڊا بند.
 مهمانن لاءِ: تن ڏينهن کان وڌيڪ ته سرڪاري مهمان (ڊال ڪارائٽ، قرض گهرڻ)
 مسلمانن لاءِ: سوٽر ڪاٺ ۽ غير الله اڳيان جهڪڻ بند.
 زاني لاءِ: 100 ڪوڙا يا سنگسار
 رانديگر لاءِ: 12 مهينا راند تي پابندي يا ستو منع
 ريسرچر لاءِ: ڪوڙي ڊيٽا منع يا پروفيسر کي بليڪ ميل نه ڪرڻ
 فقيرن لاءِ: دردر تي وڃڻ ۽ چور کي سزا ڏيڻ منع
 شاگردن لاءِ: رياضيءَ جا ڪلاس هلڻ ۽ ڪاپي بند
 سياستدانن لاءِ: ڌڙا ۽ جلوس بند
 ورڪرن لاءِ: چنڊا ۽ ٺيڪا منع
 واپارين لاءِ: ٽيڪس ادا ڪن ۽ اسٽرائڪون نه ڪن
 وڪيلن لاءِ: نوان نعرا نه گهڙڻ ۽ قاتل کي قابل نه بڻائڻ
 ڊاڪٽرن لاءِ: پرائيوٽ پريڪٽس تي پابندي ۽ ٽيسٽون ڪرائڻ منع
 حسينائن لاءِ: بيوتي پارلر ۽ شاپنگ تي بندش
 هنڊن لاءِ: گڏوڻ ڪهڙ ۽ بت پڇڻ
 حافظن لاءِ: حلوو ۽ ونڊ بند
 حڪمرانن لاءِ: صوابديدي اختيار ختم ۽ خانداني سياست تي پابندي
 هوشيارن لاءِ: ڪاپي ۽ سفارش تي مارڪون گهڻيون
 هاڻين لاءِ: جهولڻ تي پابندي ۽ مهار وجهڻ
 ڪڏڙن لاءِ: اشارن ۽ تاڙين تي بندش
 ڪير وارن لاءِ: پاڻي وجهڻ تي پابندي ۽ ڍورن کي انجڪشن نه
 ڳاڻڻن لاءِ: نچڻ ۽ ڌڪڙن تي پابندي

(L) ٻه سبب ممڪن

فصل سنو: ٻني پلي آيا هاري محنتي.
 ٻوڙ مزيدار: گوشت سنو آيا بورجي ڪاريگر آ.
 سفر آramده: گاڏي نئين آيا ڊرائيور هوشيار آ.
 پيار وڌيڪ: عورت ڪنواري آيا مرد چڙو آ.
 گريد سنو: شاگرد محنتي آيا ممتحن سخي آ.
 هارائڻ: ڪٽولوسي آيا سوئر چتو آ.
 ڦر صحتمند: سانهن پلڙ آيا مينهن پليل آ.
 ڪاٺ لڳو: چور چالاڪ آيا چوڪيدار نند هيو.
 ليڊر ڪٽيو: ڪم پلا هيس يا ڏانڊلي جو ماهر آ.
 نوڪري ملي: بئگ پريل هئي يا ووٽ گهڻا هئا.
 مقالا گهڻا: پروفيسر ذهين آيا نقالي جو ماهر آ.
 ڪيس ڪٽڻ: وڪيل هوشيار آيا جج وڪائو آ.
 دعا لڳي: پير پهتل آيا مريد جو يقين مضبوط آ.
 شڪار لڳو: ڪارتوس ولاحتي آيا نشانو سڌو آ.
 مير ٿو سڏائي: گهران لڳي هوندس يا پيرن جو پٽيل هوندو.
 خان بهادر ٿو سڏائي: وڏڙن ڌارين جي خدمت ڪئي يا بهادري ڏيکاري.
 نواب ٿو سڏائي: مغلن پاران لقب يا لکنوي آ.
 منائي ٿو ورهائي: پنهنجي فتح تي يا دشمن جي شڪست تي.
 سڌو نٿو ٿئي: ڪتي جو پچ هوندو يا گول هوندو.

پرچي نٿو	تري ۾ سوراخ اٿس يا مٿان رڳو سوراخ آهن
ڪٿي نٿو	علم ۽ سخي
ٿڪون ٿو جتي	ماڪي ٿو ڪائي يا بي عزتي
مغزنه	بورجي ڪائي ويو يا پرهائڻ سبب چٽجي ويو
ڦاسي ۽ چڙهيو	ڏوهي هوندو يا حڪمران

(M) ٻه روپ قسمت (مذاق)

- (1) ڪڏهن نرس ڪڏهن ڏاٽي، ڪڏهن پيسو ڪڏهن پاڻي
ڪڏهن ڪنگهه ڪڏهن ساڻي، ڪڏهن ماهي ڪڏهن ڳاڻي
ڪڏهن ڳڙ ڪڏهن لاڻي، ڪڏهن بيت ڪڏهن واڻي
ڪڏهن دال ڪڏهن راڻي، ڪڏهن ماسي ڪڏهن ماڻي
ڪڏهن حجر ڪڏهن ناڻي، ڪڏهن رک ڪڏهن چاڻي
ڪڏهن معي ڪڏهن ڄاڻي، ڪڏهن وڻي ڪڏهن آڻي
- (2) بگھوان کي بيا، ڪبھي دھوپ ڪبھي ساياءُ، ڪبھي ڪھويا ڪبھي پايا
ظالم کي رعيا، ڪبھي پيا ڪبھي ڪھيا، ڪبھي ٻگاڙا ڪبھي بنايا
يتيم کي آيا، ڪبھي ماسي ڪبھي دايا، ڪبھي رلايا ڪبھي ستايا
دھن ڪا تاياءُ، ڪبھي رويا ڪبھي ڳايا، ڪبھي چچا ڪبھي شرمايا

(N) سڃاڻپ (ٻه)

عالم جي آءِ ٽي وي ۽ حوالو	عقيددي جي آءِ ٽي وي ۽ حديث
آفيسر جي آءِ ڪميشن يا حصو	عادل جي آءِ ڄاڻ سان بحث نه ۽ دليل
امير جي آءِ سخا ۽ انصاف	انسان جي آءِ خطا ۽ نسيان
مفتي جي آءِ تحرير ۽ سند	ليڊر جو آءِ عهدو ۽ واعدو
ملان جو آءِ جيو ۽ چنڊو	ماديءَ جو آءِ بيو ۽ ٻچو
موالي جو آءِ ڏنڊو ۽ ڪونڊو	مولوي جو آءِ مدرسو ۽ ڪتاب
-
ماسٽر جي آءِ ()	مير جي آءِ () ، پير جي ()
طالب جي آءِ ()	وڪيل جي آءِ () ، جج جي ()
شاگرد جي آءِ ()	شاعر جي آءِ () ، سياستدان جي ()
ليڊر جي آءِ ()	چمچي جي آءِ () ، امير جي ()
اديب جي آءِ ()	بلڊر جي آءِ () ، استاد جي ()

(O) ٻه ٻه نمبر

- 1) شاعر: زندهه ۾ پهريون نمبر مٿلن ۾ پنجون نمبر
- 2) مارڪون: هيٺان کان پهريون نمبر مٿان کان ڏهون نمبر
- 3) فلور: مٿان کان پهريون نمبر هيٺان کان نائون نمبر
- 4) زال: نڪاح ۾ چوٿون نمبر پيار ۾ پهريون نمبر
- 5) پٽ: پيدائش ۾ آخري نمبر پيار ۾ پهريون نمبر
- 6) وڪيل: دليلن ۾ پهريون نمبر ڪيس ڪٽڻ ۾ آخري نمبر
- 7) پروفيسر: ريسرچ ۾ پهريون نمبر پڙهائڻ ۾ آخري نمبر
- 8) آفيسر: انتظام ۾ پهريون نمبر رسائي ۾ آخري نمبر
- 9) سياستدان: نعرن ۽ ڏٽن ۾ پهريون نمبر ڪم ڪرڻ ۾ آخري نمبر
- 10) سردار: ويڙهائڻ ۾ پهريون نمبر انصاف ڪرڻ ۾ آخري نمبر

(P) نمبر مختلف

- (ايراضي، آدمشماري)، (علم، اخلاق)، (ادب، حڪم)، (عقل، هنر)
 (بخت، مال)، (عمر، قد)، (عهدو، پاور)، (ايتو، سبتو)، (بچت، خرچ)
 (پگهار، خرچي)، (پيشڻ، ڪاٺڻ)، (پائڻ، سبڻ)، (پڙڻ، لاهڻ)، (پڄڻ، وڙهڻ)،
 (تقرير، تحرير)، (ترڻ، نشاني بازي)، (پڙهڻ، سيڪارڻ)، (پنڻ، داداگيري)
 (ڪسب، نسب)، (ڪمائي، خرچ)، (ڪهڻ، ڏهڻ)،
 (فن، قيمت)، (روئڻ، ڪلڻ)، (رسڻ، پرڇاڻڻ)،
 (رنگ، خوشبو)، (زور، زاري)، (زر، زمين)، (رياضي، انگريزي)

(Q) ٻن وسيلي مذاق

- 1) 2 ۽ 2 کي 22 نه مڃڻ واري شخص کي نوڪريءَ مان ڪڍيو ويو.
 ان مطالبو ڪيو ته ٽيڪ آ منهنجي 2 ۽ 2 سال جي نوڪري کي 22 سال سمجهيو ۽
 اوتري پگهار ڏيو (آيو مزو!)
- 2) شطرنج جي راند ٺاهيندڙ به ٻن سان ضرب جو فائدو ورتو.

- (3) مهيني ۾ 30 ڏينهن هجن يا 31، مزدور کي پنجن سڪن
 1، 2، 4، 8، 16 (رپين جي) وسيلي اجرت ملي سگهندي (بيٺ)
 (4) 30 سال عمر وارو جوان نه مليس ته 2 چوڪرا 15 سال عمر وارا وٺي آيو (نياڻي جي شادي لاءِ)
 (5) نڪاح لاءِ 2 مرد شاهد نه مليا ته 4 عورتون شاهد
 (6) اڪيون 2 پرڏسي نه (انصاف ڪرڻ وارو)،
 ڪن 2 پر ٻڌي نه (قانون تي عمل ڪرڻ وارو).
 (7) الله پاڪ هر جنس جو جوڙو پيدا ڪيو، پوءِ به ٽين جنس موجود،
 (8) جج ملزم کي چيو ته 2 شاهد آهن ته توڇوري ڪئي آهي،
 ملزم چوي ٿو ته مون وٽ 20 شاهد آهن ته مان چوري نه ڪئي آهي،
 (9) اڪبر کي 2 ڏينهن لاڳيتو روزانو 2 بسڪوٽ مليا پر اڪبر وٽ ته هاڻي هڪ به نه آهي،
 (10) هڪ ٻيٽ تي 2 انسان اچي رهيا. 5 سالن بعد اتي 10 انسان ٿي ويا، ٻئي ٻيٽ تي به
 2 انسان آيا پر 5 سالن بعد اوتري جا اوترا.

(R) انگن جو ٻٽو ڪردار

- (1) اڪي به مفرد به: 3، 5، 7، 11، 13، 17، 19،
 (2) ٻڌي به مفرد به: 2؛ سڄا به ناطق به $(\frac{1}{2} - 2)$
 (3) چورس به مڪمل ڪعب به: $64 = (8)^2 = (4)^3$
 $729 = (27)^2 = (3)^6 = 9^3$
 (4) هر مڪمل چورس عدد مرڪب به هوندو آهي:
 (5) هر سڄي عدد کي ڀڳن وانگر به لکي سگهيو (ملهه ساڳيو مطلب ٿي):
 مثال: $3 = \frac{3}{1} = \frac{6}{2} = \frac{9}{3}$
 (6) جوڙ کي ضرب ۾ بدلائڻ: $3+3+3+3=4 \times 3$
 (7) ڪٽ کي ونڊ ۾ بدلائڻ:
 (8) ضرب کي سگهه ۾ بدلائڻ: $5 \times 5 \times 5 = 5^3$

باب پيرون: ٽي ۽ چار

(1) ٽي ۽ رياضي

(1) 3 ۽ 3 مان ڇا ملندو؟

6, 0, 9, 1, 27, 33, [3 3], (3,3)

(2) $(33)_5 \neq (33)_4 \neq (33)_6$ ۽ $(33)_4 = 15$

(3) [3 3] هڪ قطاري قالب ۽ $\begin{smallmatrix} 3 \\ 3 \end{smallmatrix}$ هڪ ڪالمي قالب آهي.

(4) (3,3) هڪ ٽپڪو به ڏيکاري، هڪ ويڪٽر به ۽ ڪمپليڪس عدد به.

(5) ٽن تيلين وسيلي ٺهندڙ (i) ڪنڊن جو تعداد ٻڌايو.

(ii) نشانين: $\neq, \equiv, \dots, \text{III}, \leq, \leftarrow, \pm, \dots, \text{III}, \text{III}$

(iii) رومن اکر: $\bar{\alpha}, A, F, H, I, K, N, U, Z, Y, F$

(6) الف وٽ 2 مانپون ۽ ب وٽ 1 مانپي هئي، ج به گڏجي ماني کاڌي.

جيڪڏهن ج 3 رپيا ڏنا ته اهي ڪيئن ورهائجن؟ (الف کي 3، ب کي 0 رپيا)

(7) تيليون 3 پر ڪنڊون ڪڏهن 10، ڪڏهن 12 ٺهن (ٺاهيو).

(8) $\sqrt{3}$ س. م ڊگهي ليڪ ٽڪر ٺاهڻ لاءِ پيٿاگورس ٿيورم استعمال ڪريو.

(9) 3 کي 2 بنياد ۾ لکڻ سان $2_{(11)}$ پر 3 بنياد ۾ لکڻ سان $3_{(10)}$.

(10) 3 سان پورو ونڊجڻ لاءِ ڏنل عدد جي سڀني اکي ۽ ٻڌي جاين تي لکيل انگ پاڻ ۾

جوڙ ڪبا، جيڪڏهن ان جوڙ کي 3 ونڊڻ ٿا ته چئبو ته ڏنل عدد کي به ونڊيندا.

نوٽ: $x+y$ کي 3 ونڊيندا ته لازمن $10x+y$ کي به ونڊيندا.

$x+y+z$ کي 3 ونڊيندا ته $100x+10y+z$ کي به لازمن ونڊيندا.

(11) 3×3 جوجادوئي چورس (Magic Square) ٺاهيو آهي.

(12) هاڻي 3 پائر 2، وڏي کي اڌ ۽ ننڍي کي چوٿون حصو ملي (ڪيئن)

(وڏي کي 2 ننڍي کي 1).

تن جي اهميت

ٽي: وستعون، ٽٺ، ٽڪندي جا پاسا، خدا (عيسائين جا).
 مادي جون 3 صورتون، بنيادي 3 ايڪا ماپ جا.
 مڃاڻڻ جا 3 طريقا، دوستن جا 3 قسم
 غلطي جا 3 قسم، قائد جا 3 فرمان
 عمر جا 3 حصا، حڪومت جا 3 پاوا
 علم انسان جي ٽين اک آهي، ٽين چنگهه به آهي ته ٽيون ڪن به آهي. (ڪيئن؟)
 ڪن لاءِ 3 منحوس ته ڪن لاءِ 13. نه ٽن ۾ 13 ۾.
 (نوٽ: ڪتاب انگن جا رنگ جا صفحو 23 ۽ 24 ڏسو)

تن سان راند

1 مڙس ۽ 2 زالون ته ڪل 3 فرد (رڪشا جا 3 ڦيٽا)
 1 مڙس ۽ 3 زالون ته ڪار.
 اڪيون 3 ته عالم، چنگهون 3 ته انڌو يا منڊو.
 آڱريون 3 ٻئي ڏانهن ته 2 پاڻ ڏانهن.
 ببا 3 ته ٿڻ ۾ ٿين ٿي نه.
 ٽيپهري يعني 'عصر جي نماز'.
 سزا ٽن ڪلاڪن لاءِ ها بغير ڪارتوس جي امتحان ڏيڻ.
 عزت ٽن پيڙهين لاءِ ته سردار ٿيو.
 بار 3 ته عدم توازن (2 پائڙهڪ پيڻ يا 2 پيڙيون ۽ هڪ پاءُ).
 زالون 3 ته ٿورو سڪون (چوٿين جي گنجائش).
 نڪاح وقت به 3 دفعا چئبو قبول آ ۽ طلاق به 3 دفعا آهي.
 تجوڙي، ته باز راند، ته پٽائي، ته ڦيري سائيڪل، ته رقمي، ٽڪو پنڃو.
 ته ماڙ، ته واٽو، ته ڪندو، ته وڪڙي.
 3 مهينا اليڪشن ۽ ڪيئرٽيڪرس جي بادشاهي.

تن وسيلي مذاق

- (1) پائر 3 هاڻي 17، انهن جا حصا آهن. $\frac{1}{2}$ ، $\frac{1}{3}$ ، $\frac{1}{9}$. ورهائي ڏيکاريو.
- (2) جڳت ۽ جوڻس، ڀڳت ۽ ڀيڻس، مانيون ڪل 3 هر هڪ کي سڄي ماني ملي!
- (3) ڪلوڪان وٺي 40 ڪلو تائين ڪيترو به آرڊراڇي صرف هڪ دفعو توري ڏيڻ لاءِ 4 وٽ ڪپن 1 ڪلو، 2 ڪلو، 9 ڪلو ۽ 27 ڪلو (ٿيڻ!).
- (4) 60 سال عمر واري ڪراڙي بدلي 3 جوائنڙيون ويهن سالن واريون وٺڻ (جهڙو 60 تهڙو 3 ويهون) يا 60 هزار رپين بدلي 20 هزار تي دفعا هر مهيني بعد وٺڻ.
- (5) زال جون ٽي حيثيتون (محبوبه، ساٿي ۽ نرس)
- (6) تن قسمن جا ٽيٽير (اڌ، پورو ڏيڍ) پيءُ مري، ماءُ مري يا زال مري.
- (7) 3 چنگهون 1 ساهه وارو آهي ڪو! (منڊو ۽ علم وارو)
- (8) 3 ڪلاڪ سزا ته....
- (9) رڪعت هڪ پر سجدو 3، نماز هڪ رڪعتون 3، سورت هڪ آيتون 3.
- (10) ڪاٺي 3 فت ڊگهي پرفت فت تي ڌڪ رڳو 2 ڪپن.
- (11) درياھ جي پاڻي جو رنگ 3 قسم، ڪڏهن ڳاڙهو، ڪڏهن ڪارو، ڪڏهن سائو.
- (12) xxx کي 37 لازم ونديندا.
- (13) تن اکين وارو ڪير؟ تن ڪنن وارو ڪير؟
- (14) تن پرن وارو ساهه وارو ڪير؟
- (15) 3 خدا ڪنهن جا؟
- (16) عورت هڪ مڙس 3؟، علائقو هڪ حڪومتون 3؟
- (17) مڙس هڪ سسون 3؟، پٽ هڪ ننهر 3؟
- (18) ڌيءُ هڪ نياڻا 3؟، مقالو هڪ ريسرچر 3؟

(II) چار ۽ رياضي

(1) چار ۽ چار مان ڇا ملندو؟ $(4, 4), [4, 4], 8, 0, 16, 1, 256, 44$

(2) $(44)_5 \neq (44)_6 \neq (44)_7, (44)_5 = 24$

(3) چئن تيلين وسيلي ٺهندڙ (i) ڪنڊن جو تعداد:

$\{0, 1, 2, 3, \dots, 8, \dots, 12, \dots, 16, \dots, 20, \dots\}$

(ii) رومن اکر: M, W, E

(iii) نشانين: $\exists, \neq, \Rightarrow, \square, \parallel$

(4) 4×4 جو جادوئي چورس ٺهندو آهي.

(5) چئن سان پورو ونڊجڻ لاءِ ايڪن ۽ ڏهاڪن جي جاءِ تي موجود انگن کي ڏسبو آهي.

(6) 4 کي 2 بنياد ۾ لکبو ته $(100)_2$, 3 بنياد ۾ لکبو ته $(11)_3$, 4 بنياد ۾ لکبو ته $(10)_4$.

چار: طرف، مندو، چئن جي اهميت، وستعون، آسماني، ڪتاب قل، ٿڌ.

چئن جي اهميت

جنگ جا 4 سبب، روزگار جا 4 طريقا.

قيامتون 4 ، موسمون 4 .

وسعتون 4 ، حڪومت جا پاوا 4 .

علم ۽ دولت ۾ 4 فرق، مرد جا 4 روپ.

عورت جا 4 روپ، سوچن جا 4 قسم.

چرچل جا 4 سوال، شريعتون 4 ۽ طريقتون 4 .

مرشد جا 4 ڪم، ()، وڪيلن جا 4 قسم ()

سون جا 4 قسم: نقلي، اصلي، سونو پاڻي، سونهري ڪارناما.

استادن جا 4 قسم: لکائڻ، سمجھائڻ، سيکارڻ، تجربا ڪرائڻ.

شاگردن جا 4 قسم: هنر، واپار، ديني، علم، دنيوي علم.

شيخن جا 4 قسم: سنجوڳي، ڪارا، شيخين جي اولاد، لقب.

(عرب شيخ)، (شيخ الهند)، (شيخ المشائخ)، (شيخ القرآن).

چئن ايتمن جي درجي بندي ڪريو

- (1) صحت لاءِ نقصانڪار: لوڻ، مرچ، مٺاڻ، سٺپ
- (2) صورت، سيرت، سخاوت، شهرت
- (3) سياست لاءِ: ورڪر، چمچو، نعرا، لوتو
- (4) ساٿي، گهر واري، خدمتگار، بورچيائي
- (5) سخي: حاتم، عثمان غني، ڄام ڌاتار، غيبي خان
- (6) شاعر: اقبال، پٽائي، سچل، شيخ اياز
- (7) سورميون: مارئي، سسئي، ليلان، مومل
- (8) سائنسدان: نيوٽن، آرڪمڊين، آئن اسٽائن، پيٽاگورس
- (9) سامونڊي ڪپتان: واسڪو ڊيگاما، ڪولمبس، _____
- (10) ڪم وٺڻ لاءِ: زن، زن، زور، زاري
- (11) ڪم ڪيڻ لاءِ: گار، مار لالچ، چاپلوسي
- (12) ڪوڙ ۾: شاگرد، ريسرچر، چور، سياستدان
- (13) قتل لاءِ: زهر، ترار، قلم، بمر
- (14) ڪٽو، گهوڙو، ٻلي، دوست
- (15) معافي لاءِ: توبه، ڳوڙها، نچڻ، ڳاڻڻ.
- (16) مرد جي سڪون لاءِ: زالون، 1، 2، 3، 4
- (17) مڃرائڻ لاءِ: حسن، نخرو، ميڪ اپ، جواني
- (18) مشهوري لاءِ: شاعر، ايڊيٽر، ايڪٽر، اينٽرپرسن
- (19) مضمون: رياضي، جاگرافي، فزڪس، ڪيميا
- (20) مذهب لاءِ: عالم، عابد، عامل، حافظ
- (21) پاڻي لاءِ: کوھ، واھ، برسات، ٽيوب ويل
- (22) پيار ۾: هني، ڊارلنگ، بيگم، مٺڙي
- (23) پيار لاءِ: ٻڌڻ، ڏسڻ (نظر)، ڇهڻ، چمڻ

- (24) پنٿ لاءِ: ڏن، هديو، چنڊو، ڀتو
- (25) پاور لاءِ: وزيراعظم، صدر، جج، جرنيل
- (26) ائروڊيڪ: ترار، قلم، زبان، دماغ
- (27) الهامي ڪتاب: توريت زيور، انجيل، قرآن
- (28) الله ڳولڻ لاءِ طرف: اتر، اوڀر، اولهه، ڏکڻ
- (29) الله ڪٿي ملي: مڪو، بنارس، روم، بيت المقدس
- (30) علم جا ذريعا: ڳوڏ، پاڙو، سنگت، مدرسو/سفر
- (31) امير ٿيڻ: رشوت، ڀڄوت، بلڊر، جعل سازي
- (32) عادل: نوشيروان، جهانگيس، فاروق، اعظم
- (33) عضوا: اڪيون، ڪن، هٿ، پير
- (34) عاشق: مجنون، فرهاد، چنيس، زليخان
- (35) نشي لاءِ: شراب، آفيم، هيروئن، عشق
- (36) ناجائزي ڀر: ممتحن، تپيدار، بلڊر، سٽي سرور
- (37) نوڪري لاءِ: ٽيسٽ، انٽرويو، ڪوٽا، بريف ڪيس
- (38) ننڊ ڦٽائڻ: مچر، منگهڻ، ڏيڏر، چور
- (39) نوڪريون ڪنهن وٽ: يوڀي، دڪن، بهار سينٽرل پنجاب
- (40) نسل وڌائڻ: مرغ، چيلو، سانهن، وهڙو
- (41) نهرا: مضبوط مرڪز، صوبائي حق، پاڪستان ڪبي، اسلام پسندي
- (42) فتح بعد: خراج، ڍل، ڏنڊ، سوکڙي
- (43) فلاسافر: ارسطو، افلاطون، رسل، ڪاليداس
- (44) فوجي گهڻا: راولپنڊي، سرگودا، ڪيمبل پور، جهلم
- (45) فاتح: سڪندر اعظم، مراد، غزنوي، ظارق بن زياد
- (46) گريڊ لاءِ: ڪاپي، داپو، سفارش، رشوت
- (47) گرم ٿيڻ: مٺ، ڪيسو، بسترو، بازار
- (48) گئس ۽ ڪوئلو، ٿر، ڄامشورو، نٿو، گهوٽڪي

- (49) يقين لاءِ: حديث، قول، شعر، تجربو/رسم
- (50) يونيورسٽي ۾ پاورفل: وائيس چانسلر، رجسٽرار، ڪنٽرولر، يونين ليڊر
- (51) ڪڪ، ڪڪ، ڪڪ، ڪڪ، ڪڪ، ڪڪ
- (52) چانهه، ڪافي، بوتل، شربت
- (53) چريو، چوٽ، چٽو، مست
- (54) وڏاڻي: حضرت ابراهيم، حضرت موسيٰ، حضرت عيسيٰ، حضرت محمد صلعم
- (55) ويد: رگ ويد، شجرويد، سامر ويد
- (56) رعب تاب لاءِ: مير، پير، زميندار، سردار
- (57) ظالم: هلاڪو، جنگيز خان، هٿلر، نادر شاه
- (58) مچي، منگهڻ، ڏيڏن، مڪيون.
- (59) تحرير: تصوير، تقديس، تدبير.
- (60) هيراڦيري ۾: صوبيدار، خليفو، منشي، ڪمدار
- (61) بهادر: حضرت علي، رستم، مرحب، خالد بن وليد
- (62) زمين گهڻي ڪن وٽ: پير، مير، چوڌري، فوجي
- (63) ماسٽر، ڪلارڪ، ڪامريڊ، سپاهي
- (64) خزانو: بلديات، ڪسٽم، فوج، روينيو
- (64) خالي هجڻ خراب: بيت، دماغ، ڪيسو، گهر
- (65) حڪيم: لقمان، بوعلی سینا، الرازي، طبيري،
- (66) ڏاهپ ۾: وٽايو، دوبيازو، ملان نصيرالدين، بيربل

چار ناممکن

- (1) حسينه نخرو نه ڪري، فقير سين نه هڻي،
شاعر غزل نه ٻڌائي، ملان چنڊو نه گهري.
- (2) ٻار رانديڪو نه گهري، رياضيدان سوال نه پڇي،
فل ميڪ اپ ۽ مارڪون نه گهري، شاگرد ڪارٽوس نه کڻي.
- (3) بيروزگار آرڊر نه وٺي، ذاڪر روٽائي نه،
مسخرو ڪلاسي نه، آفيسر ڪميشن نه وٺي.
- (4) پير ڏن نه گهري، مير سان شيدي نه هجي،
ڪڏو تازي نه وڄائي، آمر سان لالچي نه هجي.
- (5) ڪامريڊ پتو نه گهري، ورڪر آرڊر نه وٺي،
خطيب ڊيڄاري نه، ماسٽر گسائي نه.
- (6) ليڊر ۽ ڊاڙ نه، لوٽو ڦري نه،
گهوڙو وڪامجي نه، مارڪون ڊاهي تي نه.
- (7) مرض لاءِ علاج نه، عقيدتي لاءِ ڪسوٽي نه،
اليڪشن ۾ ڌانڌلي نه، نوڪري لاءِ بريف ڪيس نه.
- (8) عاشق ديدار نه گهري، چمچو ڪرسي نه گهري،
شاگردياڻي ميڪ اپ نه ڪري، مريدياڻي حڪم نه مڃي.
- (9) سنگت ۾ رهي عادت نه بدلائي، ڊاڪٽر ٽيسٽون نه ڪرائي،
روٽن سان خدا نه پرچي، ڳولڻ سان خدا نه ملي.
- (10) ٻلي ڪوئا نه ماري، گفٽ ڏئي لغت نه گهري،
مولوي مدرسو نه ٺاهي، عامل هڏيون نه وٺي.
- (11) ڪلارڪ ڪيسو گرمر نه ڪرائي، پڙو بسترو گرمر نه ڪرائي،
خالي پيٽ ۾ ڪوئا نه ڊوڙن، خالي دماغ ۾ اٺ نه ويهي.
- (12) جهرڪ تپا نه ڏئي، ڪتو هڏو نه وٺي،
ماڪي ۾ ڳڙ نه، زيور ۾ ملاوت نه، مڇيءَ کي ڪنڊو نه، جانور کي هڏو نه.

چئن عملن ۾ ڦير ڪهڻ

- (1) جايو يو. پي يا بمبئي ۾، پڙهيو مدراس يا انگلنڊ ۾، ڊوميسائيل لاڙڪاڻي جو، حڪمران پاڪستان جو.
- (2) سوڄ، سرائڪي ۾، لکڻ سنڌي ۾، ڳالهائڻ انگريزيءَ ۾، ترجمو اردو ۾.
- (3) هٿ ۾ عصا ۽ تسبيح، منهن تي ڏاڙهي، جسم تي چوغو، دل ۾ شيطان.
- (4) لکي عيسيٰ، پڙهي موسيٰ، گڙهي ويساه، ڳڻي پئسا.
- (5) ٻولي هڪڙي، نسل ٻيو، ملڪ ٽيون، مذهب چوٿون.
- (6) لکت هڪڙي وٽ، قبضو ٻئي وٽ، فائيل ٽئين وٽ، دعويدار چوٿون.
- (7) هڪڙي جي هنج ۾، ٻئي جي پيرن هينان، ٽئين جي انتظار ۾، چوٿين جي تصور ۾.
- (8) لکن هڪڙا، مترجم ٻيا، ايڊيٽر تيان پر نالا چوٿن جا.
- (9) ڪي جبلن تي، ڪي فلمن ۾، ڪي پارلر ۾ ڪي نالي ۾ نهال.
- (10) پالن هڪڙا، ڏهن ٻيا، دس تيان، ڪهن ۽ کائن چوٿان.
- (11) نچن هڪڙا، ڳائڻ ٻيا، اوزار تين جا، خوش ٿين چوٿان.
- (12) ڪي مندڙن ۾، ڪي مزارن ۾، ڪي خيالن ۾ ڪي دلين ۾ (بت).
- (13) ڪي جهنگ ۾، ڪي پچرن ۾، ڪي گهرن ۾ يا سرڪس ۾، ڪي دهن ۾.
- (14) جڻن هڪڙا، پالن ٻيا، پرڻجن تيان، ماءُ چوٿن جي.
- (15) ٺاهن هڪڙا، وڪڻن ٻيا، هڻن تيان، مرن بيگناه.
- (16) پيٽ ۾ ڪوٺا، دل ۾ گدڙ، پيرن ۾ زنجير، مغز ۾ اٺ.
- (17) دل ۾ خوش، بغل ۾ چري، منهن تي رام، زبان تي ماکي.
- (18) ڊڪڻ ڪاٺ مان عورت گهڙي، درزيءَ ڪپڙا پاريس، فقير دعا گهري ساهه پيس، سوناري سون وڌس، شاديءَ جو حقدار ڪير؟
- (19) آئيني ۾ شهزادي ڏسڻ، اڏند ڪٽولي وسيلي پهچڻ، سنڀاسيءَ جي ڪڪ سان صحتياب، ديو ڪي ترار هڻي مارڻ، شاديءَ جو حقدار ڪير؟

چئن انگن جي ڦيرگهير

- (1) اٺ ته 32، پڪري ته 36، ڏاڍي ته 10، توڏو ته 13.
- (2) دنيا ته 10، آخرت ته 70، تڪڙ ته 13، صبر ته 16.
- (3) 2 ته پڪري يارو، 4 ته ڳئون يا مينهن، 8 ته 12 ته
- (4) پهريان 20 سال ته ماءُ، ٻيا 20 سال ته زال، ٽيان 20 سال قرضدار ۽ آخري 20 سال بيماريون پيڇن ته ڪٿي آ.
- (5) 10 سال عمر تائين پٽ وانگر، 20 سال عمر تائين ڀاءُ وانگر، 40 سالن تائين مڙس ۽ ٻيءَ وانگر بعد ۾ ناني يا ڏاڏي وانگر (هڪ مرد جي زندگي).
- (6) 5 درجا پاس ته پرائمري، 10 درجا پاس ته ميٽرڪ، 14 درجا پاس ته گريجوئيٽ، 16 يا 18 درجا ته پوسٽ گريجوئيٽ، اڃان وڌيڪ ته (ڦريل، دماغ).
- (7) 1 ڪلو، 3 ڪلو، 9 ڪلو ۽ 27 ڪلو جا وٽ موجود ته 1 ڪلو وزن کان وٺي 40 ڪلو وزن تائين ڪاٺيون توري سگهجن ٿيون (سجا عدد، هڪ دفعي سان ۽ ڪجهه وٽ ڪاٺين سان گڏ).
- (8) 1 رهڻي، 2 رهڻي، 4 رهين ۽ 8 رهين جا سڪا موجود هجن ته 1 رهڻي کان وٺي 15 رهين تائين رقم ڏئي سگهجي ٿي (سجا رهيا، هڪ دفعي سان)
- (9) جيئرو ته لک، مري ته سوالڪ،
- پگهار ته 20 هزار ڪمائي ته 2 لک.
- (10) ننڍڙو ته چار، جوان ته 2، ڪراڙو ته 3، منڊو ته هڪ.

چئن سان راند

چئن بدلي هڪ:

- چريا ڏئي 4 چوٽ وٺجي هڪڙو ڀڙوا ڏئي 4 پٽيلو وٺجي هڪڙو
 ٻانهيون ڏئي 4 شيدي وٺجي هڪڙو حاجي ڏئي 4 ڪوڙو وٺجي هڪڙو
 ڊاڙي ڏئي 4 سياستدان وٺجي هڪڙو چور ڏئي چار شاگرد وٺجي هڪڙو
 تخت، سونهن، دولت، صحت، بدلي بخت وٺجي هڪڙو
 چار ته: اڪيون 4 ته عينڪ وارو جن، ٻيا 4 ته ڳئون، مينهن.
 زالون 4 ته ٻار 4 ته يار 4 ته ڪتاب 4 ته عهدا چار ته

چئن وسيلي مذاق

- (1) حمن ماءُ کي 4 پٽ، هڪ جو نالو پاءُ، ٻئي جو نالو اڏسي، ٽئين جو نالو 3 پاءُ نه جوڻين جو نالو ڇا؟
- (2) هاڻي 57 پائڙ 4، اهڙيءَ طرح ورهايو جو هر هڪ کي ترتيب وار $\frac{1}{6}, \frac{1}{5}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}$ حصو ملي.
- (3) تاس راند ٺاهيندڙ به چئن جو استعمال ڪيو.
- 4 رنگ، هر رنگ ۾ 4 قيمتي پتا، 4 راڻيون، 4 بادشاهه، 4 يڪا.
- (4) زنا جي سزا لاءِ 4 شاهد کپن (تقريبن ناممڪن).
- (5) نڪاح ۽ طلاق ۾ 4 اکر آهن.
- (6) 48 ويا باقي 4 بچيا (بائبل جا نسخا).
- (7) 4 کارڪون روز ڪاٿو ته ڪمزوري ختم (زال کي ڏس نه ڏجو)
- (8) xxxx يا xy xy کي 101 لازمن ونڊيندا.
- (9) چار پينر هڪ ننڍڙي موٽي پاءُ کي قابو ڪرڻ لاءِ.
- (10) محل هڪ ان ۾ چار بادشاهه ۽ چار راڻيون رهن.
- (11) ٿاڌل لاءِ چار مغز کپن (چاڄا؟)
- (12) ميرن جون چواريون حالانڪ مغل بادشاهه پنهنجا سڀ پائڙ مارائيندا هئا.
- (13) انسان هڪ اکيون چار، ڪتاب هڪ مصنف چار.
- (14) چورس پر رس نه، چوڪنڀو ڦاٿو پر ڪنڀ نه.
- (15) هڪ ۽ چار ته اڪي چار، 2 ۽ چار ته دو چار.
- (16) 2 تيمون ڪيڏن ته فائينل، 4 تيمون ڪيڏن ته سيمي فائينل.
- (17) يوايس اي ۾ هر 4 سالن بعد گڏهه کي ووٽ ملن.
- (18) يونيورسٽين ۾ هر چئن سالن بعد وائيس چانسلر بدليجن.

باب ٽيون: پنج، چهر، ست ۽ اٺ

(I) پنج ۽ رياضي

(1) 5 ۽ 5 سان ڇا ملندو؟

$$10, 0, 25, 1, 5^5, \log 5^5 = 1, [5, 5], \left[\frac{5}{5} \right]$$

(2) (5, 5) هڪ ٽپڪو به آهي، ويڪتر به آهي، ڪمپليڪس عدد به آهي.

$$(55)_6 \neq (55), (55)_8 = 45, (55)_6 = 35$$

(4) پنجن جو کوڙو سولو ۽ پنجن سان پوري ونڊ تڏهن ٿيندي جڏهن ونڊڻي ۾ ايڪن جي

جا ٽي 0 يا 5 هجن.

(5) پنجن تيلين سان:

(i) 2 ٽڪنڊا ناهي سگهجن ٿا.

(ii) 19 ڪنڊون، 24 ڪنڊون ناهي ڏيکاريو.

(iii) 32 ڪنڊون ناهي ڏيکاريو!

پنج آب، پنج نند، پنجو، پنجوڙ، پنج گور

(6) (3, 4, 5) ۽ (5, 12, 13) گوني ڪنڊ ٽڪنڊي جا پاسا آهن.

0	1	2	5	پٽ
5	3	1	0	ڏيءَ

(7) ملڪيت جا 5 حصا ڪيئن ٿيندا؟

(8) 5 رپين کي ٻن چئن ۾ اهڙيءَ طرح ورهايو جو:

i. هڪ کي ٻئي کان هڪ رپيو وڌيڪ ملي

ii. هڪ کي ٻئي جو ڏيڍو ملي

iii. هڪ کي ۽ ٻئي کي $\frac{1}{3}$ حصو ملي.

(9) الف وٽ 3 مانپون ۽ ب وٽ 2 مانپون هيون، د به گڏجي ماني کاڌي ۽ 5 روپيا ڏنا.

رقم جي ورهاست ٻڌايو.

(10) 5 کي 2 بنياد ۾ لکيو ته $(110)_2$ ، 3 بنياد ۾ لکيو ته $(12)_3$.5 کي 5 بنياد ۾ لکيو ته $(10)_5$.

پنجن جي اهميت

- پنج آڱريون هڪ هٿ ۾، رڪن اسلام جا، فرض نمازون، اهل بيت،
 5 نوبل پرائيز، پنجون ڏنڊو، 5 گ مشهور ملتان جا
 پنجون پاڻو، 5 انڌا مطلب جا، 5 م مشهور ميهڙ جا
 5 اجايا ڪم، 5 قسم عشق جا، پنجن آڱرين جو زور لڳائڻ
 5 درجا پرائمري، 5 درجا سيڪنڊري،
 5 جوان پلا: گهوٽ، ڪنوار، گهوڙو، پهلوان، رانديگر.
 5 نوان پلا: ڪار، جاء، مشين، هٿيار، زال.
 5 پراڻا پلا: شراب، چانور، چونو، حڪيم، يار.
 پنجن ڇهن پيڙهي ۾ لاءِ سوڃيو ته بادشاهه ٿيو.
 مال غنيمت مان پنجو حصو آهي بيت المال لاءِ (ذمس).

پنجن وسيلي مذاق

- مٿون آيا 4 ڪتاب پنجون آيو ڏنڊو.
 پانڊو 5 پائر هئا زال هڪ هيئن شڪنتلا
 فتح جو نشان به ته پنجن لاءِ به (رومن) آهي ۷.
 پنجاب جا ايترا ته تڪرا ٿيا جو 5 آب ته ڪنهن ۾ به نه آهن، پنج نند به ڪيئن چئجي؟
 پنج ٿي آڱريون گيهه ۾ مٿو ڪڙاهي ۾.
 46 وڃن ته 5 اچن.
 پنج ٿي پٽ بادشاهه ٿيندا (دعا يا پارا تو).
 5 ببا 1 مادي گولي ڏيڪاريو.
 5 بادام روز ڪاٺو ته ڪينسر پيڇي وڃي.
 پاڪستان ۾ هر پنجن سالن بعد اسلام زندهه ٿيندو آ.
 دنيا ۾ 5 بادشاهه رهندا.
 5 منٽ اڳتي ته؟ پوئتي ته؟

پنجن سان راند

- 5 قسم نوکرين جا: عزت (عالمر، ڊاڪٽر، جج)، ڪمائي (خزانو، ڪسٽمر، بلديات)
 رعب (بوليس، فوج، سول سروس)، آرام (ماسٽر، چوڪيدار)، پاور (وي سي، وزير، چيئرمين)
- 5 قسم سياستدانن جا: نظرياتي، لوڻا، پٽيلا، ڌڻا ۽ ڌڻڻا، نھرا ۽ جلوس.
- 5 ڪم وڪيلن جا: قاتل کي قابل، ظالم کي هيرو، غدار کي وفادار، بيگناهه کي ڏوهي،
 مظلومن جا همدرد.
- 5 قسم مهاجرن جا: دين خاطر (انصارين جا ساٿي)، دنيا خاطر، عمر 80 سال کان وڌيڪ ته
 پاڻ مهاجر، عمر 60 سال ته مهاجر جو پٽ، عمر 40 سال ته مهاجر جو پوٽو، عمر 20 سال ته
- مهاجر جو پڙ پوٽو (اڃا سڏائي مهاجر!)
- 5 قسم وڙهڻ جا: هٿيار، زبان، قلم، دماغ، کاڌو
- 5 قسم زهر جا: لوڻ، مرچ، سٺپ، مٺاڻ، نانگ جو هريا سنڪيو
- 5 آچر هڪ مهيني ۾:
- اهڙا چار ٻڌايو جن جهڙو پنجنون نه آهي، اهڙا پنج ٻڌايو جن جهڙو ڇهون نه آهي.
- هڪ مڙس ۽ چار زالون (ڪُل پنج) ته اٺ گاڏي.
- وڪيلن جي غلطي ته: 5 فوٽ مٿي تنگبو.
- ڊاڪٽر جي غلطي ته: 5 فوٽ هيٺ پوريو.
- امام جي غلطي ته: 5 رڪعتون ڇڻن بدلي.
- 5 قسم عشق جا: ()
- 5 تمام خراب: ()

(II) 6 ۽ رياضي ⇔

(1) 6 ۽ 6 ڇا مان ڇا ملندو؟

 $12, 0, 36, 1, 66, (6, 6), [6, 6], \left[\frac{6}{6} \right]$ (2) $(66)_7 \neq (66)_8 \neq (66)_9$ $(66)_7 = 48, (66)_9 = 60$ (3) 6 تيلين وسيلي ٺهندڙ ٽڪنڊن جو تعداد؟ $\{0, 1, 2, 4\}$

(4) 6 سان پورو ونڊجڻ لاءِ عدد ٻڌي به هجي ۽ تن سان به ونڊجي.

(5) $6^{\sqrt{6}}$ س م جيتري ماپ لاءِ ڇا ڪبو؟(6) 6 روپيا تن ماڻهن ۾ ورهائڻ جيئن هڪ روپيو وڌيڪ: $\{1, 2, 3\}$ (7) 6 روپيا ٻن ماڻهن ۾ ورهائڻ جيئن هڪڙي کي ٻيڻ ملي: $\{2, 4\}$

(8) الف وٽ 4 مانپون ۽ ب وٽ 2 مانپون هيون. ڪاٺ وقت ج به ماني ڪاڏي.

جنهن بعد ۾ کين 6 روپيا ڏنا. رپيا ڪيئن ورهائجن؟

(صحيح جواب گوليو)

الف	3	4	6
ب	3	2	0

(9) 6 هڪ مڪمل عدد آهي ڇو ته سندس جزن جو جوڙ

به 6 آهي $(1+2+3=6)$

(10) ڪعب ۽ ڪعب نما کي 6 پاسا ٿيندا آهن (ڪمرو، ماچيس).

(11) 6 کي 2 بنياد ۾ لکبو ته: $(110)_2$ ، 3 بنياد لکبو ته $(20)_3$.

6 جي اهميت

زهر 6 قسم: لوڻ ۽ مرچ، مٺاڻ، سٺپ، سگريت، مٽي ۽ دن سنڪيو يا نانگ جو.

6 شخص جن کان بچجي: اندو، شاعر، وڪيل، ڊاڪٽر، سپاهي، حسابن جو استاد.

6 خطرناڪ عمل: ڏسڻ بنا ها ڪرڻ، چڪڻ بنا کائڻ، پڙهڻ بنا صحيح ڪرڻ،

چنڊڻ بنا سمهڻ، آزمائڻ بنا اعتماد، ٻڌڻ بنا فيصلو رک.

6 حس: سنگهڻ، چڪڻ، ڏسڻ، ٻڌڻ، سهڻ، ڇهڻ.

ڇڪو: ڪرڪيٽ ۾ به، تاس راند ۾ به، لوڏي ۾ به، چڪو لڳڻ جو مطلب آياڳ ڪلڻ.

6 شخص جن تي اعتبار نه ڪجي: شاعر، ايڪٽر، ڳائڻي، پير، پٿرو ۽ سياستدان.
 انسان جي پسند جون 6 شيون: ماکي (مکين جو ٿڪ)، مُشڪ (هرڻ جي مر)،
 پٽ (ڪيڙي جي ٿڪ)، پٽ (مني مان)، زال، گهوڙو.
 6 برا نتيجا: عورتن سان مسورو، بي وقوفن يا جاهلن سان بحث، وڏن ماڻهن سان رشتو،
 دوکي باز تي اعتبار، برن سان دوستي، پاڻ کان گهڻو ننڍن يا وڏن سان دوستي.

6 جو استعمال

تپ دانگي 6 مهينا، ٻڪري ڍڪي 6 مهينا، 6 پاسا، 2 به ويا ته 6 به ويا، ڇهه ڇهه پئسا به به پايون،

Six wheeler, six sigma

ڪٿي جو پچ نٿو 6 مهينا، شش ماهي امتحان، 6 باز راند،
 والي بال جي ٽيم ۾ 6 ميمبر، 6 ڪلما، هفتي ۾ ڪم جا 6 ڏينهن
 اولاد مان ڪو مري وڃي ته سندس ملڪيت مان ٻي ۽ ماءُ هر هڪ لاءِ ڇهون حصو
 بار جي پيدائش بعد ڇهين ڏينهن چئي.
 اهڙا 6 ٻڌايو جن جهڙو 7 نه آهي.
 ڇپور پاسي ٽڪنڊي جي هر ڪنڊ جي ماپ ڪيتري؟

6 وسيلي مذاق

- (1) 6 ڪلاڪ ڏٺو ڪٿي ته پٽ نه پر ماني کائو.
- (2) ڇهن ستن پيڙهين لاءِ عزت ڪٿي ته سياستدان ٿيو.
- (3) صحت ڪٿي ته هفتي ۾ 6 ڏينهن ڪم ڪريو ۽ هڪ ڏينهن آرام ڪريو.
- (4) دولت ڪٿي ته چڪا هڻي انعام وٺو، لوڊي راند ۾ چڪو.
- (5) عيد نمازن ۾ 6 تڪبيرون واڌاريون، شوال جا 6 روزا جون يا جولاءِ ۾.
- (6) 3 وڪيٽون ڪرڻ ته هيٽرڪ پر 6 چڪا لڳن ته!
- (7) ڪنهن به جانور جي ٿڻ ۾ 6 بيا به نه ۽ 6 ٻار گڏ به نه ڄمن.
- (8) ڪرڪيٽ ۾ پتا 52 ته 6 باز راند ڪيئن ڪيڏجي.
- (9) ڪرڪيٽ ۾ آخري بال تي چڪو لڳي ته بالر کي وڏو انعام.

(III) 7 ۽ رياضي

i. $\sqrt{7}$ س. م جي تري ماپ لاءِ ڇا ڪجي؟

ii. 7. ريبا تن ماڻهن ۾ ورهائڻ جيئن ٻيڻا ٿيندا وڃن. (1, 2, 4)

يا جيئن اڌ، چوٿون حصو ۽ اٺون حصو ملي؟

iii. 7. ريبا ٻن ماڻهن ۾ ورهائڻ جيئن هڪٿي کي ٻئي کان هڪ ريبو وڌيڪ ملي. (3, 4)

iv. الف وٽ 4 مانپون ۽ ب وٽ 3 مانپون هيون، کائڻ وقت د به گڏ ويٺن جنهن بعد ۾ کين 7

ريبو ڏنا، رقم ڪيئن ورهائجي.

5 3.5 4	الف
2 3.5 3	ب

v. $(77)_9 \neq (77)_8 \neq (77)_{10}$

vi. 7. کي 2 بنياد ۾ لکبو ته $(111)_2$ ، 3 بنياد ۾ لکبو ته $(21)_3$ 7 بنياد ۾ لکبو ته $(10)_7$

vii. پتن ۽ ڏيڻن ۾ ملڪيت جا 7 حصا ڪڏهن ٿين؟

(1 پت ۽ 5 ڏيڻ، 2 پت ۽ 3 ڏيڻ، 3 پت ۽ 1 ڏيڻ، 7 پت)

7 جو استعمال

شاديءَ لاءِ عورتن جا 7 قسم: نرس يا ڊاڪٽريائي، ماسٽريائي يا پروفيسر، عالم يا حافظ،

رياضيدان يا آرڪيالاجسٽ، بزنس وومن، ٽيليفون يا ڪمپيوٽر آپريٽر، سيلز گرل يا پرده پوش.

آستان، زمينون، سمنڊ، هفتي جا ڏينهن، ب رُج، انڊلٽ جا رنگ، س س س س س س، قرائتون، ڦيرا،

جنم، رشي، طعام، پائي، پٽيلو، آڻو، لڇ، آڙو، پٽيون، پُڙ، پردا، رقمي، طبق روشن.

ستن وسيلي مذاق

i. هڪ عورت کي اڳ ۾ لاڳيتو 7 ڏيڻون جايون، اٺون دفعو حمل اٿس، هڪڙن جو خيال آهي

ته کيس پت ڄمڻ جو ڪو امڪان نه آهي. ٻيا چون ٿا ته پڪ سان پت ٿيندو (خدا راضي، پيرن

فقيرن جون دعائون)، تيان چون ٿا پت ڄمڻ جو امڪان $\frac{1}{3}$ آهي. درست جواب ٻڌايو.

ii. نالوائس ست پائي پر پاء ته هڪ به نه اٿس.

iii. انڊلٽ جا پري کان 7 رنگ، ويجهو وڃ ته نه لٿ نه رنگ.

iv. هنر اولاد کي سيڪاريو ته 7 پيڙهيون بڪ نه مرنديون.

- v. هڪ مائي کي فقير ستن پتن جي دعا ڪئي، مائيءَ چيس فقير پارائون ڏي (ڪيئن؟)
- vi. اڳي 7 پتن جي دعا ڪبي هئي هاڻي چوندا ته انهن جي پڙهائي جو خرچ ڪٿان ايندو؟
- vii. 7 سورميون پٽائي ڳايون.

7 جي اهميت

- 7 قسم هار جا: گلن جو (عزت)، پادرن جو (ذلت)، پانهن جو (پيار)، نوٽن جو (گهوٽن کي)، موتين جو (گفت)، سونو (ڏاج ۾)، هڏين يا ڪوڏين جو (بيماريءَ ۾).
- 7 عمل شاديءَ ۾: راند آهي جنهن ۾ نه فتح نه شڪست.
- نه فائنل نه رانديگر بدلجن لڏون آهي ڪا به پڇتاءَ نه ڪا به پڇتاءَ.
- نشو آهي بنا پيٽي (9. 99 سيڪڙو ماڻهو واپرائن).
- جوا آهي بنا تجربي (زندگي پر لاءِ).
- نه حساب نه ڪتاب، نه تريننگ نه خواري، نه سزا نه انعام.
- 7 عمل بنا فائدي: ڪارتوس ناهي پر استعمال نه ڪري سگهي.
- گهوڙا پالي يا ايتن ٻن ناهي پر جهاد نه ڪري، ٻارچڻي پر تربيت نه ڪري.
- صحتمند هوندي روزا نه رکي (عبادت نه ڪري)، پگهار کڻي پر ڊيوٽي نه ڪري.
- مال جمع ڪري پر نه کائي سگهي نه خيرات ڪري، جنگ ڪري تياريءَ بنا.
- 7 اکر سورت فاتح ۾ نه آهن.

A Stich in Time saves Nine.

8 (iv) ۽ رياضي

(1) 8 هڪ مڪمل ڪعب آهي: $(2^3=8)$

$$(88)_9 = 80 \neq (88)_{10} \quad (2)$$

(3) 8 کي 2 بنياد ۾ لکيو ته $(1000)_2$ ، 4 بنياد ۾ لکيو ته $(20)_4$ ،
اٺ بنياد ۾ لکيو ته $(10)_8$.

(4) الف وٽ 5 مانپون ۽ ب وٽ 3 مانپون هيون. ج به گڏ ماني کائي 8 رپيا ڏئي ويو.

1 4 5	الف
7 4 3	ب

الف ۽ ب ۾ رپيا ڪيئن ورهائجن؟

(5) اولاد ۾ 8 حصا ڪيئن ٿيندا؟ (ملڪيت جا):

(6) اٺن سان پورو ونڊجڻ لاءِ ڏنل وڏي عدد جي ايڪن ڏهاڪن ۽ سون واري جاءِ مان ٺهيل
ننڍي عدد کي ڏسبو.

جيڪڏهن $100y+10z+t$ کي 8 پورو ونڊيندا ته
 $1000x+100y+10z+t$ کي به لازم ونڊيندا.

(7) ٽيلين 3 پر ڪنڊون 8 ناهيو:

(8) رپيا 8 ٻار 2، هڪڙي کي ٻئي کان ٽيڻا ملن. ورهائي ڏيکارو.

8 جي اهميت

اٺ پهراڻ، ڪنڊو، اٺوڳ، اٺاس، اٺاڙ، اٺڙيو

اٺ درجا پاس = مڊل پاس = M.A.

اٺ ڪاٺ نائين توڙي.

اٺ اٺينگر 12 نينگر، 8 جريب = 1 اٺاس.

جمعو جمعو اٺ ڏينهن، 8 ٻهر = 1 ڏينهن رات.

ڪي ستر يا ڪي اٺڙيا، 8 عجائبات دنيا.

اٺين آني جواڻ ٻارهن آنا گهلاڻي.

8 سان راند

8 شيون ڳوليو: ڪٿ ۽ ونڊ سان وڌن، جوڙ ۽ ضرب سان گهٽجن.

پاڻي ۽ سان مرن، ڌڪ سان جيئرا ٿين.

خرچڻ سان وڌن، رکڻ سان کُتن.

پيلجن ته پلا ٿين، اس ۾ نه سڪن.

8 عجيب (پلا): لوهر پلو آ سون کان، ڪوڙ پلو آ سڄ کان،

شوم پلو آ سخي ۽ کان، پيتو پلو آ هارڻ کان،

يڪو پلو آ راڻي ۽ کان، ستو پلو آ چڪي کان،

هڪ پلو آ ٻن کان، ٻه پلا آهن ٽن کان.

اهڙا ست ٻڌايو جن جهڙو ائون نه.

اهڙا اٺ ٻڌايو جن جهڙو نائون نه.

پور پاسي اٺ ٽڪنڊي جي هر هڪ ڪنڊ جي ماپ ٻڌايو.

8 وسيلي مذاق

++

i. ليڪ ٽڪر 4 ڪنڊون 8 (ٺاهيو).

ii. گلر 8 ته ڪٿي، ڪاٺ 8 ته ()

iii. مڙس جي ملڪيت مان زال کي ائون حصو (انوڳ).

iv. 8، 9 پيڙهيون پيون کائڻ ته پير ٿيو.

v. ائين پيڙهيءَ اُٺ ۽ ماکوڙو ماسات.

vi. شطرنج راند ۾ 8 قطارون، 8 ڪالم، هر هڪ رانديگروٽ 8 سپاهي.

vii. لفظ 1، 2، ٽپڪا 8 (ٿڦ، چڙ، ٿڙ).

viii. جملو هڪ لفظ 2، ٽپڪا 8، 0. (سومرو آ، سالورائو).

ix. چار تيمون ڪيڏن ته سيمي فائنل، 8 تيمون ڪيڏن ته؟

باب چوٿون: 9, 10, 12, 100 ۽ 1000

(I) 9 ۽ رياضي

(1) 9 هڪ مڪمل چورس انگ آهي. ($3^2=9$)

(2) 9 کي 3 بنياد ۾ لکيو ته $(100)_3$, 5 بنياد ۾ لکيو ته $(14)_5$,

6 بنياد ۾ لکيو ته $(13)_6$

(3) الف وٽ 5 ۽ ب وٽ 4 مانپون هيون. د ٻه ماني کاڌي ۽ 9 رپيا ڏنا. رقم جي ورهاست ٻڌايو.

9	4.5	6	ث
0	4.5	3	ت

6	4.5	5	الف
3	4.5	4	ب

(4) ت وٽ 6 ۽ ٺ وٽ 3 مانپون هيون. ج ٻه ماني کاڌي ۽ 9 رپيا ڏنا، رقم جي ورهاست ٻڌايو.

(5) 9 هاڻي ٽن چئن ۾ ڪيئن ورهائجن جو:

i. هڪ جو فرق هجي، ii. ٻن جو فرق هجي.

(6) جادوئي چورس (Magic square) ٺاهيو، جنهن ۾ 9 خانا هجن..

(7) ڪو عدد 9 سان ڪڏهن پورو ونڊيو؟

اڪبر بادشاهه جا 9 رتن

(1) عبدالرحيم خان خانان: نجومِي، سالار، بيربر خان جو پٽ

(2) ملان دوييازو: بورجي ۽ صوفي، 1 آگر بيلي 2 گول بيلي انڊو ڏيکاريا ٿين، سوڌائي مشهور

(3) مرزا عزيز ڪوڪلتاش: خان اعظم، قبح شريڪ ڀاءُ بادشاهه جو

(4) راجا مان سنگهه: سپه سالار، راڻا پرتاب سان لڙايون.

(5) راجا توڙمل: وزير خزانہ، روڻيو رڪارڊ، ماپ ۽ تور جو نظام ڏيندڙ.

(6) تانيسن: مهاگرو، هندو مان مسلمان، راڳ جو ماهر.

(7) راجا بيريل: شاعر ۽ گائڪ، دين الاهي اختيار ڪيو.

(8) ابو الفضل: دين اڪبري جو باني، وزير اعظم، بائيبل جو ترجمو ڪندڙ.

(9) ملان فيضي: سليم مراد ۽ دانيال جو استاد.

9 جو استعمال

9 مهمانن جا قسم: الله جا (مڪي ۾)، نبيءَ جا (مديني ۾)،

سرڪار جا (جیل)، سردار جا (جرگي ۾)،

دعوتي (دل گهريا)، معزز (خصوصي اعزازي)،

زبردستي (ڏاڙيل يا فوج)، پڪي ۽ ٻار (گهڻن گهرن جا بک مرن).

9 ٻوليون: پاڪستان ۾ رهندڙ سنڌين کي اچڻ گهرجن.

سرائڪي (مادري)، سنڌي (صوبائي)، اردو (ملڪي)،

انگريزي (بين الاقوامي)، عربي (مذهبي)، پنجابي (فوج ۾)،

بروهڪي (نانائي)، رياضي (سائنس جي)، ڪمپيوٽرجي،

9 طبيب: جسم جو (حڪيم يا ڊاڪٽر)، روح جو (مرشد)،

دين (عالم)، دل (محبوب)، امتحان (ڪارتوس)،

لالچي (پيسو)، زال (مڙس)، اکين جو (ديدار)، دنيا (واپار)،

9 قسم دوکو: ذات بدلائڻ (ووتن يا عزت لاءِ)،

جعلي آرڊر ۽ دوائون (پيسن لاءِ)، ڪاپي ڪرڻ يا بدلائڻ (امتحان ۾)،

جعلي ڊيتا (ريسرج ۾)، ڏانڊلي ۽ ڏتا (سياست ۾)،

روپ بدلائڻ (پير يا ملنگ)، وصيت بدلائڻ (ملڪيت ۽ وارثن لاءِ)،

مصنف ۽ مترجمن جا نالا بدلائڻ، بيوتي پارلر ۽ وگ.

9 قسم قتل جا: ڪاپي (قابليت)، سڪ (پيار)، ڪوڙ (اعتماد)،

سفاشر (اهليت)، وسيلو (توحيد)، خوف (حوصلي)،

صدقو (بلاڻ)، بدپرهيزي (صحت)، نظرون (عاشق).

9 قاتل: دشمنن، ڀائرن، درندن، پڪين، علم، امن، پيار، انصاف، آئين ۽ اصولن جا.

9 لالچون: ووت، ڏن، پتو، جاگير، اولاد، پروموشن، قرض، نوڪري، مدد.

9 رياضيدان: مفتي، قاري، حافظ، عامل، واپاري، ملازم، پروفيسر، شاگرد ۽ عورتون.

9 قسم سياستدان: مڙس، زالون، پير، زميندار، استاد، شاگرد، ڪاريگر، مزدور ۽ وڪيل.

9 نشا: شراب، شباب، ڪرسي، طاقت، پيسو، چانهه، علم، حسن جو، عشق جو.

9 جڳي اُمميت

9 حسين / خوبصورت: هيرو (ڪوه نور)، گل (ڪلاب)، پکي (مور)،

لٺ (انڊلٺ)، جيت (پوپٽ)، نانگ (واسينگ)،

محل (تاج محل)، مرد (حضرت يوسف)، عورت (قلو پطره)،

9 ڪين: ڊگري (جاڻ بنان)، نوڪري (رشوت بنان)،

اڪثريت (مقبوليت بنان)، پروموشن (پڙهائڻ بنان)،

عهدا (ريسرج بنان)، ٽڪيت (تڪ يا حق بنان)، دولت (هنر بنان)،

حسن (پارلر بنان)، نشو (پيش بنان)، (ڪرسي جو طاقت جو عشق جو)،

9 بادشاهه: ميوا (انڊ)، جهنگ (شينهن)، پکي (عقاب)، اناج (چٽا)،

نانگ (واسينگ)، پريون (راجا اندر)، جن (حضرت سليمان)،

دل (محبوب)، ٻار (استاد)،

9 چور: ان، رن، بجلي، پاڻي، عبادتون، مال، علم (ريسرج ۽ مارڪون)، ڪر ۽ چمر جا،

9 غلام: تاس ۽ شطرنج ۾، پيٽ جا، دل جا، خدا جا، رسمن ۽ مذهب جا، پيار جا، پيرن

جا، عقيدتي جا، حسن جا، دولت ۽ نفس جا.

9 وسيلي مذاق

(1) نو دوگياره، حالاتڪ 29 به ٿي سگهن ٿا ته 18 به.

1 ۽ 1 به ته 11 ٿي ويندا آهن.

(2) 9 نقد 13 اوڌر، حالاتڪ وياج جي شرح ۽ وقت جي حساب سان اوڌر تي ڪڏهن 18 ته

ڪڏهن 27 به ٿي سگهن ٿا.

(3) نئين ڪنوار 9 ڏينهن، حالاتڪ امير هوندا ته ٻن ٽن ڏينهن بعد ئي هني مون تي روانا

ٿيندا ۽ غريب هوندا ته نوڪري يا روزگار تي ويندا.

(4) نه 9 مڻ تيل گڏ ٿئي نه راڌا نجي، حالاتڪ اڄڪلهه راڌا هجي يا سيتا پاڻ نچڻ يا ٻئي

کي نچائڻ لاءِ هر وقت تيار (تيل جو ڪو شرط ئي نه).

(II) 10 ۽ رياضي

$$(10)_6 \neq (10)_5 \neq (10)_2$$

(2) $\sqrt{10}$ س. م ڊگهي ليڪ ٽڪر لاءِ ڇا ڪندا؟

(3) 10 کي 4 بنياد ۾ لکبو ته $(22)_4$. 5 بنياد ۾ لکبو ته $(20)_5$.

3 بنياد ۾ لکبو ته $(101)_3$.

(4) 10 سان پورو ونڊجڻ لاءِ ايڪن جي جاءِ تي ٻڙي هجڻ کپي.

(5) الف وٽ 6 مانپون ۽ ب وٽ 4 مانپون آهن.

ج به ساڻن گڏجي کائي ٿو ۽ کين 10 رپيا ڏئي ٿو. رقم ورهايو.

(6) ٻن پائرن ۾ 10 هاڻي ورهايو جيئن وڏي کي اڌ ملي، ننڍي کي ٽيون حصو ۽

بجي ڪجهه به نه $(6 \text{ ۽ } 4)$

$$10 - 2 = 12, \frac{12}{2} = 6, \frac{12}{3} = 4$$

(7) ڪامن لاگريٿم ۾ به بنياد 10 ته سي جي ايس سسٽم ۾ به 10

(8) 10 ڪنڊون ناهي ڏيکاريو جڏهن:

ٽيلين ڪل 3 يا ٽيلين ڪل 4

(9) رپيا 10 ٻار 4. اهڙي طرح ورهايو جو فرق 1 رپئي جو هجي. $(1+2+3+4=10)$

10 سان راند

10 سالن لاءِ رٿابندي ته وٺڻ پوکيو.

10 ڪلاڪن لاءِ ڏٺو ته گوشت کائو.

10 ڪمانڊمينٽس وڃن ته خطبو حجت الوداع اچي.

10 وڃن ڳجه نه وڃي.

10 سان ضرب ۽ ونڊ ته صفا سولي (ننڍڙو ٻار به ڪري).

10 دنيا 70 آخرت.

هنه ڀي دهلا پريڪوان کان به زور.

10 جي اهميت

ڏهلو، ڏهيسر، ڏهاڪو، ڏهوسون، دس نمبري، ڏهراج، سڪن جا 10 گرو

حضرت موسيٰ کي مليا ڏهه حڪم (Ten command ments)

10 سان ونڊ ۽ ضرب صفا سولي.

هٿن ۾ 10 آڱريون (ڏهاڻي سسٽم).

ڏهين مهيني ٻار ڄمي، 1 لکي 10 پتي.

10 جماعتون پاس ته نوڪري ملڻ جو آسرو

وس وس مينهن ڏهه ڏهه ڏينهن. ڏاجي لهي 10 ته توڙو لهي 13.

انڌو هنگي 10 سيڙائي.

ڏهن جي منڍي لهي نه رت وهي نه سور ٿئي نه پوليس اچي.

10 وسيلي مذاق

(1) ضياءُ الحق جو 90 ڏينهن وارو واعدو 900 ڏينهن ۾ به پورو نه ٿيو.

(2) عمران خان جا 100 ڏينهن وارا واعدو 1000 ڏينهن ۾ به پورا نه ٿي سگهندا.

(3) مسجد جي چنڊي واري "10 دنيا 70 آخرت" پيڙهيءَ ۾ هڪ شخص هڪ رپيو وڌو ۽ ڏهن

جونوٽ کنيو. (ملان چو کاڙيو!)

(4) ڏهيسر ڪونجن کي طاقتور وارا، کي ظالم ته کي مال ميڙڻ وارا.

(5) ڏهلي کان يڪو وڌيڪ قيمتي

(6) 10 رپيا ڏئي هڪ ريال نه وٺبو. 10 ڊالر ڏئي هڪ ٽولسون نه وٺبو.

(7) 10 جي ڪوڙي ياد ڪرڻ ۽ 10 جي سگهه لهڻ لاءِ استاد جي گهرج نه.

(8) هڪ چوڪري هڪ ڪپڙو هڪ ڪلاڪ ۾ سبي ٿي ته 10 چوڪريون 10 ڪپڙا گهڻن

ڪلاڪن ۾ سبنديون؟

(9) هڪ ڪپڙو هڪ ڪلاڪ ۾ سڪي ٿو ته 10 ڪپڙا گهڻن ڪلاڪن ۾ سڪندا؟

(III) 12 ۽ رياضي

- (1) 12 کي 3 بنياد ۾ لکيو ته $(110)_3$, 4 بنياد ۾ لکيو ته $(30)_4$.
- (2) 6 بنياد ۾ لکيو ته $(20)_6$, 8 بنياد ۾ لکيو ته $(14)_8$. ~~X~~
- (3) 12 کنڊون ٺاهڻ لاءِ 3 تيليون کپن:
- (4) $(12)_4 = 6$; $(12)_6 \neq (12)_4 \neq (12)_3$
- (4) 12 سان پورو ونڊجڻ لاءِ ڏنل عدد 3 سان به ونڊيو ته 4 سان به.
- (5) 12 کي ٽن چئن ۾ ورهايو اهڙي ريت جو سندن حصي ۾ ٽن جو فرق جو هجي $(x, x-3, x+3)$
- (6) $\sqrt{12}$ س. م ڊگهي ليڪ ٽڪر ٺاهڻ لاءِ ڇا ڪندا؟
- (7) 2 چڪا به 12 ته 3 چونڪا به 12 رنسون.
- (8) $(5, 12, 13)$, $(9, 12, 15)$ ۽ $(12, 16, 20)$ تي غور ڪندا ته اهي گوني ڪندڙ ٽڪنڊي جا پاسا ٺاهن ٿا.

(9) الف وٽ 8 مانپون، ب وٽ 4 ۽ ج وٽ ڪجهه نه. ٽئي چٽا گڏجي ماني کائڻ ٿا.

ج 12 رپيا ڏنا. اهي رپيا ڪيئن ورهائجن؟

8	4	5	الف
4	4	4	ب
0	4	3	ج

12	6	8	الف
0	6	4	ب

(10) الف وٽ 5، ب وٽ 4 ۽ ج وٽ 3 مانپون. ڊ به ساڻن گڏجي کائي ٿو جيڪڏهن ڊ کين

12 رپيا ڏنا ته اهي ورهايو

12 جي اهميت:

- 12 قره سوئر. 12 رانديگر ته والي بال. 12 مهينا ته 1 سال.
- 12 کنڊون ٽن تيلين سان به ٺهن ته چئن تيلين سان به.
- 12 ٽپڪا ٽن اکرن وارن لفظن ۾ به ته چئن اکرن وارن لفظن ۾ به.
- ڪڏهن 3 ڪڏهن 12 (عيساين جا خدا، شيعن جا امام)،
- ڪن وٽ 12 ڪن وٽ 51 (اٺا عشري، آغا خواني).
- 12 گلاس پاڻي روزانو پيئو ته چمڙي ۽ گردا صاف.

روزو ڪڏهن 10 ڪلاڪ ڪڏهن 12 ڪلاڪ تہ ڪڏهن 14 ڪلاڪ.
 محمد رسول الله ۾ اکر 12 ڀر تڻڪا پڙي.
 هر هڪ سال ۾ 12 مهينا ٿيندا آهن پر ڪنهن سال ۾ تيرهون مهينو به ٿيندو آهي.
 (هندن جي ڪئلينڊر ۾ هر چوٿين سال هڪ مهينو وڌندو آهي).
 ڪورائيندڙ ڀارهن به چڻبو آهي.
 اهڙا 11 ٻڌايو جن جهڙو ڀارهن نه آهي.
 اهڙا 12 ٻڌايو جن جهڙو تيرهون نه آهي.
 12 ڪلاڪ، ڌڙن ۾ 12 شيون، 12 ماسا، 12 انچ، ٻڌايو ته 12 جو استعمال ڇو؟

12 جو استعمال

ڀارو، 12 دري، دوباره، ڀارهن ٿي مهينا، ڀارهن رانديگر.
 يهودين جا 12 قبيلو، حضرت عيسيٰ جا 12 حواري، پٺون ڀارهن،
 منهن تي 12 وڇن، ٽڪ مسافر 12 مهينا، سڪن لاءِ 12 جوانگ.
 اٺائينگر 12 نينگر، ٻه ته ڀارهن، والي بال جا 12 رانديگر سڪن لاءِ 12 جوانگ.
 12 قسم راتين جا: ڪارٽوس آ (امتحان هال جي)، محبوبه آ، (دل جي)،
 ابجد (تعويذ)، ڪاري راتِي (تاس)، ملڪه حسن (حسن جي)،
 راڳ جي، رات جي، خوابن جي، محلن جي، نالي ۾ يا فلمن ۾،
 رياضي (سائنس)، انگي حساب (رياضي).
 12 قسم گهرن جا: بهشت آ (حورن جو)، ڪوه ڪاف آ (پرين جو)،
 بوتل ۽ ويرانو (جنن)، خالي دماغ (ديون)، جيل (قيدين)، قبر (مردي)،
 ڏهرو دور (چڙڻ)، تلاءُ (مڇين ۽ ڏيڏرن)، آڪيرو (پکين)، پاڻيءَ جو دٻو (مڇرن)،
 مٺاڻ ۽ گند (مکين)، جهنگ (درندن ۽ ڏاڙيلن)،
 12 قسم ماڻهن جا: قبضي آ (بيمارين جي)، ڪوڙ آ (گناهن جي)، شراب (برائين جي)،
 ڪوتا (ڪريشن جي)، ڪاٻي (جهالت جي)، ضرورت (ايجاد جي)،
 لياري (ڪراچي جي)، هماليه (درياهن جي)، انگلند (جمهريت).

ننڍڙي (آئيندي جي)، قرآن (آئينن جو)، لالچ (مصيبتن جي).

12 يادگار تواربخون: جنم ڏينهن، ورسي، پگهار جو ڏينهن، يوم آزادي، شادي،

اپريل فول، پهرين مئي، 1 محرم، 10 محرم، 1 جنوري، 1 شوال، 10 ذوالحج.

12 ڪنجون: چمي آ (پيار جي)، پيار آ (حياتيءَ جي)، ڏانڌلي (ڪٽڻ جي)،

نماز (جنت جي)، صدقو (مصيبتن ختم ڪرڻ جي)، ذڪر (سڪون جي)،

راز آڻوٽ (ناڪامي)، ٻڌي ۽ محنت (ڪاميابيءَ جي)، پرهيز (صحت)،

ٻڌي (طاقت)، ڪاپي (گريد)، شڪر (واڌارو).

12 ناممڪن: پير (ڏن نه وٺي)، ڪرڪيٽر (ستون نه هڻي)، موالِي (پنگ نه گهري)،

ڊڪٽيٽر (تابعداري نه گهري)، ڏاڪر (روئاري نه)، شاگرد (ڪاپي نه)،

ماسٽر (گسائي نه)، شاعر (غزل نه)، فل ميڪاپ (لفت نه گهري)،

ملان (چندو نه گهري)، ڊاڪٽر (ٽيسٽ نه ڪرائي)، حسينا (گفت نه گهري).

12 پسند: پاڻيجا (شينهن کي)، پٽيلا (ڊڪٽيٽرن کي)، گفت (حسينن کي)،

سفير (مدرسي وارن کي)، ورڪر (سياستدانن کي)، چمچا (ليڊرن کي)،

ڪمدار (زميندارن کي)، شيدي (ميرن کي)، رجسٽرار (وي سي کي)،

خليف (پيرن کي)، پٽوا ()، فرنٽ مين ()،

12 عطاڻي: ڊاڪٽر (ڊگري نه، ڪمپائونڊر)، حڪيم (سنيا سي يا خانداني)،

پير (نه خانداني نه شجرو)، ليڊر (نه موروثي نه وصيتي)، سردار (نه دستار نه ورثو)،

ملان (دستاريندي يا سندنغير)، چور (سيڪڙاٽ)، فقير (پيشه ورنه)،

مهاجر (پڙ ڏاڏي هجرت ڪئي)، فوجي ()، ڳاڻڻا ()، رياضيدان ()،

12 تخليقڪار: (عورت آ (ٻار جي)، ليکڪ آ (ناول يا ڪتاب جو)،

شاعر آ (غزل يا بياض جو)، ورڪر (نعرو)، ليڊر (پارٽي)، مشرڪ (وسيلو)،

رياضيدان (فارمولو)، فلاسافر (نظريو)، شاگرد (مارڪن لاءِ طريقو)،

وڪيل (دليل)، پير (شجرو)، ڊڪٽيٽر (ماحول ۽ بهانو).

12 پنڻ وارا: بيرو (ٽپ)، پٽيوالو (منائي)، آفيسر (ڪميشن)، پير (ڏن)،

عامل (هڏيو)، ملان (چندو)، ڪامريڊ (پتو)، گهوٽيٽا (ڏاج).

معشوق (گفت)، سياستدان (ووت)، حڪمران (قرض)، عاشق (لفت).

12 خوش: (اندو پوندي ۾)، (ٻوڙو گار ۾)، (گونگو، ميچ ۾)،

(فقير، پنڻ ۾)، (ملازم، رشوت ۾)، (مندو، نجڻ ۾)،

سپاهي جهيڙي ۾، شاعر (واهه واه ۾)، (شاگرد، ڪاپي ۾)،

خدا (معافي ۾)، يار (فون ۾)، سياستدان (اقتدار ۾)،

12 قسم هوشيار ۾ جا: ڏيئڻ کان اڳ (ڪاڻي وٺو)، نهن کان اڳ (پاڻي وٺو)،

صحي وجهڻ.... (پڙهي وٺو)، سمهڻ (چندي وٺو)، ڪاڻڻ (چڪي وٺو)،

اعتبار (آزمائي وٺو)، واعدي.... (سوچي وٺو)، ڪپڙي ڪٽڻ (7 دفعا سوچي)،

موت (ڪمائي وٺو)، جنگ يا امتحان (تياري ڪريو)،

انٽرويو.... (بريف ڪيس ٺاهيو)، اليڪشن.... (لوتا هٿ ڪريو)،

12 ملن 12 نه ملن: کوٽن سڪن سان هيرانه پر بلور ملندا.

نوٽن سان پيار نه پر جسم ملندو، ڪارتوسن سان ڄاڻ نه پر ڊگري ملندي،

ڇٽن سان (طاقت نه ٿئي)، کوٽن سان (فتح نه پر بچاءُ)،

ڳوٺن سان (جنگ نه پر راند)، کوٽڻ سان (ڊيگ دنيا جي نه پر راز)،

گهوٽڻ سان (حساب نه پر ٿاڌل)، ڳولڻ سان (ايماندار نه پر خدا)،

لوٽن سان (تڙ نه پر وضو)، ڏٺن سان (عزت نه پر ووت)،

ڌڙڻ سان حڪومت نه پر مشهوري ملندي.

12 نتيجا: مناڻ (شگر)، لوڻ (بلد پريش)، چرپي (ٽولھ)،

دولت ()، عشق (نشو)، لالچ (دشمن وڌن)،

نشو (بي غيرت)، زنا (نسل بگاڙي)، رشوت (ميرت ختم)،

ڪاپي (جهالت وڌائي)، اقربا نوازي (انصاف ختم)، جوڻا ()،

12 ساڻ هجن ٿ: حسينه (ڪمر سولا)، پتيلو يا فرنٽ مٿن (خطرو نه)،

ڪرستو (بڪ نه ڪڍڻو/شاديون)، هڏو (ڪتويا سياستدان راضي)،

دولت (نريه چتون)، وردي (ڪل/ڪرسي مضبوط)،

فائيل (آفيسر قابو)، سوتي (گڏهه گوھي نه ڪري)،

ادو/ادي (هيڪلي هلي وڃان)، ڪارتوس (گريڊ پڪو)، شيدي (ٿڪ نه).

12 قسم برسات جا: گلن جي يا پادرن جي، ٿڪن يا لعنتن جي،

هين جي (مراڪش ۾، شهاب ثاقب، مريخ کان)، دعائن جي يا پاراتن جي، مصنوعي،

تاندن يا پٿرن جي (برندڙ جبل يا ايتڙ ٻر)، برف جي يا ڪپھ جي (گڙا يا برف باري)،

مڇين جي (جهنگ ۾ باھ وسائڻ لاءِ هيليڪاپٽر پاڻيءَ سان ڀريل)،

ڳوڙھن جي يا نوٽن جي (بئنڪ جي گاڏي اونڌي)،

پتن جي (سرءُ ۾ وڻن جا پتا) يا ڪاغذ ڦاڙي ڦٽي ڪرڻ،

رنڪن جي، گولين، تيرن ۽ بمن جي..... سوالن، طعنن ۽ پوڳن جي.

گهرج نه

مينهن ڌارڻ جي (بازار مان ڪير ملي ٿو)

نڪاح ڪرڻ جي (ٻانهي)

لاهورين کي ماني پڄاڻڻ جي (ڏاتا درٻار مان ننگر)

ماسترن جي اولاد کي محنت جي (ڪاٺي جي فل اجازت)

(iv) هڪ ۽ سئو جي پيٽ

سو ۽ اصطلاح

- (1) استاد نه ٿئي چور توڙي چاري 100 ڀور.
عاشق نه بدلائي يار توڙي جڻي 100 ٻار.
عورت نه ٿئي امام توڙي پچائي 100 طعام.
اصيل نه مٿائي ذات توڙي ڏسي 100 ڪات.
عورت جي ڪني نه ٿئي جائز توڙي هجي 100 عهدن تي فائز.
ٻار نه مٿائن ماءُ توڙي پٽن وٺي 100 ساءُ.
پري نه ٿئي حور توڙي پونس 100 نور.
(2) شيدي نه ٿئي گيدي توڙي ٿئي 100 دفعا قيدي.
شينهن نه چري ڊپ توڙي 100 ڏينهن شڪار نه لپ.
شيدي نه بدلائي مير توڙي مير بدلائي 100 پير.
(3) گهوالي نه ٿئي م'لا توڙي وٺي 100 ڪُلا.
چور نه ٿئي مور توڙي پونس 100 زور.
گهوڙو نه ٿئي لوتو توڙي پئيس 100 دفعا توتو.
نوٽ ڏسو صفحو 52 ۽ 53، 54، 55 ڪتاب انگن جا رنگ

(v) هزار سان راند

- (1) هزارن سوالن جو هڪ جواب:
جنن، حورن، پرين، ملاڪن ۽ درياهن کي ڪنهن ناهيو آهي؟
(الله، پڳوان، خدا، رحمان)
ڊگريون ڪهڙا ادارا ڏيندا آهن؟ (امتحان وٺڻ وارا)
ووت ڪنهن ڪنهن ڏنا؟ شاديون ڪنهن ڪنهن ڪيون؟
مختلف ساپ وارن ٽڪنڊن جي ماپ جو جوڙو ڪيترو؟
بادشاهه، نبي، ولي، ليڊر، ڪنهن جا پٽ آهن؟ (پنهنجي پيءُ جا، ماءُ جا)

(2) هڪ سوال جا هزارين جواب:

هن عددن جو جوڙ 100 آهي ته عدد ڪهڙا؟ ($x+y=100$)

هن عددن جي ضرب اپت 420 آهي ته عدد ڪهڙا؟ ($xy=420$)

ڪنهن واقعي جي پرابلتي 1 آهي ته واقعو ڪهڙو؟

ڪنهن ويڪٽر جو مقدار 1 آهي ته ويڪٽر ڪهڙو؟

$$(1,0), (0,1), \dots, \left(\frac{1}{3}, \frac{\sqrt{8}}{3}\right), \left(\frac{\sqrt{3}}{2}, \frac{1}{2}\right)$$

هڪ ليڪ ٽڪر تي هزارين ٽپڪا، هڪ گول جا هزارين قطر، هڪ پلين تي هزارين ليڪون.

هڪ متطيل جي ايراضي ڏنل آهي ته سندس ڊيگهه ۽ ويڪر ڪيتري؟

هڪ ٽڪنڊي جي هڪ ڪنڊ 60° آهي ته ٻيون ڪنڊون ماپ ۾ ڪيتريون؟

هڪ ڪمري جو مقدار (Volume) 1000 ڪعب س. م آهي ته سندس ايراضي لھو.

هزار جو استعمال

وٽائي فقير جا رنگ هزار. ڏاهپ جا رنگ هزار.

ليلتہ القدر به هزار مهينن کان پلي رات آ.

هڪ وڻ جي چانو ۾ هزار ويهن. هڪ عالم کان هزار سکن.

هڪ مرشد جا هزارين مريد. هڪ ليڊر جا هزارين ورڪروٽر.

هڪ تندرستي هزار نعمت. هڪ بلبل هزار داستان.

عهدا به ڪي ته هزاري ته ڪي پنج هزاري

الف ليله به قصن جو مشهور ڪتاب آهي.

هڪ عالم پلو آ هزار عابدين کان.

مسلمانن هندستان تي هزار سال حڪومت ڪئي.

هڪ گوليو هزار ملن، مجدد الف ثاني.

هڪ ويرِي به ڏکيو آ 1000 سڄڻن کان.

هزار هڪ مڪمل ڪعب آهي چو ته $1000=10^3$

باب پنجنون: اڌ ۽ ڏيڍ

اڌ ۽ رياضي

$$\frac{1}{2} \div \frac{2}{4} \div \frac{3}{6} \div \frac{50}{100} \quad (1) \text{ اڌ ڪرڻ جا مختلف نمونا:}$$

هڪجهڙا آهن پر برابر نه آهن،

چو ته هڪ مانيءَ جا ٻه حصا ڪري هڪڙو حصو کڻو ته ٿيو $\frac{1}{2}$.

پر هڪ مانيءَ جا 100 حصا ڪري 50 حصا کڻي ئي نٿا سگهجن.

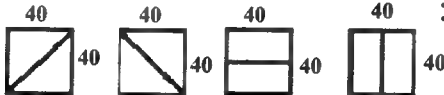
$$\frac{1}{2} \div \frac{1}{4} \div 4 \div \frac{1}{2} \quad (2)$$

چو ته ٻڪريون 4 هجن ته انهن مان 2 کڻو ته ٿيو $\frac{1}{2}$.پر $\frac{1}{2} \times 4$ جو مطلب ته 4 اڌڙ هجن. (ٻڪرين جا)

نوٽ: 2 اڌ ۽ هڪ سڄو پاڻ ۾ برابر نه آهن (گنڊجي نه سگهندا).

(3) هڪ پلاٽ 40x40 چورس فوٽن جو آهي ان کي ٻن پائرن ۾ ورهائڻ جا

چار طريقا:

روڊ سائيڊ، بازار.....

(4) هڪ ڪراڙو مري ويوان جي ملڪيت ۾ هڪ ڳئون، هڪ ڪڇيءَ جوڙڻ ۽ هڪ ڪمبل

هيو. ان جي ٻن پتن ۾ ورهائي ڏيکاريو.

(5) هيرو (Diamond) ت (Son) ۽ گهوڙو اڌ و اڌ نه ٿئي.

اڌ گول، اڌ ليڪ، اڌ پنڌ، اڌ ڪاٺ جو اڌ لوه جو

اڌ عمر، اڌ صدي، اڌ دمر، اڌ قطر، اڌ اير، اي...

اڌ جي اهميت

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \dots \rightarrow 1$$

مثال: هڪ تڌو گول جي مرڪز تي ويٺو آهي، ٽپ ڏئي ٻاهر نڪرڻ چاهي ٿو. هر دفعي رهيل پنڌ جو اڌ ڪري ٿو ته ڪڏهن به ٻاهر نه نڪري سگهندو.

پرايبلٽي $\frac{1}{2}$ جو مطلب آهي ته ان واقعي (Event) جي ٿيڻ ۽ نه ٿيڻ جا چانس هڪ جيترا آهن (ٻت ڄمي يا ڌيءَ). (اڪريا مهري)

اڌ جو استعمال	آهن (ٻت ڄمي يا ڌيءَ). (اڪريا مهري)
اڌ ٻت اڌ ڌال	ڪورليشن $\frac{1}{2}$ جو مطلب آهي
اڌ مهاجر اڌ سنڌي	ڪهڙو ڀلو؟
اڌ يهودي اڌ وائيو	(1) عمر جو پهريون اڌ يا عمر جو ٻيو اڌ.
اڌ اندر اڌ ٻاهر	(2) مٿيون هٿ يا هيٺيون هٿ.
اڌ ڪاٺ اڌ لوه جو	(3) ميلي جي اڳياڙي ميلي جي پڇاڙي
اڌ سيد اڌ سرائي	(4) راند جي پهرين ملهه يا پوئين ملهه.
اڌ حقيقت اڌ افسانو	(5) وڻ جي پاڙ يا تاريون
اڌ ڪجواڌ ڀڪو	(6) گڻئون جو منهن يا پويون حصو
اڌ سچ اڌ ڪوڙ	(7) بورجي جي اڳاڙي يا پڇاڙي
شاهدي به اڌ ملڪيت به اڌ	اڌ کي ڇڏي سڄي ڏي پڄي نه اڌ به وڃي.
اڌ سٺو اڌ خراب	

اڌ (0.5) (HALF) (آڌا)

اڌ پير آخليفو	اڌ امام آبانگو
اڌ پهچ آڌيريائي	اڌ آفيسر آڪلارڪ
اڌ پاس آسپليمينٽري	اڌ علاج آبرهيز
اڌ پنڌ آرادو	اڌ عامل آجيلو
اڌ پڙو آوڪيل	اڌ استاد آڪتاب
اڌ پيريل آڌخالي	اڌ بادشاهه آولي عهد (وزيراعليٰ)
اڌ ننڊ آڌجاڳ	اڌ ايمان آصفائي/نڪاح

اڌ رڪيل آسيڪريٽري	اڌ نڪاح آ مڱڻو
اڌ زميندار آ ڪمدار	اڌ مرد آ مڇن وارو
اڌ زال آ ٻانهي	اڌ مٿي ۾ سور آ حسابن وواستاد
اڌ رضا آ خاموشي	اڌ مهاجر آ سنڌ ڄاڻو
اڌ ڌيءَ آ ننهن	اڌ مٿو، اڌڙ، اڌ مٿو اڇو، اڌ ورو علم
اڌ ڊاڪٽر آ ڪمپائونڊر	اڌ آگهاڙو، اڌ وگاڙو
اڌ رنگ آ بيماري	اڌ ورائو، اڌ ياري
اڌ رنڊي آ ڳاڻڻي	اڌ آڪري، اڌ واڌ
اڌ قيد آ ڀرڻو	اڌ گول، اڌ ڪو

نوٽ: ڏسو صفحو 58 ڪتاب "انگن جا رنگ"

اڌ ۽ چوٿيون

اڌ	سڄو	ڏيڍ
ماءُ آهي	ڄڻ يا نپاڻڻ واري	ڳئون، ڦرتي، سس
مڙس آهي	قد يا عمر ۾ ننڍو	قد، وزن ۽ عمر ۾ وڏو
مسلمان آهي	سوئڙ نه کائي	حج ۽ زڪوات به
ماهر	هڪ ڪم جو	نوان خيال آڻي
محبوب	نالو	معشوق پاڻ عاشق
موت	ڊپ (ننڊ)	مري وڃڻ هڪ دفعو
ملاقات	خط ۽ خواب	فون ۽ تصوير
مهمان	بنان دعوت	زير دستي (سرڪاري)
مسافر	هڪ وقت	ٻارن سميت
مهاجر	روزگار خاطر	عزت ۽ اقتدار خاطر
ملازم	جزوقتي	ذاتي يا سرڪاري
مرض	هڪ بيماري	وهر، عشق يا قبضي
مرغو	بانگو	ويڙهاڪ يا سڻيو

ميوو	سهڻو	منو	پت
معشوق	نالو	هڪ جو	گهڻن جو
استاد آهي	شاگرد پڇڻ وارو	پڙهائڻ ۽ سيکارڻ	هيڊ ماسٽر
عالم آهي	ٿورو پڙهيل (خطره)	سند ۽ ڊگري وارو	شمس العلماء
آمر آهي	پياسائي به هجن	اڪيلو حڪمران	جج ۽ وزير جيل ۾
آفيسر	ڪلارڪ	صحيح ڪرڻ وارو	فل پاور
انصاف	ٿورو يا اڻ پورو	پورو	انڌو (توقع کان وڌيڪ)
امام	نالو	نماز جو	مسلمڪ جو
انعام	دنيا ۾	آخرت ۾	بنيهي جهانن ۾
ايمان	ڪمزور (زيان سان)	مڪمل ۽ پڪو	زيان ۽ عمل سان
انڌو	ڪاڻو	نور جو	عقل ۽ نور جو
آزادي	جسماني	معاشي ۽ مذهبي	مادر پدر آزاد
اقتدار	ڪجهه معلمن ۾	گهڻن معاملن ۾	سمورن معاملن ۾
اندر	ڪجهه	سمورو	ٻاهر ڪڏهن نه
اندين	ريڊيا انگلو	رنگ ڪارو	رهي به انڊيا ۾
عاشق	مجاز	حقيقي	مجازي به حقيقي به
عورت	گهريلو	نوڪري ڪري	ڪمائي به گهر به هلائي
ڊال آهي	ڊال چيني	چٽا، مٺس، مهري	ڊيگ ڊال جي
ڊيگ آهي	ڊيگڙو	پلاٽ، زردو ڊال	دنيا جي (اجميري)
دنيا آهي	جهان فاني	دولت	روءِ زمين ۽ دولت
در	دري	گهريا محل جو	خدا جو يا سرڪاري
ديو	انسان تي نالو	پروائتو	مهاديو
دربار	پيرجي	بادشاهه جي	خدائي
دوست	زباني	ناني	جگري (جاني)
دشمن	دوست جو دشمن	ذاتي دشمن	وطن، عزت ۽ مذهب جو

دعا	سڪڻي	والدين ۽ استادن جي	اولياءَ ۽ مظلومن جي
ڌيءَ	زال يا مڙس جي (نهن)	سڳي، پيٽ ڄاڻي	ڏوهتي يا پوتي
ڊاڪٽر	ڪمپائونڊر	ڊگري وارو	ڊگري، ڄاڻ
ديدار	دريءَ کان	عید تي	ڪاليج فنڪشن ۾
ڊڪڻ	ڏات وٺو	ڪرت وارو	ڌات ۽ ڪرت به
دوا	يونٽي	ڊاڪٽر	ديدار
مترجر آهي	نالي ۾	ترجمو ڪندڙ	نالو به ۽ ڪم به
ميمبر آهي	بلدي جو	اسيمبلي جو	ڪچن ڪئبينٽ جو
مريد آهي	وڏڙن ڪري	ڀاڻ	خانداني ۽ ڀاڻ
مرشد	نروظيفون ڏن	وظيفو	وظيفو ۽ ڏن پئي
ميسٽر	ڏات جو	ڪنجوس	مومن ۽ ڪنجوس
مسخرو	تاس ۾ جوڪر	فلر يا ڊرامن ۾	سياست يا سرگس ۾
منائي	سٽي (ڳڙمان)	پڪي منائي	خرچي
ميندي	عبدالرات يا مڱڻو	شاديءَ ۾ بارات	ڪنوار کي
مرچ	سائو ڪارو ڳاڙهو	گوگڙائي	رنگين بلب
ماڪي	ڳڙمان نقلي	جيتن وسيلي	قدرتي (جهنگ مان)
مائنٽ	پيڪو	ساهرو	پيڪوبه ساهرو به
مسجد	پاڙي جي	جامع مسجد	عید گاه، بادشاهي
منو	پاڻي (شریت)	پت (زردو)	حلوو
مس	ڪنولري	اسڪول ٽيچر	ڪنولري ٽيچر
مفتي	مفت ۾	فتويٰ وارو	مفتي اعظم
وڪيل آهي	وات، منشي	سيشن ڪورٽ ۾	آمرن جو سپريم ڪورٽ
واپاري آهي	قط وڪرو يا خريد	خريد فروخت ٻئي	خود خدا
وات آهي	گهٽ کولي	ٿورو کولي پر سٺو	پتيل به وڏو به

واٿيو	ولاري	بند يون سنڀالي	واپاري به هندوبه
وياج	نرو وياج	گڏيل وياج	گرو وياج
وارث	ڌيءَ جي اولاد	پٽائي اولاد	حقيقي
وڻ	هونو	چانويا ميورو	چانوبه ميورو به
ووت	بلديءَ لاءِ	صوبائي، ضلعي	قومي اسيمبلي لاءِ
وڳو	سلوار يا قميص	سلوار، قميص ۽ رڻو	چوڙيون ۽ سٽنڊل به
فقير آهي	خدا کان گهري	حڪمر يا سرطو کان گهري	لالچي، درد رتي
ڦورو آهي	اٽڪل سان	زور سان	غاصب (آمر)
فائنل	ڪوارٽر يا سيمي	فائنل ميچ	ورلڊ ڪپ
فوج	رينجرز	هوائي يا سامونڊي	ڪمٽيو
پُٽ آهي	اڳ ڄاڻو	پنهنجو	پوٽو، پاليل
پيت آهي	هر هڪ کي ساڻ	بکيو	حمل سان مادي
پاڙ آهي	ڪڇي	اندر زمين ۾	پختي
پري	نالو	ننڍي چوڪري	جبلن تي
پکي	اٽ پکي	پر ۽ انڊا	عقاب، گرڙ، چڪور
پيءُ	ويڳو	سڳو	نانو، ڏاڏو، باباءِ قوم
پارس	سياڳو انسان	پٿر	جنهن کي هٿ لاءِ سوسون
پنڌ	سٺي شروعات	سڌو ۽ پيادل	وروڪڙ سان
پير	ضمير	خانداني	پيسو
پهاج	نڙان	ساهيڙي	ڏير ياڻي
پاس	سپليمينٽري	بي يا سي گريڊ	پوزيشن
پروفيسر	ڪاليج جو	يونيورسٽي جو	ستاره شناس
پهلوان	نالو	طاقتور	ملھ
يتيم آهي	پيءُ مري	ماءُ مري (بار جي)	زال مري (پوڙهي جي)
يار آهي	سڪ يا روشني ۾ سات	غرم يا اوندهه ۾	هر حال ۾ (ڀڳ مت)

بار آهي	زال يا مڙس جو	ٻانهي جو	قوم يا مرشد جو
ٻانهي	زرخريد	جنگ سبب	ٻڌي ٻانهي
ٻوٽي	ڪنوار ٻوٽي	هڏي سان گڏ	جڙي ٻوٽي
بازار	ڍڪ	شاهي	گاڙهي
باه	ڪائين جي	جهنگ جي	بدلي جي
بادشاه	نلو (راند ۾)	لقب (جهنگ جو)	تخت به ۽ حڪم به
پاءُ	پيشو ڏيڻ، سلو	سڳو	وڏو (نامور)
پيڻ	ماتيلي، نڙن پاجاڻي	سڳي	آپا، باجي
نڳ	ڪلبي ڪرائيندڙ	بلدڙ	سياستدان
پڙوو	رنن جو	آفيسر جو	سياستدان جو
بهار	موسم	خوش رهڻ	صوبو
نشو آهي	پنگ جو	شراب، آفيم يا چرس	عشق، حسن
نڪاح آهي	مڱڻو	شاهد، گواه، جج	پڪو (ٻار به ٿين)
ناچ آهي	نچڻ	گهنگهرو به ٻڌڻ ۽ ڳائڻ	بين جي اشاري تي
ننڊ	ڪڇي	گهري (جواني جي)	موت (فلسفي جي تختي تي)
نمازي	فرض پڙهي	5 وقتي (فطن سميت)	تراويح ۽ تهجد به
نانگ	ڏند ڀڳل	وڻ، ٻڇا ۽ مٽي ڪاڻڻ	واسينگ، ڪاريهر
نور	نلو	روشني	هدايت جو
لالچ	علم ۽ دين جي	دولت جي	ڪرسي، عورت ۽ شهرت
ليڪڪ	پيا به شامل	پورو ڪتاب لکيل	ڪتاب تي نالو به
ليڪ	هڪ طرف ويندڙ	لڏڪت، مڀڻ (بشي طرف)	ٽڪ ڪرڻ (✓)
قيد آهن	جيل يا محل ۾	ٻانهن ۾ يا پيٽ	اڪيون يا دل ۾
قيمتي آهن	رس، ڳر، گوشت	ڪل، هڏا	هيرا
ڪنوار آهي	مڱڻي وقت	شادي وقت	ڪنواري ڪنوار
ڪوڙ	شادي يا صلح لاءِ	ويڙهائڻ لاءِ	تقيو نسخو

ڪٽ	ڪجهه ڪٽڻ	انگن يا ٿانون جي	ونڊ
ڪراڙو	صحت سبب	عمر سبب	عمر ۽ صحت سبب
ڪامياب	دنيا ۾	دين ۾	دين ۽ دنيا ۾
ڪنجوس	ڪلڻ ۾، ڳالهائڻ ۾	اوڌر ۽ گارين ڏيڻ ۾	پيار ۽ مسڪراھت
ڪاسائي	يوڙ ڪهڻ وڌو	ڪهڻ به گوشت ڪپائڻ	ڊاڪٽر
ڪارتوس	ڪاٺي ڪرڻ لاءِ	بندوق ۾	هٿ جا پيريل يا لکيل
ڪارو	رنگ جو	دل ۽ نيت جو	رن سان (زوري)
ڪيميا	نسخو	ڪيميادان	ڪيمياگر
قبر	ٻارجي	وڏي جي	ماءُ جو پيٽ
چور آهي	ڪتابن جو	رن يا بجلي جو	علم يا ايمان جو
چمچو آهي	چانهه جو	ڪاٺ وارو	آفيسر يا طاقتور جو
چريو آهي	ڪڏهن ڪڏهن	مطلب جو	هر وقت (تلاش)
چمي	نرڙتي (نيائي ڪي)	ڳڻن تي	چين تي (بئي راضي)
چمڙو	يوڙ جي ڪل	پڪي (رات جو اڏري)	انسان (ڪم چمڙي جهڙا)
چوڪيدار	در تي	سهرو	سس يا ڪرڙو
چيني	انڊو چٽنا ۾	ٻولي به اچي	نانگ ۽ ٻلا به کائي
گار آهي	دل ۾	زيان سان	ڪچيون گاريون
گرمر آهي	پاڻي، چانهه	مٺ، ڪيسو	بسترو، ڪمر
کاڌو	ونڊش	ٻوڙ ماني	منو ۽ فروٽ به
ڪير	بقا ڪيا ڏجيءَ جو	ماءُ جو	ملاشي، ڪڙهيل
گڏهه	ڪاوڙ ۾، گڏهه جو پٽ	ڪم عقل	وڏو گڏهه
گول	لا	سڄو	هاڪي راند ۾
گهر	مڙس يا پٽ جو	ذاتي	الله جو يا سرڪاري
زال آهي	ٻانهي	نڪاح ٻڌل	زور خريد ۽ نڪاح پيل

زميندار آهي	هاري	زميندار	ملڪ به هاري به
زهر آهي	لوڻ مرچ	سنڪيو نانگ جو	زيان جو
زيان	واعدو	زيان جو پڪو	شاهدن سامهون
رائي	نالو	دل جي	مهارائي
راضي	خلموشي	ها ڪرڻ	ڪلڻ ۽ زيان سان ها
ريسرچر	مقلي ۾ نلو	ريسرچ ڪندڙ	ريسرچ به ڪري ۽ نلو به
رانديگر	تير ۾ شامل	هڪ فن جو ماهر	آل راڻو نيدر
رياضيدان	اسڪول ۾	ڪاليج يا يونيورسٽي ۾	نوان فارمولا ناهي
رندي	نجي	ڳائي	سدا سهاڳڻ
رات	6 ڪلاڪ	12 ڪلاڪ	سياري جي (16 ڪلاڪ)
رشوت	دعوت، وڳو يا گهٽ	بريف ڪيس ڀريل	جيڪو گهري
روشني	چنڊ جي (ٿندي)	سج جي (گرم)	روحاني يا اندر جي
هيرو آهي	نالو	کاڻ مان ملي	فلمي ناول ڪرڻ
هندو آهي	ڳئون کڻي	بتن جو پوجاري	ذات پات، 7 جنم
حڪيم آهي	عطائي، جملي	سند يافتہ	نبض شناس
حج	عمرو يا اراڻو	سمورا رڪن ادا ڪرڻ	ڪبيره (جمعي ڏينهن)
حاڪم	گهرا آفيس ۾	ملڪ جو	دنيا جهان جو
حصو	ڌيءَ جو	شريعت مطابق	بقدر حثه
حافظ	اٿڻو	قرآن ياد	اٿڻو به قرآن به ياد
حسن	بيوتي پارلر	قدرتي	قدرتي به ۽ مصنوعي به
جن	بوتل ۾ بند	جنڙي گند تي	مهاجن
جهاز	خشڪيءَ جو	پاڻيءَ جو	هوائي
جهاد	جان ۽ عزت خاطر	خدا جي راهه ۾	نفس سان
جاسوس	نوڪر، بورجي	زال	سفير
جوڙ	هڏي جوڙ	انگ جوڙ	ضرب

جوان	20 سالن کان گهٽ	40 سالن تائين	عمر طاقت ۽ تجربو
جنگ	زبان سان	عملي (شڪر ۽ هٿيار)	نظرياتي ۽ مذهبي
شاگرد	ٿورو سکيو	گهڻو سکيو	شاگرد جو شاگرد
سيد آهي	پيءُ سيد	والدين سيد	ڏاڏي ۽ نني پئي سيد
شاعر آهي	شوقيه	فل ٽائيم	مشاعرن ۾ به وڃي
شاهد	عورت يا چنڊ جو	مرد يا نڪاح جو	قتل زنا جو
سردار	چڱو مڙس يا نيڪ مرد	پاڙي جو	قومي يا سرطر
شرڪ	مذلق	بت	وسيلو
سزا	پهريون دفعو	عادي مجرم	سخت (جرم کان وڌيڪ)
شيطان	بندرو	شيطاني ڪم، نفس	ملڪ ۾ گور ڪرائي
سس	نڙان	حقيقي سس	ڏيريائي
شادي	مڱڻو	نڪاح ۽ رخصتي	پسندجي
صلح	عارضِي، جنگ بندي	معاهدو	دلين ۾ ٺاه
شيخ	ذات	لقب	شيخ المشائخ
شهر	ننيو	وڏو	جاڙا شهر
سور	بدن ۾	مٿي ۾	وضع حمل وقت

اڏورو (اڏوري)

دوستي: ناني ۽ زباني پرچائي نه،	دشمني: ذاتي نه پر ملڪي يا مذهبي
مٽ: ون ڏس پارتي	پٽ: ڪچي يا دوکي جي
پتو: گهر نمبر ها پر محلو نه	پکي: پر ها پر اڏام نه
ماهر: هڪ ڪم جو پر گهڻن جو نه،	مڙس: ٻن زالن جو
ماسٽري: ويزا پر پڙهائڻ نه،	نوڪري: پگهار ها پر ڪمائي نه
ننڊ: پوري نه (ڪچي)	نماز: سنت نه، خيال پئي پاسي
مار: ٻار سڌريوئي نه	(چور باسيوئي نه)

ننگ: زهر نه (خزاني تي)	نقشو: حدون يا اسڪيل نه،
نڪاح: ننڍي هوندي جو پير رضامندي نه،	نشو: عشق جو ها پر شراب جو نه
خواهش: اظهار ناممڪن.	خواب: نامڪمل اسڪيم
(ڪنواري چوڪري شاديءَ بابت)	(ڪاٻي ختم، رشوت ختم)
خواري: اخبارن ۾ ها پر ٽي وي تي نه	خوشي: دوستن کي ها پر مائٽن کي نه
خطرو: ملڪيت جو ها پر جان جو نه	خرچ: مانيءَ جو ها پڙهائي جو نه
زال: ٻئي وٽ سيڪريٽري	زندگي: دنياوي ها اخروي نه،
زنا: خواب ۾	زمين: ٿوري آباد گهڻي نه
آزمائش: ڏک ۾ ها پر سک ۾ نه	امتحان: لکت ها پر زباني نه
عمل: ڪن حڪمن تي ها پر ڪن تي نه	علم: ڊگري ها پر ڄاڻ نه
انصاف: مڪمل يا پورو نه	ايمان: زبان سان هر پر عمل نه
انعام: دنيا ۾ ها آخرت ۾ نه	آزادي: مذهبي ها پر معاشي نه
عيد: لتا آهن پر کاڌو نه	علاج: يوناني ها پر هوميوپيٿي نه
طاقت: جسماني يا روحاني	تباهي: صحت يا ايمان جي
تياري: هٿيار ها پر تريننگ نه	ترقي: اسڪول ها پر پڙهائي نه
ڪارتوس ها پر نشانو نه	گئس ها پر بجلي نه
شڪار: ڪارتوس ها پر پڪي نه	شرڪ: وسيلو ها پر اوتار نه
شوق: اهڙو جيڪو پورو نه ٿي سگهي	شادي: نڪاح ها پر پيار نه
(چوڪرو چئي ليڊي ڊاڪٽر ٿيان)	(ڪراڙي جي جوانيءَ سان)
سزا: سفارش يا رشوت سبب گهٽ	سونهن: بيوتي پارلر سان ها پر قدرتي نه
شاگرد: برابرن ۾ ها پر خوبين ۾ نه	شاهدي: عورت يا ڪوڙي جي
سياڻپ: Penny wise pound foolish	قرض: شادي ۽ جاءِ لاءِ ها پر علاج ۽ تعليم لاءِ نه
سچ: سو سيڪڙو ته فساد	ڪتاب: هٿ سان لکيل ها پر ڇپايل نه
سڪ: ڪجهه وقت لاءِ	ڪهاڻي: ڪردارن سان انصاف ها پر ڇاڻي نه
سخي: ڏٺي پر رڙائي رڙائي	ڪنوار: گهوت جي ها پر ڪنواري نه

سونهن: جسماني ها پر سيرت جي نه	ڪارو: رنگ جو ها پر ڪمن ۾ نه
حڪمت: علم ها پر صحت نه،	ڪڪ: پوري طاقت نه ڏئي (ڪجهه جزا ڪتل)
حڪومت: داخلي ها پر خارجي نه	ڪُستو: وڏي رقم لاءِ ها پر ننڍي لاءِ نه
حج: قرض ڪڍي يا حج بدل	ڪُشتو: دل ۽ دماغ لاءِ ها پر جنسي طاقت نه
حفاظت: گهر جي ها پر ملڪ جي نه	قبيلو: قلم ۽ ڪسب جو ها پر نسب جو نه
حساب: ٿوري وقت جو ها پر پورو نه	ڪاتي: مڏي ها پر ٽڪي نه
جوڙ: ڪجهه انگ جوڙ ڪرڻ پر هڏي جوڙ نه	ڪوڙو: زال ۽ ٻارن سان ها پر هر وقت نه
فصل: ٻوڪڻ ۽ لڻڻ ها پر حفاظت ۽ مارڪيٽنگ نه (وار)	گار: پڪي ها پر ڪچي نه
فيصلو: سرڌري ها پر ڪورٽن ۾ يا شرعي نه (جرڳو)	دعوت: ست رشي طعام ها پر حلويو يا چانهه نه
فرض: خانداني يا سماجي پر خداڻي نه	گرمي: مٺ ۽ کيسو گرم ها پر بازار ۽ بسترون نه
فلم: سينيما هال ۾ ها پر ٽي وي تي نه	وزير: ننڍو ها پر وزيراعظم نه
فتح: جسم جي ها پر دل نه	گوشت: وڏو ها پر ننڍو نه
وصيت: ملڪيت بابت ها پر قرض بابت نه	وڪيل ها ۽ ڪورٽ جو پر سپريم ڪورٽ جو نه
ورهاست: روڪ ڦير ۽ زورن بابت ها پر زمين ۽ گهري بابت نه	وارثي: سياست ۾ ها پر پيري مريدي ۾ نه

باب ڇهون متفرقه

اجايو بدنام

- (1) سياستدان ته 9 ڪروڙ مان 90 ڪروڙ ٺاهيندو (ٻڙي) بلڊر ته 10 پلاٽن جا 100 فائيل ٺاهيندو (ٻڙي) بئٽس مئن سينچري ۽ بالر هٿ ٽرڪ ٺاهيندو پروفيسر ته رڳو 9 مارڪن کي 90 ڪندو (اجايو بدنام)
- (2) ڪيمياگر سون ۽ سونارو زيور ٺاهيندو (هنر) ليڊر وزارت ۽ پير قبو ٺاهيندو (ڪوڙڪي) عامل نقش ۽ جاميٽري وارو مربع ٺاهيندو رياضيدان ته رڳو فارمولا ٺاهيندو (اجايو بدنام)
- (3) هڪ ضلعي مان 4 ضلعا ٺاهي ته ارباب هڪ ميمبر سان حڪومت ٺاهي ته ڄام چئن تيلين سان 24 ڪنڊون ٺاهي ته ميمڻ ڇهن تيلين سان 4 ٽڪنڊا ٺاهي ته "گامون سچار" (اجايو بدنام)
- (4) هڪڙو بزرگ ته 1 جي اڳيان 0 ڏئي 10 ڪندو. بيووري ٻي ٻڙي اڳيان ڏئي 100 ڪندو. ٽيون وري 1 کي مٽائيندو ته ڪجهه نه بچندو. سائنسدان ته رڳو ايٽم بم ٺاهيندو ته ڪجهه نه بچندو.
- (5) ڪوفليت وٺي ڪو محل ٺاهي. ڪوشگر ملون ٺاهي ته ڪواستيل ملون ٺاهي. ڪوپارٽيءَ تي قبضو ڪري ته ڪونئين پارٽي ٺاهي. ورڪر ته رڳو نعرا هڻي (اجايو بدنام).
- (6) ڪو ڊگريون 2 وٺي ڪو کاتا 2 وٺي، ڪو ڌڻا ڊگها هڻي ڪو ڊاڙون وڌيون هڻي. ڪنهن جون ڏاڏيون پٽيون ڪنهن جا عيڊا پٽا، ايمپائر ته رڳو اشارو ڪندو (اجايو بدنام).

سند بابت انگ اکر (ڪجهه حقيقت ڪجهه افسانو)

ڪراچيءَ مان	90 % روينيو
لاڙڪاڻو ۽ سکر ڊويزن مان	90 % چانور
نوابشاهه ۽ ميرپورخاص ڊويزن مان	90 % ڪڻڪ ۽ فروٽ
نئون ڄامشورو ۽ گهوٽڪي ضلعا	90 % گئس ۽ ڪوئلو
ٿر ۽ رحيم يار خان	90 % گهريلو ملازم
پناب	90 % چوڪيدار
پنجاب	90 % مزدور ڪارخانن ۾
ڪڇي ۽ مڪراني	90 % مزدور پورٽ تي
ميانوالي ۽ پناب	90 % ٽرانسپورٽ ۽ گبس
پيرن، ميرن، چوڌرين ۽ آفيسرن وٽ	90 % زمين
ڪاٺياواڙي، گجراتي ۽ يوپي وارن وٽ	80 % واپار
ڪي بي ڪي مان	100 % هيروئن
صادق ۽ امين، ڏانڊلي اصل نه ڪن.	95 % ميمبر
ڊيوٽين جا پابند	90 % ماسٽر ۽ ڊاڪٽر
امتحان ۾ ڪاهي اصل نه ڪن	99 % شاگرد
ڪلاس به وٺن ۽ ريسرچ ۾ جعل سازي نه ڪن.	90 % پروفيسر
فيصلا انصاف سان ڪن	90 % سردار
ڪنڊا نه لڳائڻ، 10 اي سي هلائڻ پر بل 10 هزار به نه.	90 % ڏاڍا مڙس
بار بار قسم کڻن ۽ آمرن جي حق ۾ فيصلو نه ڏين.	90 % جج
نه نوڪريون وڪڻڻ نه ٺيڪا کڻڻ ۽ نه پتو اڳاڙين.	90 % ورڪر
ڏن نه اڳاڙڻ پر محنت ڪن (بيت، ڪرامتون ۽ قصا).	90 % پير
آيتن جي معنيٰ ڦيرائڻ ۾ دير ٿي نه ڪن.	95 % خطيب
مهاجر آهن ئي نه. انهن جا پيءُ ۽ ڏاڏا آهن سنڌ جا وارا.	90 % مهاجر

انداز بيان (انگ)

12 بوگيون ب'ڪ يا پوري ريل،	60 ڪمرا يا سڄو هوٽل
200 سيتون يا پورو جهاز،	8 جريب يا هڪ اناس
20 ڪلو يا اڌ مڻ،	7 ڏينهن يا هڪ هفتو
60 رپيا يا 3 ويهون،	45 منٽ يا منو ڪلاڪ
100 رنسون يا 1 سينچري،	3 آئوٽ يا هٽ ٽرڪ
30 پارا يا پورو قرآن،	1 نياڻي يا 7 قرآن
2 وهڙا يا 1 وڏو ڍڳو،	100 مرغيون يا 2 چيلا
1 ساليانو امتحان يا 2 سيمسٽر،	مقالو لکڻ يا چپرائڻ
انڊيا، هندستان يا ڀارت،	هنٿي، ڊارلنگ يا مٽري
بغاوت، انقلاب، پنهنجو ملڪ فتح،	ريپو، ريال يا ڊالر
روزانو، ماهوار يا ساليانو،	سينٽي گريڊ يا فهر نهائيت
ٽپن مان آکاڻي ٺاهڻ، مختصر ڪرڻ،	درياهه کي ڪوڙي ۾ بند ڪرڻ يا ڍڪ ڀرڻ
لوٽو ٿيڻ يا گهوڙو ٿيڻ،	پٽيلو يا فرنٽ مٿن
ڪامريڊ يا جبالو،	پير صاحب يا بهائي صاحب
وصيت يا وراثت،	سليڪشن يا نامينيشن
ماڪي ڪاوڻ يا ٿڪون چٽيان،	ڪاپي ڪريان يا ڪارٽوس هٿان
ڪنڊو هٿان يا بل بچايان،	هاڻي پاليان يا ونڊو اي سي هٿيان
گهوڙي چڙهي يا زنجير پون	ڀڳ ٻڌي يا جوابداري وڌي
ڪنڊا ڪڍان يا ڏند پٽيان	ڄمڇو ٿيان يا ڪڇير
گهر سنڀالي يا ساٿي بڻجي،	ماني پچائي ۽ ڪپڙا ڌوئي
مسئلا حل ڪري يا خدمت ڪري،	حڪمراني ڪري ۽ پڇ پري
پڙهائي، سمجهاڻي يا ريسرچ ڪري،	سياست ڪري ۽ عهدا سنڀالي
تون هيٺيان ٿي يا مان مٿان ٿيان،	تون ڏي يا مان وٺان.
شينهن ڪلهي چڙهي يا هٿ پيلا ٿين	

جادوئي چورس

هي اهڙا چورس آهن جن جي هر هڪ ڪالم، هر هڪ قطار ۽ هر هڪ اريب جي خانن ۾ لکيل انگن جو جوڙ هميشه ساڳيو.

مثال (1) 3×3 آرڊر واري قالب ۾ 9 خانا آهن، انهن مان هر هڪ خاني ۾ هڪ انگ

1	15	14	4
12	6	7	9
8	10	11	5
13	3	2	16

4	9	2
3	5	7
8	1	6

لکو (1, 2, 3, يا 9) اهڙيءَ طرح جو

$$1+2+3+\dots+9=45$$

$$\text{جوڙ } 45 \div 3 = 15 =$$

نوٽ: ڪالمن کي قطارن ۾ تبديل ڪرڻ سان به جادوئي چورس رهندو.

4×4 آرڊر واري قالب ۾ ڪل 16 خانا آهن، انهن مان هر هڪ خاني ۾ هڪ انگ لکو

(1, 2, 3, يا 16) اهڙيءَ طرح جو

$$1+2+3+\dots+16=136 \quad \text{جوڙ } 136 \div 4 = 34 =$$

(1) اهڙا ٻيا 4.4 آرڊر وارا قالب به ناهي سگهجن ٿا.

(2) 5×5 ۽ 6×6 آرڊر وارا قالب ناهي ڏيکاربو.

(3) تعريذن ۾ اهڙن چورسن جو استعمال ٿيندو آهي.

انگ ۽ عمر

10 سال عمر ته ڪمرو ننڍو يا وڏو ڪو فرق نه

20 سال عمر ته ملڪ ڪهڙو به جهڙو ديس تهڙو ويس

30 سال عمر ته ڪهڙو به جهڙو ڏينهن تهڙي رات

40 سال عمر ته علم يا هنر ڪهڙو به ڪمائي آ محنت سان

50 سال عمر ته گهنج ۽ داغ جهڙو سهڻو تهڙو ڪو جهو

60 سال عمر ته رٿائرمينٽ لازمي جهڙو آفيسر تهڙو پٽيوالو

70 سال عمر ته گهر ڪهڙو به ننڍو يا وڏو (گوڏن ۾ سور)

80 سال عمر ته خدمتگار زال يا نرس جهڙي پيڪين تهڙي ساهرين

انگن سان اڳڪٿي

ڪتاب نمبر	ٽائٽل	ڪتاب نمبر	ٽائٽل
پهريون	سناروڻن سڳي	ٻيون	پهاڙون ڪي پيڇي
ٽيون	سمنڊرون ڪي سڳي	چوٿون	بادلوڻن ڪي اوڀر
پنجون	درختون ڪي آڙ ميڻ	ڇهون	صهراڻون ڪي سڳي
ستون	ڄاڻڻي رات ميڻ	اٺون	نڀيڻي دھوپ ميڻ
نائون	طوفاني برسات	ڏهون	گوليون ڪي پوڇاڙ
يارهون	سڄ تہ بينونج	ٻارھون	ڪوڙجي منھن ۾ ڌوڙ
ٽيرھون	انگن جا رنگ	چوڏھون	انگن سان راند
پندرھون	زندگيءَ جا رنگ	سورھون	؟

انگ پئسا ۽ وڃڻ

هڪ وڃي ٿي اڇن ٽي وڃن 12 اڇن
چار وڃن 5 اڇن 12 وڃن 51 اڇن
48 وڃن 4 اڇن 10 وڃن خطبت الوداع اڇي
ڳن وڃي ڏن نه وڃي رن وڃي رلي نه وڃي
ماسي وڃي ماءُ نه وڃي پاءُ وڃي پڙو نه وڃي
سڀ وڃن پر 0 ۽ 1 جو جوڙو نه وڃي
نوٽ: ڏسو صفحو 67 ڪتاب انگن جا رنگ ۽ ذهانت

ڪڏهن واحد ڪڏهن جمع

پتلون: مٿان کان واحد، هيٺان کان جمع. وڻ: هيٺان کان واحد، مٿان کان جمع

(1) چنڊ: آسمان تي واحد، ڌرتي تي جمع (ڌات)، قرآن: ڪتاب 1، پارا 30.

روزا: مهينو 1، ڏينهن 30. وڳو: پاءَ تہ واحد، خريد تہ جمع

(2) ديگ: هيٺان باهه مٿان پاڻي ۽ مصالحو، لاهه تہ واحد،

حقو: هيٺان پاڻي مٿان باهه ۽ تماڪ، چڪ تہ واحد

معبود: هستي هڪ، نالا گهڻا (رام، رحيم، پڳوان)، اسلام: مذهب هڪ، فرقا گهڻا

مثال: تسبيح، بصر، ڏاڙهون، بهارو، ڪتاب، بازار، شهر، ريلي، گلدستو، هار، هزار جو نوٽ،

پگهار، قافلو، جلوس، هوٽل، هفتو، سال، مهينو، ڪلاس، ڇج، جهاز، تاس جو پيڪيٽ

نماز: وقت هڪ، رڪعتون گهڻيون، ڇتي: بند تہ واحد، کليل تہ جمع

(3) رزلت: گريد تہ واحد، مارڪون تہ جمع

ملان ۽ حلو، انڌو ۽ منڊو، چار ۽ مڇيون

رڍ ۽ بگهڙ، جن ۽ بوتل، طوطو ۽ پجرو

وڏي مڇي ۽ ننڍي مڇي، ڪٽو ۽ هلي، ڪلف ۽ ڪڙو

(1) زال ۽ مڙس: بستريءَ واحد ورنه جمع (يڪ جان دو قالب)

(2) ڪلف ۽ ڪڙو ماءُ ۽ ٻچو

(3) پڪي ۽ انڊو: پيٽ ۾ واحد، ورنه جمع

(4) روالو ۽ گوليون، مڪيون ۽ منارو:

(5) ڪوهه ۽ ڏيڏر، مردو ۽ قبر، ترار ۽ مياڻ

(6) ڪٽو ۽ هڏي، ڏنڊو ۽ ڪونڊو، سرمو ۽ سرائي

لا تعدادن ۾ ننڍ وڏائي

(1) ڍنڍ، درياھ ۽ سمنڊ ۾ موجود پاڻيءَ جي ڦڙن جو تعداد.

(2) مٽي ۾ وار، آسمان تي تارا، رو زمين تي موجود ڪڻڪ جي ڍاڻن جو تعداد.

(3) سمنڊ ڪناري، ٿر جي ڀتين ۽ صحراءِ گوٺي ۾ واريءَ جي ڌڙڙن جو تعداد.

(4) سمورن اڪي عددن، ٻڌي عددن، پڳل عددن ۽ سڄن عددن جو تعداد.

ٻيو اهڙو نه (انگ)

ٻڌايو: اهو هڪ ٻڌايو جنهن جهڙو ٻيو نه آهي (الله، شيطان، بيت الله)
 اهي ٻه ٻڌايو جن جهڙو ٽيون نه آهي: (ڏينهن، رات)، (علم، ايمان)، (پيءُ، ماءُ)
 اهي ٽي ٻڌايو جن جهڙو چوٿون نه آهي: (عرش، كرسي، قلم)، (تثليث).
 اهي چار ٻڌايو جن جهڙو پنجون نه آهي: (الهامي ڪتاب، موسمون، ناس جا رنگ، طرف)، (ايميون)
 اهي پنج ٻڌايو جن جهڙو ڇهون نه آهي: (هٿ ۾ آڱريون، اسلام جا رڪن، فرض نمازون، تن)
 اهي ڇهه ٻڌايو جن جهڙو ستون نه آهي (ڪلما، ڪم جا ڏينهن).
 اهي ست ٻڌايو جن جهڙو اٺون نه آهي: (آسمان، هفتي جا ڏينهن، انڊل جا رنگ، ڌرتيون، سمنڊ).
 اهي اٺ ٻڌايو جن جهڙو نائون نه آهي: (عرش برين کي ڪٿڻ وارا فرشتا)،
 (ڪمري جون ڪنڊون)، (شطرنج ۾ قطارون)
 اهي نو ٻڌايو جن جهڙو ڏهون نه آهي: (بني اسرائيل جا فسادي)
 اهي ڏهه ٻڌايو جن جهڙو يارهون نه آهي: (ٻن هٿن جون آڱريون)، (قرباني بدلي روزا).
 اهي يارهين ٻڌايو جن جهڙو ٻارهون نه آهي: (بني اسرائيل جا قبيلو)
 اهي ٻارهين ٻڌايو جن جهڙو تيرهون نه آهي: (سال ۾ مهينا)
 اهي تيرهين ٻڌايو جن جهڙو چوڏهون نه آهي: (حضرت يوسف جا 11 ڀائر، پيءُ ۽ ماءُ)،
 (تاس جا پتاهڪ رنگ جا).
 اهي ٽيهه ٻڌايو جن جهڙو ايڪٽيهون نه آهي (قرآن جا پارا، قمري مهيني جا ڏينهن).
 اهي ٻٽيهه ٻڌايو جن جهڙو ٽيٽيهون نه آهي (جوان انسان کي ڏند).
 اهي 52 ٻڌايو جن جهڙو ٽيونجا هون نه آهي (سال ۾ هفتن، تاس جا پتا).
 اهو انگن جو جوڙو ٻڌايو جن جهڙو ٻيو قيمتي جوڙو نه آهي.
 اهي 16 ٻڌايو جن جهڙو سترهون نه آهي (شطرنج جي هڪ رانديگروٽ مهرا).
 3 لاڳيتا سجا عدد ٻڌايو جن جي ماپ سان ٽڪنڊو نه ٺهي. (گوني ڪنڊ، ٽڪنڊو)

سند ۾ رياضيءَ جا پروفيسر

سند يونيورسٽي شعبه رياضي

- A چيئرمين (1) پروفيسر A.L. شيخ، بنياد وجهندڙ (رياضيءَ جو ايو)، بمبئي يونيورسٽي مان M.Sc.
- (2) پروفيسر شوڪت عباس، شماريات جو ماهر calculus تي ڪتاب، ڪٽناڊا مان M.Sc.
- (3) ڊاڪٽر نور محمد ٽالپر: شاهي خاندان، امپيريل ڪاليج لنڊن مان Ph.D
- (4) ڊاڪٽر Q.K. غوري، ڪٽناڊا مان Ph.D، قائداعظم يونيورسٽي ۾ پروفيسر.
- (5) ڊاڪٽر نور مصطفيٰ شيخ O.R. ۽ Econometris جو سند ۾ بنياد وجهندڙ. انگلينڊ مان Ph.D، ڊين آف سائنس فئڪلٽي (M.Phil 2 ۽ Ph.D1)،
- سند ٽيڪسٽ بڪ بورڊ لاءِ رياضيءَ جي ڪتابن جو مصنف، ايڊيٽر ۽ مترجم.
- (6) آصف علي قاضي: 13 سال مسلسل ڊائريڪٽر، ڊين، سوتا پريزيڊنٽ، ڪمپيوٽر سائنس ڪوئي انسٽيٽيوٽ بڻائيندڙ (Ph.D 1)، انگلينڊ مان M.Phil.
- B ڊائريڪٽر: (1) آصف علي قاضي (2) نور مصطفيٰ شيخ.
- (3) ڊاڪٽر نور احمد شيخ: سند يونيورسٽي مان Ph.D
- (4) ڊاڪٽر محمد سليم چانڊيو: رجسٽرار ۽ پرووائيس چانسلر انگلينڊ مان Ph.D (5), Ph.D (7), (M.phil, 7)
- (5) ڊاڪٽر عبدالستار سومرو: چين مان Ph.D (7), (M.phil, 7)
- C ڪتابن جا مصنف، ايڊيٽر ۽ مترجم: شوڪت عباس، ممتاز امام، محمد عرس شيخ، لعل چند، ڪي. ڊي سومرو، غوري صاحب، نور محمد ٽالپر، نور مصطفيٰ شيخ، آفاق احمد، سڪندر علي بهر، شيخ محمد صغي، صائم پٽي، عبدالستار سومرو.
- ذڪاءُ الله خان، غلام سرور شاه، محب الله شيخ، عبدالسليم ميمڻ.
- ارجن لعل، ڊاڪٽر وسيم شيخ، واجد شيخ، خادم حسين پٽي، ڊاڪٽر اعجاز احمد صديقي، اعجاز صبح پوٽو، منظور ميمڻ، سراج پانڌياڻي، محمد يعقوب ميمڻ، محمد فاروق خان.

نور مصطفيٰ شيخ جو تفصيلي تعارف

هن ڪتاب جو ليکڪ مولوي نورالحق شيخ جي گهر 1942ع ۾ ڄائو. تعلقي رتيديري جي ڪوٽ پتي نالي ننڍي ڳوٺ ۾ پنهنجي والد صاحب وٽ پرائمري تعليم، بنگل ديري جي مڊل اسڪول ۾ چار درجا انگريزي ۽ پوءِ ميٽرڪ تائين گورنمينٽ هاءِ اسڪول لاڙڪاڻي ۾ پڙهيا. 1957ع ۾ سنڌ يونيورسٽي مان ميٽرڪ جو امتحان فرسٽ ڊويزن ۾ پاس ڪرڻ بعد شڪارپور جي سي اينڊ ايس گورنمينٽ ڪاليج مان انٽرسائنس پاس ڪيائون، سنڌ يونيورسٽي جي شعبه رياضي مان 1963ع ۾ بي ايس سي (آنرس) فرسٽ ڊويزن ۽ 1964ع ۾ ايم ايس سي رياضيءَ ۾ ڪرڻ بعد ليڪچرار مقرر ٿيا. 1970ع تائين انجنيئرنگ ڪاليج ۾ رياضي پڙهائڻ بعد 1972ع ۾ پاڪستان گورنمينٽ جي اسڪالرشپ تي انگلينڊ ويا، جتان 1977ع ۾ ساوٿ ٽمپٽن يونيورسٽي انگلينڊ مان ايڪاناميٽرڪس ۾ پي ايڇ ڊي ڪري واپس آيا. 1981ع ۾ 20 گريڊ ۽ 1998ع ۾ 21 گريڊ ملين، مختلف وقتن تي سنڌ يونيورسٽي ۾ چيئرمين مئٿس، ڊائريڪٽر ۽ ڊين آف سائنس فيڪلٽي رهيا. 2002ع ۾ رٽائر ٿيڻ بعد شاھ لطيف يونيورسٽي خيرپور، سکر آءِ بي اي ۽ قائدعوام يونيورسٽي نوابشاھ ۾ پروفيسر ٿي رهيا. لکڻيون: سنڌ سائنس سوسائٽي جي ”سنڌ سائنس“ رسالي ۾ 5 مضمون رياضيءَ ۾ شوق پيدا ڪرڻ لاءِ، 20 کان وڌيڪ خط ڪاوش اخبار جي هائيڊ پارڪ ۾، 7 آرٽيڪلس جيگل اخبار ۾، 20 کن مضمون عبرت اخبار ۾ ”سچ ته بينونج“ ۽ ”رياضي ڏانن بابت ٽوٽڪا“ جي عنوان سان. 34 ريسرچ آرٽيڪلس پاڪستان جي مختلف جرنلس ۾، سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ پاران ڪلاس 9، 10، 11 ۽ 12 جي رياضي جي ڪتابن جو مصنف، ايڊيٽر ۽ مترجم، پاليتيڪنڪ جي رياضيءَ جو سنڌي ۽ ۾ مترجم.

(1971) هڪ شاگرد جو پي ايڇ ڊي ۽ ٻن جو ايم فل لاءِ گائيڊ.

سندس استاد: حسابن ۾ شوق پيدا ڪرڻ وارو ۽ ورنڪيولر فائنل جي تياري ڪرائڻ وارو سندس والد محترم مولوي نورالحق. مڊل اسڪول اسڪالرشپ جي تياري ڪرائڻ وارو

محترم خير محمد ملاح ۽ واحد بخش انٽر. لاٽڪاڻي ۾ انگريزي سيڪارڻ وارو سائين عبدالڪريم ڊڪٽر. شڪارپور ۾ رياضي سيڪارڻ وارو محترم عبدالصمد هيرائي. سنڌ يونيورسٽي ۾ رياضيءَ جا استاد: پروفيسر شوڪت عباس، ڊاڪٽر ڪيو ڪي غوري، مير نور محمد ٽالپر، هلال احمد قريشي ۽ ممتاز امام.

خانداني پس منظر: والد نو مسلم شيخ جنهن جي تربيت بزرگ تاج الم محمود امروتي ڪئي، ٿيڙهي ۽ سڄاول جي مدرسن مان ديني، تعليم ۽ دستاربندي ڪئي. نانو: مولوي عبدالڪريم ڪورائي خليفه مجاز بزرگ تاج الم محمود امروتي، جنهن کي سڄ ڳالهائڻ تي مرشد ڪهاڙي جولقب ڏنو.

سهر: مولوي لطف الله عباسي، پنجو ديرو (لڳ نئون ديرو)، هڪ پرهيزگار خود دار شخص جيڪو 80 سال جي عمر تائين به ٻني پاڻ آباد ڪندو هو.

ويجها عزيز: ڪورائي، زهري، عباسي، سيال، ڪوڪر، مهر، منگي، پتا، خلجي، ميمڻ، سولنگي، پٺاڻ، شيخ، انڊڙ، لاڪا، مڱريا، ڌامراها، قريشي، چانڊيا. مامو: حڪيم مولوي رشيد احمد ڪورائي.

مائي: ناني مينگل، پڙتاني پٺاڻي.

اولاد: وڏو پٽ نور نبي، مھراڻ يونيورسٽي، ڄامشورو ۾ اليڪٽريڪل انجنيئرنگ جو پروفيسر ننڍو پٽ نور محمد، ڪوٽڙي بوائز ڪاليج ۾ فزڪس جو ليڪچرار. پيءُ: ڊاڪٽر نورالله شيخ ڪوٽڙي اسپتال ۾ (گريڊ 19).

پروفيسر ڊاڪٽر مولوي خليل احمد ڪورائي

پرنسپال ٽريننگ ڪاليج بدين

ڪوٽڙي شهر: مسئلا ۽ حقيقتون

ڪوٽڙي سنڌ جو هڪ صنعتي ۽ تاريخي شهر آهي اڳ ۾ دادو ضلعي ۾ شامل هيو. هاڻي ڄامشورو ضلعي جو حصو آهي. سنڌو درياھ جي ساڄي ڪپ تي ڪراچيءَ کان 150 ڪلوميٽر پري ۽ حيدرآباد کان ٻه ڪلوميٽر پري آهي. سندس آبادي ٻن لکن کان به وڌيڪ آهي، پلڻن، پَٺن، هوائن، ڪارخانن ۽ ملڪ سردارن سبب مشهور آهي. علي بابا، منورند، عبدالله ڊي بلوچ، عنايت بلوچ ۽ گوهر شاهي سندس شهرت کي چار چنڊ لڳايا آهن. هن شهر ۾ مل ايريا، ريلوي جنڪشن، سليپر فيڪٽري، ٽيليگراف ورڪشاپ ۽ پاور هائوس ۽ ٽي بي سينيٽوريم آهن.

(الف) حقيقتون:

ٽوڙي جو هن شهر ڪو جڳ مشهور جج، وڪيل، فلاسافر، سائنسدان، تاريخدان، رياضيدان، عالم، صحافي، هنرمند، رانديگر ۽ واپاري پيدا نه ڪيو آهي. پر پوءِ به هتان جو حڪيم نامي، نيڪيدار رحمان بلوچ، زرعي ماهر ڊاڪٽر پئي، علي بابا ۽ گامون سچار سنڌ اندر جاتل سڃاتل آهن، سياست جي حوالي سان سردار ملڪ اسد سڪندر، ڊاڪٽر سڪندر شورو ۽ جيلاني خاندان جي ذاتي، قومي ۽ پيپلزپارٽي جي حوالي سان ڪافي مقبوليت آهي، امن امان قائم رکڻ، فيصلن ۾ انصاف ۽ عوام جون تڪليفون دور ڪرڻ ۾ ته ملڪ سردارن جو ڪردار هميشه مثالي رهيو آهي.

(ب) مسئلا:

- (1) ڪوٽڙي ريلوي ڦاٽڪ تي اوور هيڊ برج نه هئڻ سبب ڪلاڪن جا ڪلاڪ ٽرينڪ جام رهندي آهي، پٽائي ڪالوني، بهار ڪالوني، خانزاده ڪالوني، سڪندر آباد جي رهواسين کي ۽ روڻيو، عدليه ۽ يونيورسٽين طرف اچڻ وڃڻ وڏو مسئلو آهي.
- (2) تفريح لاءِ پارڪن ۽ راندين جي ميدانن جي کوٽ آهي.
- (3) شادي هال ۽ شاپنگ سينٽر نه هجڻ سبب حيدرآباد، لطيف آباد ۽ قاسم آباد وڃڻو پئي ٿو (خرچ، وقت ۽ بدامني)، هڏا مل وٽ روڊ تي يا ٽيليگراف ورڪشاپ ڀرسان روڊ تي به ٿي هال ٺهڻ ته مل ايريا، ڪالونين ۽ يونيورسٽين جي رهائشين کي به سولائي ٿئي.

- 4 شهر جي شايدان شان لائبريري ۽ جيمر خانہ يا سٽيزن ڪلب قائم نہ آهي. ان دور گيمز باڊي بلڊنگ، سوئمنگ پول ۽ گيسٽ هائوس جون سهولتون بہ نہ آهن.
- (5) پيٽڻ جو پاڻي 24 ڪلاڪن ۾ فقط بہ دفعا ڪڏهن هڪ ڪلاڪ تہ ڪڏهن اڌ ڪلاڪ لاءِ ملي ٿو جيڪو بلڪل ناڪافي آهي.
- (6) سياري ۾ گئس پريشر تمام گهٽ يا لڏشيڊنگ سبب رڌ پچاء بہ مسئلو آهي.
- (7) بجلي جا بل ڪڏهن ڊٽيڪشن تہ ڪڏهن اوور ريڊنگ، خاص ڳالهہ تہ بل پيارڻ جي آخري تاريخ کان فقط هڪ ڏينهن اڳ بل گهرن ۾ پهچن ٿا.
- خصوصي نوٽ: هيءَ ڪوٽڙي (جاگير) نوشهري فيروز واري ڪوٽڙي ڪبير کان آبادي توڙي سهولتن جي حساب سان گهڻو وڏي آهي، ڪال ڪوٽڙي نہ آهي.
- هتان جي ”علي بابا“ جو 40 چورن سان ڪو تعلق نہ هيو. ڪوٽڙيءَ جو منوبہ پڪي نہ پر انسان آهي (طوطن ماءُ سان بہ سندس ڪو واسطو نہ آهي). هتي هڪڙو گامون سچار بہ رهي ٿو جيڪو ڪوٽ پٽي ۾ ڄائو ۽ آخر ۾ ڪوٽڙيءَ جو ٿي ويو.
- هتان جي سڪندر ۽ اسدن تي نالي جو گهرو اثر آهي.
- لساني، فرقيوارانه يا قبيلائي فساد ۽ دهشتگردي بہ هتي نہ ٿيندي آهي.
- ٽرانسپورٽ جي سهولت، ڪارخانن ۽ تعليمي ادارن جي ويجهڙائي سبب وڌندڙ شهر آهي.
- هن شهر ۾ ميمڻ، خاصخيلي، شورا، سيد، ڪاٺياواڙي، ڪاسائي (ڦريشي)، عباسي، ڪوسا، مڱڻهار ۽ شيخ آباد آهن. رند، جمالي، مينگهواڙ، هندو عيسائي سڀ امن امان سان رهن ٿا، چورا ڪاري، جهڳڙا فساد ۽ فرقيواريت جو تعصب بہ گهٽ آهي.
- عيد ميلاد تي بريليون جا جلوس ۽ محرم ۾ شيعن جا ماتر قابل ديد هوندا آهن.

ڪجهه مزاحيه جملا

- (1) درندا سيد ڪي نه کائيندا آهن. (آهي ڪو سيد سڏائڻ وارو تيار!)
- (2) قرآن جي حافظ ڪي درياھ نه ٻوڙيندو. (آهي ڪو حافظ تيار!)
- (3) حسابن جي ماهر ڪي ڪمپيوٽر جي ضرورت نه (آهي ڪو مقابلي لاءِ تيار!)
- (4) بورجي ڪي بڪ لڳي ٿي نه (ڇو). طعام تيار ڪڍ بعد.
- (5) چوڪيدار ڪي گهر ۾ ننڊ اچي ٿي نه (ڇو). ڊيوٽي تان موٽڻ بعد.
- (6) هڪ ماءُ ڪي پنج پٽ پنج ٿي هڪجيترا پيارا (ڪيئن!)
- (7) هڪ مڙس ڪي چار زالون (سڀ پياريون) پوءِ به ٻانهيون رکي
- (8) حڪيمن ڪي ڪشتا کائڻ جي گهرج ٿي نه (ڇو).
- (9) 3 نوجوان حسين عورتون ڪراڙن سان شادي ڪن ته فصل ڀلو ٿيندو (ٿيندو ڪو تيار)
- (10) ڌرتي طرف ايندڙ گرھ واپس ويندو جيڪڏهن ستن نيتن ڪي راکيت ذريعي آسمان طرف موڪليو. (ٿيندو ڪو پادري، ٻانڀڻ، يا پير تيار).
- (11) پروفيسرن جي اولاد ڪي محنت جي گهرج ٿي نه (ڇو)
- (12) مولين ۽ فقيرن جي زالن ڪي طعام رڌڻ اچي ٿي نه!
- (13) پيرن ۽ ميرن ۾ ڪي عادتون هڪجهڙيون (ڪهڙيون).
- (14) انگريزي ۽ حسابن جي ماهر ڪي نوڪري جي گهرج نه (ڇو).
- (15) سيدن ڪي ڪماڻڻ جي گهرج نه (خمس ۽ ڏن)
- (16) پروفيسرن ڪي ڪلاس وٺڻ جي گهرج نه (ريسرج ايسوسيئيٽ)
- (17) دولتمندن ڪي وڙهڻ ۽ هنرجي گهرج نه (ڪرائي جا فوجي)
- (18) ليڊرن جي اولاد ڪي ورڪ ڪرڻ جي گهرج نه (نانو ڏاڏو پيا ڳاڻبا)
- (19) پروفيسريءَ کان رجسٽراري پلي (ڇو)؟
- (20) پرديدار کان ايشر هوسٽس پلي (ڇو)؟

تعارف

ڊاڪٽر نور مصطفيٰ شيخ

حسابن سان ملهه، انگن سان راند

ڪي عالم ابجد وسيلي اکرن کي انگن ۾ لکائڻ کي جادوئي چورس
 ٺاهڻ کي درياهه کي ڪوڙي ۾ بند ڪرڻ کي هڪ سوال جا
 گهڻا جواب ڳولين ته ڪي گهڻن سوالن جو هڪ جواب.

منهنجي محترم استاد پروفيسر نور مصطفيٰ شيخ صاحب هن ڪتاب ۾
 گجهاڙتن، مزيدار سوالن، حسابن ذريعي ۽ ”انگن سان راند“ ڪندي شاگردن ۾ سوچ
 ۽ فڪر پيدا ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي مٿن سوئر کائڻ ۾ گناهه وڌيڪ يا مفت
 جي پگهار ۾؟ پاڙ ڪٿڻ ۽ ڪاپي ڪرائڻ ۾ آهي ڪو فرق؟ پارس پاڻ پٿر پر لوهه
 کي سون ڪري وانگر ”ٻڙيءَ“ جو ذاتي ملهه نه پر ٻين انگن جو ملهه وڌائي ”هڪ“ ته
 بنياد آهي، هڪ ٻلي ۽ هڪ ڪوٽو گڏ ته... هڪ اٺڻو ۽ هڪ منڊو گڏ ته... ابجد ۾
 جهڙو راءِ تهڙو مار سالي آڏي پيڻ ٻه سالو آڏيڊ پاڻ ليڊر لاءِ 2 سڙائون آهن صادق ۽
 امين هجڻ، ڪوٽا ۽ صوابديدي پاور ختم ڪي عدد جاڙا ته ڪي مڪمل
 هن ڪتاب کان اڳ سائين جا به ڪتاب ”سچ نه بيلونج“ ۽ ”انگن جا
 رنگ“ به ڇپجي چڪا آهن، شيخ صاحب جي لکڻ جو اندازو نرالو آهي ”مزاحيه ۽
 تعميري تنقيد“.

هو چاهي ٿو ته جيئن پٽائي، سچل، شيخ اياز، سوريه بادشاهه، ذوالفقار
 پٽو، مخدوم بلاول، جي ايمر سيد، وٽايو فقير، مخدوم جعفر بويڪاڻي ۽ مخدوم
 نوح جهڙيون هستيون سنڌ امڙ پيدا ڪيون، تيئن نيوتن، پيٽاگورس، آرڪمڊير ۽
 آئن اسٽائن جهڙا سائنسدان به پيدا ٿين. روزانو شاعري تي ڪو نه ڪو ڪتاب
 ڇپجي ٿو نيڪ آ، پر اهو ڪو بهو فھر جنهن سان پسجي پر ڪي.
 پير قبا اڏي ملڪ شهر ٺاهي، وٽايو تونشا هڻي گامون راند کيڏي

پروفيسر ڪمال دين ميمڻ شڪارپوري
 سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڀرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَنَ جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وٽن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن کا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان ان جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وَس پٽاندڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ ايارَ علمَ، ڄاڻَ، سمجھَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سٽَ، پُڪارَ سان
تَشبيهِه ڏيندي انهن سڀني کي بَمَن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابلَ بيهاريو
آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرن ٿا.

... ..

ڄڻ ڄڻ جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چُپن ٿا؛
ريٽيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه پهراڙ چُپن ٿا؛

... ..

ڪالھ هيا جي سُرخ ڳلن جيئن، اڄڪلھ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيتَ آهي، هي بَمَ- گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرْقُ نہ آ، هي بيتَ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چمَ جو ساٿي آ۔

ان حسابَ سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙهه ۽
عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني
آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نہ هوندو. رُڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ پڻ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)